

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת חקת תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

עבודה רזה. לפני אידיון - פרק ראשון דף יא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רנא תוספות

1 הנפירה חבלה - אהבתנו ענקשהר נפש בנפש. נורא = גדות. נפירות נקים נורא
2 לאפירות - נוטל ומולך האבוקה לפני אפירות. כולן מני שררה הן זה למעלה מזה.
3 קוטא = מלך. שני גיים - חובי, וקריק: "גיים" אפירות ורי - זה בא מעשו זה בא
4 מעקב. חות - לישורא בלע. גון = רפא בלע. דוחר דוחרן מעליל למבל. פלח
5 בת - עשן אותו זים אד קבע כל ימי בנו

6 העמד חתויו. איטא - מרלא תלי רבי מאיר
7 טעמא בשירפה. אלמא לאו קא הניס הוא לשם
8 עבודה ורה. ורבנן - דתלו טעמיהו בה, קטרי
9 חוקה היא לה. ולא מרבי האמור - אסר
10 מרדכי האמיר לחוש ללא תעשה במעשיהם
11 (שמות כג). חשיבותא הוא - מי ששורפך עלץ
12 מראץ שמיתו חובלה חובה. חשיבא ורה.
13 היתיה שרפך עולה לפלח לעבודה ורה.
14 בשלום תמות - בדקדוקי חוב. שבנים מנה
15 צור - משמע דבספך שרף. צור - משקל של
16 צור. והוא עשרים וחמשה שלמים, השלע
17 ארבעה דינרים, והדיר הוא משקל חוב
18 קשטנטניט. כשבנים מנה - כלי תשמיש היו
19 שון שבעים מנה. ומדי אחרטא לא - מפשרין
20 אלא כלי תשמיש עוקין - בהמה. הגדין לבד
21 שעל פסותיה עוק דוחרן. אפוגרימט בלע.
22 בבוס שרפך עליו - דהוא לא תשמיש עוקין.
23 שיש בה מריפה - שחברותא נחשבה. אסור
24 לעשות. ואף על פי שאין סופו ליהנות ממנה,
25 אסור לגרום לבמהה טריפות בידיה.
מנשר

18 עולם, איגור. תו לא שדר בתריה. "ויאמר ה' לה שני גוים בבקמך" - אמר רב יהודה
19 אמר רב: אל תקרי "גוים" אלא "גיים", ואל אנטוניוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנם לא
20 חורב, לא קישור ולא גון, לא בימות החמה ולא בימות הנשמים, דאמר מר: גון מחמד
21 אורח, הורח מהפך מאכל, קישור מרחיב מעים. והא תנא דבי רבי ישימעהל: למה נקרא
22 שכן קישורא? מפני שקשין לנופ של אדם כבתרבו! - לא קשיא: הא ברברבי, הא בוזבוי.
23 "יום הלידה יום המיתה". מכלל דרבי מאיר סבר: לא שגא מיתה שיש בה שרפה, ולא
24 שגא מיתה שאין בה שרפה - פלחי בה לעבודה ורה, אלמא: שרפה לאו חוקה היא;
25 מכלל דרבנן סברי: שרפה חוקה היא. והא תנא: שורפין על המלכים ולא מרדכי האמור;
26 ואי חוקה היא, אן היכי שרפין? והתני: "ובתקיתיהם לא תלכו!" אלא, דכולי עלמא -
27 שרפה לאו חוקה היא. אלא חשיבותא היא; והכא בהא קמפלגי, רבי מאיר סבר: לא שגא
28 מיתה שיש בה שרפה, ולא שגא מיתה שאין בה שרפה - פלחי בה לעבודה ורה, ורבנן
29 סברי: מיתה שיש בה שרפה - חשיבא להו ופלחי בה, ושגא בה שרפה - לא חשיבא ולא
30 פלחי בה. גופא: שורפין על המלכים ואין בו משום דרכי האמור, שגאמר: "בשלום תמות
31 ובמלשפות אבותיה המלכים" וגו'; וכשם ששורפין על המלכים, כך שורפין על הנשאים;
32 ומה הם שורפין על המלכים? מופתין וכלי תשמישין, ומעשה שפת רבן במיליא דקון, ויחרף
33 עליו אונקלוס הנה שבעים מנה צורי. ותאמרת: מה הן שורפין עליהם? מופתין וכלי תשמישין;
34 אימא: בשבעים מנה צורי - ומדי אחרטא לא? והתני: עוקרין על המלכים ואין בו
35 משום דרכי האמור! אמר רב פפא: סוס שרפך עליו. ובהמה מוחזה לא? והתני:
36 עוקר שיש בה מריפה - אסור, ושגא בה מריפה - מותר, ואיזהו עוקר שאין בה מריפה
המנשר

איכא למימר דקופין הוא בכלל דרב. ורבנן סברי דאיכא טעמא דהם, דקופין מיתה מנוחלת לא עברין, בדאמרין הם. "עוקרין" על המלכים - ואם האמר, ואמאי לא פריך דהאיכא צער
בעלי חיים. כדפריך לקמן (ג. א.) בגי נשא ונתן בשוק של עבדה ורה דבשלמא משום "כל תשחית" ליכא, ודין דלכבוש של מלך עשין קין אין כאן השתתה. אלא חיינו בו תביריכל של
מאה מנה. אלא צער בעלי חיים אין חורר ויש לומר. דשאני דבר המלך שהוא כולל כל ישראל, ואיך בדר כרס דרורי ואיש "כל תשחית" איהו. אמר, אם כן היכי

עיקור יש בה טריפה - פירש הקונטרס: דאסור לגרוס טריפה לבמהה טחוריה בידים. ומהו: וכו' קרישם דם שיחא אסור לגרוס לום טריפות דרורי ואיש "כל תשחית" איהו. אמר, אם כן היכי
מוכח מרבא דמימרי בבמהה טחוריה אפילו בבמהה טנאה נמי שייך אסור "כל תשחית" ועד קשיא. דבתפסתא ממנע דאסור ומותר אבאבילא קאן לכך נראה לפשט אסור באבילא
דחי תניא בהריא בתפסתא דשבת (פרק שמני): עוקרין על המלכים ולא מרדכי האמור, עיקר שיש בה טריפה אסור באבילא ומותר בתנאה, עיקר שאין בה טריפה מותר באבילא, ואם
תאמר: מאי קא שמעך לך ברישא? פשטא דאסור באבילא ויש לומר דמותר בתנאה דאסור אצטריבא לא שמעך קאן לך נראה לפשט אסור באבילא, ואלו

שלא יאסר מפני כבוד המלך.

תגלולות זקנו וזעברת בלוריתו – נראה לרובי קני תגלולות זקנו גבי העברת בלוריתו ותגלולות, לפי שבשבתות היו רגילין לגלול. **מתקל** וזאת פזא – ואם תאמרו: וזא אמרין בפרק "תקל" (גיטין נ"א): תרין אסתרין פזא נדית לעלמא, חד ברמיז חד בכל העולם, וזא אסתרין אמרו בפרק "תקל בור" (בבא בתרא ק"א, א) מאי אסתרין – פלגא וזא כל, וזא מש חסידא וזא ברמיזא (בבא בתרא ק"א, א).

הַמְנִשֵּׁר פְּרוֹסוּתוֹתַי מִן הָאֲרֻבּוֹת וּלְשׁוֹן תְּרֻמָּה רַב
פָּאָ: בְּעֵלְהָ הַחוֹשֶׁכֶת בְּקֶרֶן. "יֹם תְּגַלְתָּהּ וְקִנִּי."
אֵיפְעָא לְהוּ: הִכִּי קִתְּנִי יֹם תְּגַלְתָּהּ וְקִנִּי וְהִנֵּחַ
בְּלוּרִית, אוּ לְמָא יֹם תְּגַלְתָּהּ וְקִנִּי וְהִעֲבַרְתָּ בְּלוּרִית?
אֵת שְׁמֵעַ, דִּתְנֵי תְרֻיָּהּ: יֹם תְּגַלְתָּהּ וְקִנִּי וְהִנֵּחַ
בְּלוּרִית, יֹם תְּגַלְתָּהּ וְקִנִּי וְהִעֲבַרְתָּ בְּלוּרִית. אָמַר רַב
הִוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: עוֹד אֲחֵרֵת יֵשׁ [לָהֶם] בְּרוּמִי,
אֲחֵת לִשְׁבָּעִים שָׁנָה מִכִּיָּאן אָדָם שְׁלָם וּמִרְפִּיכִן אוֹתוֹ
עַל אָדָם חִוּר, וּלְמִלְבִּישִׁין אוֹתוֹ בְּגָדִי אָדָם הָרִאשׁוֹן,
וּמִנִּיחִין לוֹ בְּרִאשׁוֹ קִרְקִפּוֹלָא שֶׁל רַבִּי שְׁדֵיָא, וְתַלְו
לֵיה [בְּצוּזָרִית] מִתְקַל [מִתְקֵן] וְזֵאת אֲדִיָּא, וּמִנִּיחִין
אֵת הַשְּׁבָעִים בִּאֵינָה, וּמִכְרִיזִין לִפְנֵי: קֹד קִרִּי פִלְסְתָּהּ,
אֲחֵת דְּמִדְּנָא וַיִּפְגֵּא, דְּחִמִּי חִמִּי וְדִלָּא חִמִּי אֵל חִמִּי,
מֵאי אֲחִנִּי לְדַמְנָא בְּרַמְזָאוּתִיהּ וְלַיִפְגָּא בְּוִיפְגָּאוּתִיהּ,
וּמִסְיִימִין בַּהּ הִכִּי: וְוִי לְרִין פֶּד קִדּוּם דִּין. אָמַר רַב
אֲשִׁי: הַכְּשֵׁל פִּתְּחָ לְרֻשְׁעִים, אוּ אָמַר: "וַיִּפְגֵּא אֲחֵת
דְּמִדְּנָא" - בְּקִדְמָא, דְּשִׁתָּא דְּאִמְרִי: "דְּמִדְּנָא וַיִּפְגֵּא"
- מִדְּנָא גִפְיָה וַיִּפְגֵּא הוּא. וְתָנָא דִּידִן מֵאי מַעְמָא
לֹא קִחְשִׁיב לֵה לְהֵאֵר? - דִּיאִתָּא בְּכָל שְׁתָּא וְשִׁתָּא
קִחְשִׁיב, דִּלִּיתָּא בְּכָל שְׁתָּא וְשִׁתָּא לֹא קִחְשִׁיב. הֵי
דְּרוּמָא, וּדְפִרְסָא מֵאי? מוֹרְדִי וְטוֹרִיִּקָּא, מוֹרְדִּיקָּא
וְטוֹרִיִּיקָּא. הֵי דְּפִרְסָא וְדְרוּמָא, דְּבִלְבָּא מֵאי? מוֹרְדִּיקָּא
וְטוֹרִיִּיקָּא, בְּחִנִּי וְעוֹשֵׁר בְּאִדָּר. אָמַר רַב הֵינִי רַב אָמַר
סִבְּבָא אָמַר רַב, וְאִמְרִי לֵה אָמַר רַב הֵינִי רַב אָמַר

רב: חמשה פתי עובדיה זרה קבועין הן, אילו הן: בית בל בבבל, בית נבו בבכוס, תרעאת שבעמל, צירפא שבאשקלון, נשרא שבנרנא. פי אתא רב דימי, חוספא עליהן: ירד שבבין בבל, נרדבה שבשפע. איפא דאמרי: נתפרא שבשפע. רב דימי מנחירדעא מחגי איפכא: ירד שבשפע, נרדבה שבבין בבל. אמר ליה רב חנן בר רב חסדא: לרב חסדא: מאי קבועין הן? אמר ליה, הכי אמר אבהא דאיפוד: קבועין הן לעולם, תירדא פולחא שתא פלחי לה. אמר שמואל: בגולה אינו אסור אלא יום אחד בלבד. ויום אידם גמי מי אסור? והא רב יהודה שרא ליה: ברוגא לזבוגי עיר, ולרב גידל - לזבוגי חושין בתקנתא דרמיעין - שאני תתא דרמיעין, דלא קריעא. **משנה** עיר שלש פתי עובדי זרה - חצות לה מותר. חצות לה עובדי זרה - תוכה לה מותר. מהו לילך לשם? בזמן שהתירדד מיתרת לאותו מקום - אסור, ואם היה יכול לתלך פה למקום אחר - מותר. **גמרא** חכימי דמי חצות לה? אמר רבי שמעון בן לקיש משום רבי חנינא: בזמן שטלחא של עיר. ואפא דאמרי, בעא מיניה רבי שמעון בן לקיש מרבי חנינא: שטלחא של עיר, מהו? אמר ליה: לא הלכת לצור מניד, וראית ישראל וגוי ששתי

הל מותר – לשאת ולתת עם הדייטן בענין חיר, שאין מנשכין אחר אותה עבדה וזהו, שכן מנדה, זה עובד את שלוה זה אלו, היה חוצה לא עבדה וזה – כלומר, עבדה וזה שהיה עובדן ליראה שלהם. תוכה מותר – שאין בני העיר עובדן עבדה וזה אומר, לשמר עם אחד מבני העיר. כפי שהיה מיוחדת לאותו ענין, שאין דין ירעאה מאותה העיר וזה ענין שיש מיוחדות ליראה לבד – שאין לילך שום חשד, שנראה מיוחדת לעבדה. ואם – דין מלמה זה הענין גם לעיר **גמרא** וזהו דמי חוצה לה – כמה יתא רחוק אותו שוק שחוצה לה מן העיר, ויהא מותר לשאת ולתת עם ישיבה **ענינו** של (בבבא לא, א) שחשקין אפילו ומבשרין באפילו. תוק – עיר של מלשימה, וזהו הב עבדה וזה הל עיר חוצה לה שיש סימון בעיר על שם מרחקיה וזהו איתא וזה לא צור – עיר שחוצה לה גמיר וזהו דין גב.

1 ילדיו. מן הארצות ולפניה – אבל מן הארצות
 2 הפה – בבניהם טהרה סקטקין, וטהרה מאי כל
 3 יין – וישבו בן המלך, הדתי כל תשמשו. וים
 4 נגלצו וכן, וכן בן חורבן בלוי. ויהי שם שמלח
 5 זקן שער ומניה בלזית, אפריליך, מאחזר
 6 הערף שער עבודה דרה. וחבזית – בלוי –
 7 שער שנה שמלח אחת בלזית לבדה. והנאי
 8 תרתינו וכן נגלצו וכן ומניה בלוי. ויהי
 9 נגלצו וכן וחבזית בלוי. ויהי ומניה
 10 נגלצו, וכן גבי חרדי נגלצו. ויהי אחת –
 11 עזר ארץ שער לרם לרומים שער עזר
 12 במשנה. ארם שם – כנגד עשו. ארם חיר –
 13 כנגד יעקב בעל עזר ירמל. כלומר עזר עשו
 14 שולט על יעקב. שם ארם הראשון – וכן גבי
 15 חבזית שער עזר. קרפילין שם ארם יעקב
 16 כן גדול, ומנהיג מלכות היה. ומנהיג יפן
 17 נבס כלב בן מוסר הפשט עזר שנה ונהג
 18 אפרמון שתרם מקיסרות לא שנה. ועזרין
 19 מנהיג יפן. ויהי = פו. וכן ארם ארץ
 20 שם מאד ואנו מצר בעלם. שם קרפילין –
 21 חבזית הקצין קוב. ויהי נבואת עקב שרדא
 22 חבזין לארצות (והמים) שפון לנאל, כן ארם
 23 שם – חבזין. קרפילין שם קצין. אחת חבזית יפן
 24 אחז על ארצו שער ויפן ארץ. עזר שרמה
 25 לעזר חבזית שולט בלזית בלזית גבי לאוה.
 26 יהי יפן – הראה כשהוא וכן עבשן ארץ.
 27 ויהי שאנו רואה עבשן לא יראה עד, דעד
 28 שבע שנה אינה נשקת. שם אחי רבא –
 29 לעבש שרמה לא שער ויפן ארץ. ברחו. וי
 30 לזין – לעזר. שם יקום יין – בשקיע ערב.
 31 רסנין. ותנא רידן מאי עטמא לא קחשיב את
 32 דאיתנו בל שחא קחשיב את לרזחא לא שחא
 33 לא קחשיב. ויהי – דרובא – דני יין מוסר
 34 דמנהיגין. ארם אסורין אלא לבני גמי. מוסרין
 35 [ויהי] מוסרין מוסרין – שחא יפן ארץ
 36 בקרעות שער בכל שנה. ועזר – באר –
 37 בעשר באר. בקרעין – ויהי מפרץ: שחא
 38 כל השנה. שכל מות השנה עשין עבדיהם וים
 39 ומקריבין דרבס. ואסורין במשא ובמתן
 40 לידם. תורעיא – שם עבדו דרה. ויפן –
 41 העיר. ויהי שנין בן רבבה שחא ויהי
 42 דאמרי נחביה שבנו – הכי גרסין. ויהי
 43 דאמרי אפאב את יר ירליש. ויהי רסנין. ויהי
 44 כולה שחא. בלזית – ארם ארץ כיליה לתעמד
 45 עצמו מלישא גלית, עזר, שביעית ארם
 46 יושבן וסמחא מוק. ועזר מושא ארם. נחביה
 47 שייך – וים עזר מתקבצין כל שחא ויהי
 48 לאלול ולשחא ולתעמד לרם עבדו דרה. ולתעמד
 49 ובאן קרין קופרדריא. ויהי קרעין – ארם
 50 חוששין כל שחא ארם ארץ שחא כל שנה.
 51 משנה עזר שער שחא עבדו דרה – שחא ארם
 52 שם לבני עזר ויהי עבדו דרה שביעית. ויהי

53 אַת שְׁלוֹ, וְיוֹם אֵיד שֶׁל אֱלוֹ אִינוּ בְּיוֹם אֵיד שֶׁל
 54 זֶה יֵרֵא. מִזֶּה לִיּוֹד לִשְׁ – לְאוֹתָהּ הָעֵיד בְּיוֹם
 55 לְעֵיד אַחֵר, וְדֶרֶךְ הַבְּבוּשָׁה מִכָּאן לְאוֹתָהּ הָעֵיד
 56 מִיָּתֶר – דְּהִירָאָה אִמּוֹר: לְמִקּוֹם אַחֵר הוֹלֵךְ.
 57 ה – עֲטוּלָא = שׁוֹק שֶׁל הַבְּמִזָּה, כְּמוֹ "אֵיטְלִיד", דְּחָנן
 58 מֵאֵד. עֲטוּלָא שֶׁל קוּז – דְּסִמּוּכָה לְעֵיד מֵאֵד, מִדְּהָ
 59

עבודה זרה. לפני אידיהן - פרק ראשון דף יב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)
רש"י
תוספות

שפיתת קרירה - כשנמנחן אותה אצל האדור על גבי כירה קיר שפיתת, לשון "שפיתת"
הסירי (וחקאל בר), ולא חשו בחכמים - אף על פי שמסוך איסור אצל דיתור מאד. הבא
נמך, אף על פי שבני העיר האדסון מוכיח בלוי חוצה לה שאין להם מברכה ורה דתום,
לא חשו. מאי לא חשו - איבא לממיר בשתי קרירות, דלילן הבא דכותבת: מברכה בשר
הגדל - נאמך על פי שפיתת קרירה, ונאמך על פי שפיתת קרירה, ונאמך על פי שפיתת קרירה.

ששפתו שתי קדרות על גבי כרד אחת, ולא חשו להם חכמים! מאי "לא חשו להם חכמים"? אמר אביי: משום בשר גבילה, לא אָמַרְנָן: דְּלָמָא מִהֲדַר אִפִּיהּ יִשְׂרָאֵל לְאַחֲרֵיהּ וְשָׂדֵר גּוֹי גְבִילָה בְּקִדְרָה, דְּכוּוְהָהּ הָכָא נִמְי' אֵל חָשׂוּ לָהֶם חֲכָמִים מִשּׁוּם דְּמִי עֲבוּדָה וְרָה. רבא אָמַר: מאי "לא חשו להם חכמים"? משום בישול גוים, דְּכוּוְהָהּ הָכָא נִמְי' אֵל חָשׂוּ לָהֶם חֲכָמִים מִשּׁוּם יוֹם אִידָם. רבא פָּרַק עוֹלָא אָמַר: לא חָשׂוּ לָהֶם חֲכָמִים מִשּׁוּם צִנּוּרָא, דְּכוּוְהָהּ הָכָא נִמְי' אֵל חָשׂוּ לָהֶם חֲכָמִים מִשּׁוּם לִפְנֵי אִידֵיהּ. "מהו לִפְנֵי לָשׁ" כּו', תְּנֵי רַבְנָן: עֵר שֶׁבֶד הָא עֲבוּדָה וְרָה - אֲסוּר לִפְנֵם חֲלוּבָה וְלֹא מִשְׁכָּה לְעוֹר אֲחֵרָה, דְּבַר רַבִּי מֵאִיר; וְחֲכָמִים אֹמְרִים: כֹּל זֶמַן שֶׁתִּרְדֵּךְ מִיִּתְרָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם - אֲסוּר, אֵין הִרְדֵּךְ מִיִּתְרָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם - מוֹתֵר. יֵשֶׁב לוֹ קוֹץ בִּפְנֵי עֲבוּדָה וְרָה - לֹא יִשְׁחָה וְיִשְׁלַח, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאה בְּמִשְׁתַּחֲוִיָּה לְעֲבוּדָה וְרָה, וְאֵם אֵינוֹ נִרְאָה - מוֹתֵר. נִתְפָּרוּ לוֹ מַעֲוֵתָיו בִּפְנֵי עֲבוּדָה וְרָה - לֹא יִשְׁחָה וְיִשְׁלַח, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאה בְּמִשְׁתַּחֲוִיָּה לְעֲבוּדָה וְרָה, וְאֵם אֵינוֹ נִרְאָה - מוֹתֵר. מִעֵינֵי הַמּוֹשֵׁף לִפְנֵי עֲבוּדָה וְרָה - לֹא יִשְׁחָה וְיִשְׁלַח, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאה בְּמִשְׁתַּחֲוִיָּה לְעֲבוּדָה וְרָה, וְאֵם אֵינוֹ נִרְאָה - מוֹתֵר. מִתְּפִלַּת הַמְּשַׁלְחִין מִיֵּם לִבְרִינֵן - לֹא יִנָּח פּוֹי עַל פִּיהֶם, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאה בְּמַנְשֵׁק לְעֲבוּדָה וְרָה; פִּינָצָא בּוֹ, לֹא יִנָּח פּוֹי עַל סוּלִין וְשִׁלָּה הַסִּפְּנָה. מאי "אֵינוֹ נִרְאָה"? אֵילִימָא דְּרָתָא מִתְּחִיל, וְהָאִמַּר רַב יִתְדָה אָמַר רַב: כֹּל מְקוֹם שֶׁאֲסוּר חֲכָמִים מִפְּנֵי מִרְאֵית הָעֵץ, אִפִּילוּ בְּחֲדָרֵי חֲדָרִים אֲסוּרֵי אֵלָא אֵימָא: אִם אֵינוֹ נִרְאָה בְּמִשְׁתַּחֲוִיָּה לְעֲבוּדָה וְרָה - מוֹתֵר. וְצִרְכָּא, דְּאֵי תָנָא קוֹץ - מִשּׁוּם דְּאִפְשָׁר לְמַיּוֹל קְפִיתָּהּ וּמִשְׁחִלָּהּ, אֲבָל מַעֲוֹת דִּלָּא אִפְשָׁר אֵימָא לָא; וְאֵי תָנָא מַעֲוֹת - דְּמִמּוֹנָא, אֲבָל קוֹץ דְּצִרְכָּא אֵימָא לָא; וְאֵי תָנָא הֵי חֲרָתִי - מִשּׁוּם דְּלִפְנֵי סִפְנָה, אֲבָל מִעֵינֵי דְּאִימָא סִפְנָה, דְּאֵי לֹא שְׁתִּי, מִיֵּית - אֵימָא לָא. צִרְכָּא.

אני נראה – מפרש לנפשו, ציטוטים המקלחין מים – צרפוטות אולם חלופית, תבסס סילון
 לא תוארחיהם לחובן רוצאן דרן. בנכרבים – דרך שיתוב בריכים הלחנתה בגולות,
 למיט ענן בריכים, על – סילון – ציור מחובר בריכים – פנמה – שלי יבעל עולות,
 שגורו בלעז, אילימא לא ימיתו – שאן אדוארד, בל מיקס שאשיי חברים – דבר
 הנחתו אסתרוד מפני מראית העין, שדוראדו חשודו בכרך עברת, אפילו בחורי חברים
 אכור – מקום שאן אדוארד אסתרוד, ואם אני נכרבים – פנמה – שפנתה אדוארד
 ציד לצד עולות דרד, פילוס קיין, צד שיעבור מונגט עברת דרד, אבל מעיין אדוארד
 כנות – דאד לא יכיר רוצאן

פרצופות

תוכה אסור אדיבא למישח דלמי דעבודה ודא. חל עלב ממניי ביריד שאני קבוע לך, ולפני היריד עשו לך – חישינן ואפילו בחוצה לה, אבל אסר סבר דאין היריד עשו לך, ומשום דאין ולכה ברכ, מדרגתן קרפ שני תרתי (מא. א.) בשוקאל לא עישהו לך, שלא יחקק חגיגין, ועתה אסור חמצי תהיו. קרכליו בשבת ממני מורי הדסירי, ובתוספות ברינו מורי ממצתי: אימר דאור רבוי – ואף על גב דשפליני ביה מפתח בפתח חדרה

דלמא מחדר ישראל אפה - ואם תאמרו מאי שנא משאר איסורים דעלמא דשריאי בינא
ובנסוי ויש לומר: דהא דשרינן בעלמא יוצא ובנסוי היינו היבא דנחנס כבא נס
מצאו ישראל וחבטו ליה דלמא. אבל הא יכול לחיוב תבשיל בבלה בקרידה. ואמר: לחניס
את תבשילן נחבטוהי יקידת א. נמי, דא מחייב תבשיל באסנא לא מורת מניה.
ולרבא איבא למיטר דשרי יוצא ובנסא אפלו
באסנא, ומשום חל לא מיתוי ריאה במטר
נבלה דלמא עבדה ודא ודאי ויז, דהתם ויז מורת
דלמא ויז חל ויז חל בינא.

וַיִּשְׁרֹד גַּם בְּנֵי־הַבְּקִירָה - פִּירֶשׁ רַבְעִי יִצְחָק
שֶׁדִּיר שָׁבַר שְׂמֵרָה שְׁלֹו וְשִׁקְלָב שָׁבַר שְׂמֵרָה
כִּד לְחִירֹתֵי אֶבֶל בָּתָּם בִּד לְחִשְׁכֵּת אֵל תִּשְׁרָא
לֹא חִישְׁיָן אִפְּלוֹ הוֹלֵךְ לִמְרֹחֹתָ. וְרִאִיָּה מִדְּלָקָן
בִּפְרָק נֶעַם (ד) גַּבִּי הִיאָ אֲרָבֹא מְדִירִיסָא דֵּלֵא
חִישִׁי תִּקְסָמָא חֲזָרָא. אֲדִיָּה דִּקְסָמָא דְּמִירִיסָא
בְּלֹמָא. פִּירֶשׁ: בְּחֹזֶה. וְקִסְטָא דְּחֲזָרָא בִּאֲרֵבָה
לֹמֵי. פִּירֶשׁ: בִּאֲרֵבֶּה וְחִי. וְחֹזֶה יִטְעָמָא שִׁבְקִין
בִּבְלִי יֶסֶם חִירֵשִׁי שְׁלֵטִי שְׁפִיחֹתֵי. חִירֹת. וְחִי
חִישְׁיָן לִמְרֹחֹתֵי אֶסְרֹחַ אִסְרֹחַ חֲזָרָא. **רַבְּבוֹתָה**
הָבֹא נִמְי לֹא חֶשֶׁה חֲכָמִים לִרְמֵי עֲבֹדָה וְחֵה בִּד
פִּירֶשׁ הַקְּטָנֹת: יִבְטָמָא מִיָּם הִלְלוּ שְׁדֹוֹת לִקְח
מִחַן שֶׁוּ שֶׁל בִּת הַחֹךְ. וְחֵה בִּד גִּרְסָבִים
לְעֲבֹדָה וְחֵה וְאִסְרֹחִין מְדִירִיסָא תִּבְכִּי: לֵא
יִדְבֵּק בִּירָךְ מֵאֲמֹנָה. מִשְׁמַע דְּלֹאֲבִי נִמְי אֵם הָהָה
יִעֲנֵן דְּרִיא שֶׁל בִּת עֲבֹדָה וְחֵה - אִסְרֹחִין.
וְשֵׁאֵנִי אֶבֶל מִשְׁמַע לֹאֲוֹ חֶשֶׁה, וְלֹרְבֹא אִסְרֹחִין
לִמְחִישׁ חִישְׁיָן וְאִסְרֹחִין. וְקִשְׁיָא, דְּלִקְסָן בִּפְרָק
בְּחִירָא (סד) אָקָמָה, הָדִיר תִּבְכִּי וְקִשְׁבִּיעֵנִי לִהֵי:
בִּת עֲבֹדָה וְחֵה בִּד גַּם אִסְרֹחִין וְאִסְרֹחִין. וְמִסְקִין
רֵב בְּתָמִן מְדִירִיסָא. וְיִמְחִיָּי רִאִיָּה מִתְּחִילָה:
שְׁהִיָּה נִשְׁחָה בִּי יִשְׂרָאֵל מִנֵּה מִכְרַע עֲבֹדָה וְחֵה
וְחֵהֲבִיל לֹא מִעֲרֹת מְדִירִיסָא חֶשֶׁה מִשְׁמַע רֵב קִשְׁיָא
פִּירֶשׁ הַקְּטָנֹת: שֶׁל עֲבֹדָה וְחֵה - גִּרְסָבִים וְחֵה
לְעֲבֹדָה וְחֵה, וְלֹא רֵמִי לִהְיוֹת דִּפְרִק בְּחִירָא דִּרְחֵה
לִמְרֹחֹתֵי עֲבֹדָה וְחֵה, וְלִפְרִי עֲבֹדָה וְחֵה אִינֵם
אִסְרִיסִים אִלֵּא כִּשְׁחָחִילִים יִשְׂרָאֵל. אֲבֵל
כִּשְׁחָחִילִים בִּי מְחִירִיסָא. דְּרִיא, דְּרִאֲפִילוֹ חֵה
נִקְרָבִין לְעֲבֹדָה וְחֵה אִינֵם אִסְרֹחִין. דְּבִעֲנֵן עֲבֹדָה
שְׁעִישִׁיעַת שְׁדֵּה עֲנִים, כְּדִיִּי לִקְסָן פִּירֶשׁ חֵה
יִשְׁעֲחָחִיל (אָב) וְחֵה מִקְלִי לִפְרִיָּה חֵה שְׁמֵם
דִּרְחֵהִי בִּכְךָ, דְּחֻמְלֵל אִינֵם נִאֲסֵר דְּבִעֲנֵן תִּקְרֹת
כֵּעַן עֲנִים לִכְבֹּשׁ וְחֵה פִּירֶשׁ חִירֵשִׁים אִרְחִים שְׁהִיָּה
רִשִׁי, דְּרִבִּיָּל אֵל בִּסְרִיָּל אֵל חֵה מְחִירִיסָא דְּלִקְסָן
פִּירֶשׁ בְּחִירָא (סד). דְּחֻמְלֵל הִוא לֹמֵר דְּרִאֲבִי וְחֵה
וְחֵהֲבִיל בִּי לֵאֲוֵל אֵל שְׁעִיל לִהֵי. וְעֹדֵר קִשְׁיָא מִפְּרָק
בְּחִירָא אֲרִאֲפִיק דְּרִק - אֲבִי עֲמִירִידִין (עֲבֹדָה וְחֵה)
לֵא (אָב) וְחֵה "דְּחֻמְלֵל קִרְחִירֶה", חֵה בִּי. יִשְׂרָאֵל
הוֹחֵלֵךְ לִירִיד שֶׁל גִּים וְחֵה, וְחֵה שְׁהוֹלֵךְ לִירִיד בִּי
בְּלִיִּמִין בִּי בְּחֹרָה שְׁמִתִּי מְחִירִיסָא. דְּרִאֲבִיָּה
וְחֵהֲבִיל אֲרִאֲפִיק לֵאֲוֵל חֵה מִשְׁמִתִּי. חֵה אֲרִאֲפִיק
פִּירֶשׁ:

וְהָיָה בֵּין - אִסּוּר, אֲלֵמָּה חֲלִפִי עֲבֹדָה וְהָיָה אֲסוּרִין פִּירֵשׁ רֵבִיעוֹ חֵם; וְהָיָה דִּפְרֵק בְּתוֹרָה
(עֲבֹדָה הַזֶּה, אֵל) דְּשִׁיר חֲלִפִי עֲבֹדָה הִיא - הֵיטָב בִּי שֶׁפִּירֵשׁ חֻבּוֹ מִמֶּנִּי עֲבֹדָה הִיא
(עֲבֹדָה הַזֶּה, אֵל) דְּשִׁיר חֲלִפִי עֲבֹדָה הִיא - הֵיטָב בִּי שֶׁפִּירֵשׁ חֻבּוֹ מִמֶּנִּי עֲבֹדָה הִיא
שֶׁכְּחֹלֶפֶת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל כְּשֶׁחֲלִפִי הִיא לִי שִׁיךְ, אֲבָל וּבִפְרָק אֵין מִיִּמְעִידָן (עֲבֹדָה
הַזֶּה, אֵל) אִיִּיר שְׁהֵנוּ מִקְדָּה הַדְּמִים לִפְרֹחַ עֲבֹדָה וְהָיָה אֲדוּרָה, לִכְךָ אֲסוּרִין הַדְּמִים וְאֵם
הַתַּמְרוֹת, דְּבִיִּי קֶאֱמֵר בְּהָרָה דְּלֵא חֲשׂוֹן בִּלְי חֲצוּהָ לֵא מוֹשֵׁם מִשֶּׁם עֲבֹדָה וְהָיָה לִבְנֵי תַּיִם
אֲסוּר מִדְּמִי עֲבֹדָה וְהָיָה שֶׁנֶּחֱמֵן מִלְּקוֹן פֶּרֶק אֵין מִיִּמְעִידָן (עֲבֹדָה הַזֶּה, אֵל) דְּפִסְקִי בִּי -
תַּחֲמוֹר וּבֵין גִּלְמוֹת וּבֵין, וְהָיָה בְּנֵי נֶאֱמֵר בְּהָרָה, וְהָיָה תַּחֲמוֹר אֶף לִידְעִידֵם שֶׁהֵם בְּנֵי תוֹכָה וְאִמָּם
רִבְעִי מִקְדָּה אֲלֵמָּה חֲלִפִי בִּירֵד שְׂרָאָה אֲבָל לְקוֹתוֹת שֶׁשִּׁישִׁי שֶׁהֵם לִי וְרִבְעִי, לִכְךָ לִבְנֵי
שֶׁתַּלּוֹת בִּלְי אִיִּיר לִבְנֵי אֲבָמָה אֵל הָיָה לִי לְמַשֵּׁחַ שֶׁנֶּחֱמֵן עֲבֹדָה וְהָיָה שֶׁהָיָה
אִידֵם אִיִּירֵת לִי, כִּל מְקוֹם שְׂרָאָה וְהָיָה מִפְּנֵי מִרְאִית חֶזֶן וְכִי - וְכִי רִבְעִי אֵין
בִּשְׁבֹּת (מִקְדָּה, אֵל) שִׁשְׁחוֹן בְּתַמָּה אֲבָל לֵא בְּנֵה עֵתָם, אֲלֵמָּה לֵא אֲסוּר בְּחֹצֵר אֵף עַל עֵבֶר בְּשִׁבּוֹת
הַלְרִבֵּעִי יִצְחָק חֲלִפִי חֲלִפִי כִרֵּב, כִּרְפִישִׁיתִי שֶׁבֶשֶׁת פֶּרֶק "בְּמָה אִישׁ" (א, ו) וְהָאִמָּר בְּ
הַזֶּה, אֵל) מִלְּמָה לֵא עַל תַּחֲרִיץ פִּלְגִּיָּת כִּי בִּירְחִית לֵא עַל הַדּוּדָה.

עבודה זרה. לפני אידיהן - פרק ראשון דף יב עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
תוספות

פרצופות למה לו דאף על גב דמשק לעבודה זרה אינו תמור כמשתחוה, מכל מקום כיון דראבנא נמי איסורא דאורייתא במשקש שמעין לה מואא דלעיל דאסור.

הבולע נימא מומר ליהוה לו חסון - ואף על גב דבבבדור פרק "אלו מומין" (נדר, ב) משמע שם אורח ששתה העלוקה הוא יכול להיות זרבה, מכל מקום מחללין עליו את השבת כיון

שיש בה סכנה, מיהו דידרז אמבא ששל גב דהוה רב
הרגל (עבודה זרה כז, א) ודחשיבין כמבא של חלל
להלל את השבת, אף על גב שפעמים מתרפא
מאליו, בערך גרס: "עקרא", פירושו: תחילה קטנה
ותחילה גמיה, וכעונותיה עד ובשר תולת
ומוצעת הדם, וכל שכן שמוצעת היא תמלמלמן
להלחה שמוצעת ומתנפתה עד שיהא כמי תבית
קטנה, ויטאדם קולע תבין המים, מוצעת להלח
שבמעינו ומתגולת במעינו תמנא כריסו צבת
וספירם אחרים: "עלקא", "כרסם ולות" (תהלים יב)
מתרגמין: כעלקא מוצעת תמוהן דבני אינש.
לא שיתה אדם - פירש רש"י דלא גרסין: "וכן
תנחות ולא מן האנשים", דהוא הדין מן
הכלים ופירש כן לספרים דגרסי אוריין כן:
"פסחים אבטבא", ורבינו יצחק פירש דבערבי
מקשים (פסחים דף, א) ורבינו יצחק פירש דבערבי:
תנחות ומן האנשים מלילה, ולא גרסין
נרקיש אבטבא, ולא גרסין נמי "אי גרסין
אניש תארינא ברהא להא לית פלגיא", וכו',
אבל יש שם ברייתא אחרת לעיל מוקד, דגרסי:
"בבב"ר בעית ובלבלי שבתות", וגרסי: "נרקיש
אבטבא". **עיר** שיש בה עבודה זרה - פירש
הגרונסר: ורגילותו לא להיות לזן שוק ודורין ביום
אידם, וטאדם ממסרות דהייט טעמא דתמורת -
משום דלא מטאי מנייהו הנאה לעבודה זרה, ואי
משום נשוא נותן ביום אידם - ותי מילי למונני:
אי משום תקרובת אי משום דרך לוקח להיות
שחמ ואילו מומר, אבל למונן מנייהו שרי, ודסחם
מוכר עצב הוא, אלא משמע שחור בן רש"י ממה
שהיה משום לעל (א, א) ולשאת אחריות
מקח וממכר, ומיהו קשיא, אי ביום אידו מיירי
שיהיה השוק ביום איר, והאך לוקחין ממוכא הא
אמרין לעל (א, ו) דאין לוקחין ממוכא מדין שאני
מתקיים, ואילו בגמרא דהבא (יג, ב) אמרין דרב
ימינה וכן פירא, ועלה דההוא עובדא אמרין
בירושלמי: אמר ליה פיר דלחביה: ואת לא לקחת
גלוסקין ממין' לכן פירש רבינו מאיר דהבא

מיירי ביריד שעשוי לתנוח בו מוכס, ושלא ביום אידם מיירי, ולכן בשאנים מעטרת אין כאן
איסור. **אלא** מורד דרדחתי מריחא - הקשה רבינו חזקוני: מאי שניא מנח תהיא.
דאמרין לקמן פרק בראר (סו, ב) דשרי משה דריחא לא מריחא היא? ודורין, דשאני ודורד דהייט דיעקיידיה לריחא קימין, והוה כמז קטורה. דאף לאחר שנעשית ממוחו בן שאן מועילין בה,
איסורא מריחא איכא, ואפילו לא הוי עקיידיה לריחא שניא יש לאסור, דהא דאמרין (פסחים דף, כג) כל איסורין שבתותיה אין לוקין עליהן אלא בדרך התאנן, מכל מקום איסורא מריחא איכא,
ושנא בעבודה זרה אפילו לקוח נמי קלי, מיהו דאפילו אכלא דברס דלוקין עליהם אף שלא בדרך התאנן משום לזל כתיבא בדי אכילה, ובעבודה זרה נמי לא כתיב בה אכילה באורייתא
אלא בדברי קבלה (תהלים קז) "ויאכלו מבזחי מתיש", ואף על גב דכתיב (דברים יג, כג) "אשר חלבו וזבחו ואכלו", מכל מקום לא הוזכר אכילה אצל איסור, רק דבריי קבלה דאיתא וכן
למח "ויאכלו מבזחי מתיש", כדאיתא פרק "אין מעמידין" (עבודה זרה כט, ב), ואפילו אם תמצא לומר דמלקות ליכא, איסורא מריחא איכא, אבל בת התא, אף על גב דבין נסך מיירי, דבעין
איסור עבודה זרה התעורר בו - והם ליכא הנאה, כי אדרבה חזק דין נכנס בחוטמו ומזיקו, וטעם האסור - לאו משום הנאה הריה, אלא משום דחשיב ליה כשתייה, שהריה נכנס בגופו והוא
חזק ביותר, ואפילו אם תמצא לומר דההוא נסה מתורת באיסור הנאה, הבא, כיון דהם ראה שותה דין עצמו לא היתה לו עשייה נסה, יש לאסור הריה דההוא לממש אף על פי שאינו נהנה.
אבל מעטרת בפירות ודחתי, ולרבי יוחנן, שאנין מעטרת מריחא ומתורת, ואם תאמר: לקמן פרק "אין מעמידין" (ג, א) רתני ישראל הדולק ליריד, דנעתה תמצאן כדו בחורה ודחתי
עבודה זרה וכן, ומוסיק ד"א ולימא וכן הבא דזה מוכין ליה, כלומר ולא הוי חולץ שם באיסור - משמע שאני יכול לשם כי אם באיסור, ואמאי נהו (אין למעלה) (למחללין)
בירייתא דרשתי שאנין מעטרת דלבר איסור ויש לומר: דהם מיירי בשכל תנועה הניע מעטרת דלבר איסור, לכי שבעין בן לקיש מורד הדס ולרבי יוחנן מריחא בפירות, אי נמי, דך
ברייא דאמרין מיירי בירייתא שלוקחין מכל מכל מי שאינו רוצה להניע עטרה, ואתאי כרבי נתן דבסמוך דאמר כן נהנה בן מנהה, ואם תאמר: לקמן בבבב"א (יג, א) אמאי לא תלי דור מבעל
דבית שאני קבט, שרי לטולי עלמא למונן מינה כל דבר, אף פירא וטנרל, דכמשמע לקמן בשמעתין: ויש לומר: דהם בבבב"א מיירי בירישא לאור, דלעיל שקלי מיכסא, או מן הלוקח
או מן המוכר.

פרצופות למה לי - הא תנא מעיק, דאיכא סכנת צמא וקא אסורו שמוש דבני למינא
כיוצא בו לא ניח פיו על גבי פולין - דגבי מעין תנא שיהיה ולא תנא תחת פה, הלכך
לא שייך למינא "כיוצא בו" בניה. אבל בפרצופות תנא תחת פה, ושייך למינא בבבב"א
"כיוצא בו" דאסור נמי תחת פה, דאילו לשחות ולשחות בידו ליכא סכנתא, דבבב"א לזו

פרצופות למה לי? - **משום דקבעי למינא: פיוצא**
בו לא יניח פיו על גבי הפולין וישתה, מפני
הסכנה. מאי סכנה? עלוקה. תנו רבנן: לא ישתה
אדם מים לא מן הנזרות ולא מן האנשים, לא
בפיו ולא בידו אחת, ואם שתה - דמו בראשו,
מפני הסכנה. מאי סכנה? סכנת עלוקה. מסייע
ליה לרבי תנאי, דאמר רבי תנאי: הבולע נימא
של מים - מותר להלחם לו חמין בשבת; ומעשה
באמר שבלע נימא של מים, והתיר רבי תנאי
להלחם לו חמין בשבת. אדהכי וזכי? אמר רב
הונא בריה דרב יהושע: ליגעע חלא. אמר רב
אירי בר אבין: האי מאן דבלע ויפואר - מחייה
לא חי, מיהו לשקה רביעיתא דחלא שמנו, אפשה
דחיה פורתא עד דמפקיד אפיתיה. תנו רבנן: לא
ישתה אדם מים בלילה, ואם שתה - דמו בראשו,
מפני הסכנה. מאי סכנה? סכנת שכבירי, ואם צחי,
מאי תתקמיה? אי איקא אחרנא בבדיה, ליתריה
לימא ליה: "צחינא מין"; ואי לא, נתקשה בנבחה
אחרנא, וניקא אחרנא לנפשיה: בלילא בר פלגיא, רבי
אמר לך אימון אדורא משכבירי בירי רי רי רי
בכסי חזירי. משנה עיר שיש בה עבודה זרה,
וחיו בה הנזיות מעופרות ושאינן מעופרות, זה
היה מעשה בבית שאן, ואמרו חכמים: המעופרות
אסורות, ושאינן מעופרות מותרות. נמרא אמר
רבי שמעון בן לקיש: לא שנו אלא מעופרות
בוודד והרס, דקא מתני מריחא, אבל מעופרות
בפירות - מותרות; מאי טעמא? דאמר קרא: "לא
יבקע בידך מאומה מן התרס", נהנה הוא דאסור,
אבל

לעבודה זרה בתוך זבני - לית לן בה, דכרמיש: בנותה מותר.
מנהה

פרצופות למה לי - הא תנא מעיק, דאיכא סכנת צמא וקא אסורו שמוש דבני למינא
כיוצא בו לא ניח פיו על גבי פולין - דגבי מעין תנא שיהיה ולא תנא תחת פה, הלכך
לא שייך למינא "כיוצא בו" בניה. אבל בפרצופות תנא תחת פה, ושייך למינא בבבב"א
"כיוצא בו" דאסור נמי תחת פה, דאילו לשחות ולשחות בידו ליכא סכנתא, דבבב"א לזו
שיש בה סכנה, מיהו דידרז אמבא ששל גב דהוה רב
הרגל (עבודה זרה כז, א) ודחשיבין כמבא של חלל
להלל את השבת, אף על גב שפעמים מתרפא
מאליו, בערך גרס: "עקרא", פירושו: תחילה קטנה
ותחילה גמיה, וכעונותיה עד ובשר תולת
ומוצעת הדם, וכל שכן שמוצעת היא תמלמלמן
להלחה שמוצעת ומתנפתה עד שיהא כמי תבית
קטנה, ויטאדם קולע תבין המים, מוצעת להלח
שבמעינו ומתגולת במעינו תמנא כריסו צבת
וספירם אחרים: "עלקא", "כרסם ולות" (תהלים יב)
מתרגמין: כעלקא מוצעת תמוהן דבני אינש.
לא שיתה אדם - פירש רש"י דלא גרסין: "וכן
תנחות ולא מן האנשים", דהוא הדין מן
הכלים ופירש כן לספרים דגרסי אוריין כן:
"פסחים אבטבא", ורבינו יצחק פירש דבערבי
מקשים (פסחים דף, א) ורבינו יצחק פירש דבערבי:
תנחות ומן האנשים מלילה, ולא גרסין
נרקיש אבטבא, ולא גרסין נמי "אי גרסין
אניש תארינא ברהא להא לית פלגיא", וכו',
אבל יש שם ברייתא אחרת לעיל מוקד, דגרסי:
"בבב"ר בעית ובלבלי שבתות", וגרסי: "נרקיש
אבטבא". **עיר** שיש בה עבודה זרה - פירש
הגרונסר: ורגילותו לא להיות לזן שוק ודורין ביום
אידם, וטאדם ממסרות דהייט טעמא דתמורת -
משום דלא מטאי מנייהו הנאה לעבודה זרה, ואי
משום נשוא נותן ביום אידם - ותי מילי למונני:
אי משום תקרובת אי משום דרך לוקח להיות
שחמ ואילו מומר, אבל למונן מנייהו שרי, ודסחם
מוכר עצב הוא, אלא משמע שחור בן רש"י ממה
שהיה משום לעל (א, א) ולשאת אחריות
מקח וממכר, ומיהו קשיא, אי ביום אידו מיירי
שיהיה השוק ביום איר, והאך לוקחין ממוכא הא
אמרין לעל (א, ו) דאין לוקחין ממוכא מדין שאני
מתקיים, ואילו בגמרא דהבא (יג, ב) אמרין דרב
ימינה וכן פירא, ועלה דההוא עובדא אמרין
בירושלמי: אמר ליה פיר דלחביה: ואת לא לקחת
גלוסקין ממין' לכן פירש רבינו מאיר דהבא

מיירי ביריד שעשוי לתנוח בו מוכס, ושלא ביום אידם מיירי, ולכן בשאנים מעטרת אין כאן
איסור. **אלא** מורד דרדחתי מריחא - הקשה רבינו חזקוני: מאי שניא מנח תהיא.
דאמרין לקמן פרק בראר (סו, ב) דשרי משה דריחא לא מריחא היא? ודורין, דשאני ודורד דהייט דיעקיידיה לריחא קימין, והוה כמז קטורה. דאף לאחר שנעשית ממוחו בן שאן מועילין בה,
איסורא מריחא איכא, ואפילו לא הוי עקיידיה לריחא שניא יש לאסור, דהא דאמרין (פסחים דף, כג) כל איסורין שבתותיה אין לוקין עליהן אלא בדרך התאנן, מכל מקום איסורא מריחא איכא,
ושנא בעבודה זרה אפילו לקוח נמי קלי, מיהו דאפילו אכלא דברס דלוקין עליהם אף שלא בדרך התאנן משום לזל כתיבא בדי אכילה, ובעבודה זרה נמי לא כתיב בה אכילה באורייתא
אלא בדברי קבלה (תהלים קז) "ויאכלו מבזחי מתיש", ואף על גב דכתיב (דברים יג, כג) "אשר חלבו וזבחו ואכלו", מכל מקום לא הוזכר אכילה אצל איסור, רק דבריי קבלה דאיתא וכן
למח "ויאכלו מבזחי מתיש", כדאיתא פרק "אין מעמידין" (עבודה זרה כט, ב), ואפילו אם תמצא לומר דמלקות ליכא, איסורא מריחא איכא, אבל בת התא, אף על גב דבין נסך מיירי, דבעין
איסור עבודה זרה התעורר בו - והם ליכא הנאה, כי אדרבה חזק דין נכנס בחוטמו ומזיקו, וטעם האסור - לאו משום הנאה הריה, אלא משום דחשיב ליה כשתייה, שהריה נכנס בגופו והוא
חזק ביותר, ואפילו אם תמצא לומר דההוא נסה מתורת באיסור הנאה, הבא, כיון דהם ראה שותה דין עצמו לא היתה לו עשייה נסה, יש לאסור הריה דההוא לממש אף על פי שאינו נהנה.
אבל מעטרת בפירות ודחתי, ולרבי יוחנן, שאנין מעטרת מריחא ומתורת, ואם תאמר: לקמן פרק "אין מעמידין" (ג, א) רתני ישראל הדולק ליריד, דנעתה תמצאן כדו בחורה ודחתי
עבודה זרה וכן, ומוסיק ד"א ולימא וכן הבא דזה מוכין ליה, כלומר ולא הוי חולץ שם באיסור - משמע שאני יכול לשם כי אם באיסור, ואמאי נהו (אין למעלה) (למחללין)
בירייתא דרשתי שאנין מעטרת דלבר איסור ויש לומר: דהם מיירי בשכל תנועה הניע מעטרת דלבר איסור, לכי שבעין בן לקיש מורד הדס ולרבי יוחנן מריחא בפירות, אי נמי, דך
ברייא דאמרין מיירי בירייתא שלוקחין מכל מכל מי שאינו רוצה להניע עטרה, ואתאי כרבי נתן דבסמוך דאמר כן נהנה בן מנהה, ואם תאמר: לקמן בבבב"א (יג, א) אמאי לא תלי דור מבעל
דבית שאני קבט, שרי לטולי עלמא למונן מינה כל דבר, אף פירא וטנרל, דכמשמע לקמן בשמעתין: ויש לומר: דהם בבבב"א מיירי בירישא לאור, דלעיל שקלי מיכסא, או מן הלוקח
או מן המוכר.

עבודה זרה. לפני אידויה – פרק ראשון דף ג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רחל תוספות

מהנה לא כל שכן – דא מהנה הוא, שהתנוונים שבתוכן סודורי מעות של כומרים הן. אי נמי, הוא ידע ליה לבעל המעות מסודרתו שעשה שם ומסיא ליה הנאה. אבל שאנין מעשרות לאו דכומרים הן. נהנה – מן הריח של עשבים או של בשמים. מהנה – נתון מכס. מן הארובות ולמטה – אבל עיקר שטרףו מן אסור לעשות כן בידים בבדמה. ואף על פי שזאת אסורה בהנאה. וכותב – שטרות.

ופעיל בערכאות שלחן – מקום גדולות
והשטרות, ומעלה שטרותיו למפרים לחתום
ואף על פי שבתור ותפארת היא להם ואיבא
למירי דאיל מודרה. שזאת כמצלי מירם –
שמתוך כך יהיו לו עדים, ומסיעין להציל מן
העוררין. בית חפס – שזה שנחשד בה קבר,
וחשו חכמים עד מאה אמות לדללה מחרישה
את כותלי העצמות, ושטא עיבור על עצם
כשעודה וסיטנו. לציון – להרצה לארץ, וארץ
העמים ממטא אדמורא בבית חפס. ואמר רב
יוהן הלכה כרבי יוסי – ומדאמר רבי יוחנן
שמע מינה: שמיעא ליה לרבי יוחנן דא מתניתין
ו'לוקחין מהן בהמה' פליגא אדריב נהן, דשקלי
מינה מיכסא – מן הלוקח, הנמצא מהנה. ואת
סוסייה תעקר – בירושע חתוב. אלמא מותר
לדרות בכך. ואין מחרשים – קסבר סתם דרמים
לכור קדש, דפלוגתא דאין (וערביין) כותב. כל
ובין דהשתא ליכא בית מוקדש אתי ברו ליה
תקלה, דמתחזי מוקדש ומעלה.
נעל

ולא פליגי? והא תניא: הולכין ליריד של גוים, ולוקחין מהם בהמה עבדים ועופות,
בתים ושרות וכרמים, וכותב ופועל בערכאות שלהן, מפני שהוא כמציל מידם; ואם היה
בתו – מכסמא בחוצה לארץ לרין ולערעור עמהם; וכשם שמסמא בחוצה לארץ, כך מסמא
בבית הקברות. בבית הקברות שלקא עתק? מנימא דאדורייתא היא! אלא בית הפרס
דרבנן. ומנימא בחוצה תורה ולישא אשה. אמר רבי יהודה: רבי יוחנן? בזמן שאין מוציא
ללמוד, אבל בזמן שמוציא ללמוד – אינו ממנא. רבי יוסי אמר: אפילו בזמן שמוציא
ללמוד – ויטמא, לפי שאין אדם זוכה ללמוד מכל. אמר רבי יוסי: מעשה ביוסף הכהן
שהלך אחר רבו לצדון ללמוד תורה; ואמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יוסי; אלמא פליגי!
אמר רב רבי יוחנן: לעולם לא פליגי, ולא קשיא; כאן בלוקח מן התנה, דשקלי מיכסא
מיניה, כאן בלוקח מפעל הבית, דלא שקלי מיכסא מיניה. אמר מר: בהמה תעקר. והא
איכא צער בעלי חיים! אמר אביי, אמר רחמנא: את סוסייה תעקר. אמר מר: ואיזהו
עיקור? מנשר פרסותיה מן הארפוכה ולמטה. ורמינה: אין מקדישין ואין מחרמין ואין
מעריכין בזמן הזה, ואם הקדיש והחרם והעריד – בהמה תעקר, פירות כסות וכלים
ירקב

פירש הקונטרס דעיקר של טרפה אסור. ולא נהירא. כדפרישית לעיל (א.א. א דבור המתחלף עיקר) גבי עוקרין על המלכים. אלא דבי קאמור רבי רבין, ויכול להיות שמותרת בהנאה. ואף על

גב דמשת ופירחת כל אינר אסורין בהנאה, מכל מקום יבי בהמה יכול להיות דמי בקנסא דעיקר.

ללמוד תורה ולישא אשה – פירוש: דרעו לחור לארץ ישראל, דאליא אין דענו לחור – אמר בכחכות פרק בתרא (ק.א.א.) אחז של זה נשא (אשה) ונעדרה ורחו ומת. ברוך המוסק

שחרגו. את ירד ארצו לחוצה לארץ? ודאק באת מוצת שניו וחשובו. ללמוד תורה – שגדול תלמוד תורה שגבאי ליה משה, ואמר – ורבינא (שעתה מה): ליה לארץ, והא

אבל לשאר מוצא לא. והבי ויחשך פרק רביעי ופליגא (כו. א.) אבל בשאלות דרב ארוא מפרש: גזר דקילי, וכל שכן לשאר מוצא כשם חושבות. אמר רבי קאמור אתי ארסיה תעקר

– הקשה הרב רבינו אלחנן (ואם תאמר): למאן דאמר (שבת קכז. ב.) צער בעלי חיים דאורייתא, מאי ראיא מיתוי מדעו? דלמא שאני התם דעל פי הדבור הזה, אבל הבא בקנס דרבנן אין

בה ביה ובמסא לעקוד דבר מן התורה! ויש לומר: דהאי שיש בה בידם לעקוד הכא נדראה טעם קצת לעקור. כדמוכח פרק 'ראשה רבה' (בבב. פט. ג.) גבי משיאין האשה על פי עד אחד.

אין מקדישין בזמן הזה – וטעמא, משום דלא ליחי ליה תקלה. ומחא טעמא בטלי מעשר בהמה בזמן הזה. כדאייתא פרק בתרא דברכות (נג. א.) הקשה רבינו עד מהא דאמרין פרק 'במה

(אשה) ובמה' (שבת נז. א.) תריסי חזקיה דהא מעשר רבי אלעזר מן עוריה מעדרו כל שטא. רבי אלעזר לארץ חורבן ורואי חתם הואי איזבנא כחולו לכרמי. ואם הקדש והעריד והעריד

דאמר סתם חורמין כחולמיה ליה לא למעול לתקלה. שכולו ליתנו כלכותה מיד. כדאמרין בעריכין (בט. א.) אמר עלא: אי חזאי חתם הואי איזבנא כחולו לכרמי. ואם הקדש והעריד והעריד

בהמה תעקר – מיתה: דאמרין בעריכין סוף פרק 'ומקדיש שוריה' (בט. א.) הואי גביא דאחרימינו לבסיה. אתא לקמיה דרב יודיה. אמר ליה: שקלא ארבעה זוזי ושני בהנאה ושלחתי. כל

אלמא אתי לתא קודש ופירש רבינו תם: דשאני התם. ומסקינא דהא קיימות לעולם ואין יכולין כלכותה. אי לא עבד רבנו בתר חזקתא אתי ליה תקלה לעולם. ויכול להיות שאף למטלטלין

אבל מהנה שרי – ואם תאמר: למקן פרק 'הכל מלמדים' (מ. ג.) גבי מי שהיה כותלו סמוך
לעבודה זרה ונפל אסור בלכותו, ופריך: ודא קא שבקי רוחא לעבודה זרה ורואי
פריכא: דא אמרינן הבא דמתנה מותר! ויש לומר: דדחת איכא הנאה ויחרא. ונראה כנכון
מקום לעבודה זרה. ורבינו תם פירש: דהויא כל מהנה אסור לכל מפרע. נפמי שיש שאינו

הוא טוב לעבודה זרה שמוציא אותו מן המכס, לפי שיש
מחשבו לעבודה זרה כל כך שיש להעבירה

בראשו. קל וחומר נהנה אסור מהנה לא כל שכן
– כתב רבינו ברוך. דאיתו יריד שהכומרים של

עבודה זרה לוקדים בו מכס מן המכר מיד. אם
איתו מכס הוא לבנין עבודה זרה והני מפרש:

'קח בסכום כך וכך רבוי ששט לבנין עבודה זרה'
– אסור, דמתנה אסור כרבי יוחנן. ואף אם לא

הזכיר לו לבנין עבודה זרה, אלא אחר שפירש לו
הסכום אמר לו: 'זעוד פשוט' – נראה דאסור, כי

מא שכל הזכיר לבנין עבודה זרה. מפני שיראל
הוא נמצא ומכל מקום אם לא היה מפני הבנה היה

נתון לו בסכום הראשון, הנמצא הפשוט ויצא מכיס
הישראל לבנין עבודה זרה. דהרב רבינו משה

מוקצי כתב בספרו כי אם אמר סתמא: 'זעוד'
פשוט' יכול להיות דמותר. דשמוא יתנו לעני

גוים.

יניח נמצא נהנה – פירש הקונטרס: יניח העשירה
בראשו נמצא נהנה מן הירח. ואף על פי

שמניחין לו את המכס ויהנה – אינו נקרא נהנה
בעבודה זרה. כיון שדמיתנו שלו. מעות וכלי

מתכות וזליכס לים המלח – לכאורה משמע דמי
משת אסורים אלמא משמע קנס. דמאי

דפירות ושאר דברים, אבל אינם אסורים משום
חשש דמי עבודה זרה. ורמינה: דלמקן (לג. א.) גבי

ישראל הדולקין ליריד משמע דמעת דמעת
בדיו אינם אסורין משמעם קנסא דמשא ומתן, אלא

משום דאמרין עבודה זרה ויבין קל הקשה רבי
רבינו אלחנן. ויתירין רבינו יצחק, דהתם הכי

קאמר: בהנאה אסור אפילו לישא וליתן משום
חשש דמי עבודה זרה, כיון דהלך רמי דמי עבודה

זרה בידו. דאי נגליטא ויבין ויבא הה מוכין ליה
האבא לא מייירי אלא בנמצא שני, וקנס

דקסיתין ליה – משום דנשא ונתן ביום איז עבודה
זרה, ולכאין אין לאסור המעות אלא לדידה דעבד

איסורא. ואפילו לרבי יוחנן דאמר שטא נתון
אסור, מדרו לישא וליתן עשו שרי, ולא דיישין

שטא ישא ויתן באותן המעות. דבולי האי לא
קנס. מנשר – פרסותיה מן הארובות ולמטה –

ואף על

גבי עוקרין על המלכים. אלא דבי קאמור רבי רבין, ויכול להיות שמותרת בהנאה. ואף על

גב דמשת ופירחת כל אינר אסורין בהנאה, מכל מקום יבי בהמה יכול להיות דמי בקנסא דעיקר.

ללמוד תורה ולישא אשה – פירוש: דרעו לחור לארץ ישראל, דאליא אין דענו לחור – אמר בכחכות פרק בתרא (ק.א.א.) אחז של זה נשא (אשה) ונעדרה ורחו ומת. ברוך המוסק

שחרגו. את ירד ארצו לחוצה לארץ? ודאק באת מוצת שניו וחשובו. ללמוד תורה – שגדול תלמוד תורה שגבאי ליה משה, ואמר – ורבינא (שעתה מה): ליה לארץ, והא

אבל לשאר מוצא לא. והבי ויחשך פרק רביעי ופליגא (כו. א.) אבל בשאלות דרב ארוא מפרש: גזר דקילי, וכל שכן לשאר מוצא כשם חושבות. אמר רבי קאמור אתי ארסיה תעקר

– הקשה הרב רבינו אלחנן (ואם תאמר): למאן דאמר (שבת קכז. ב.) צער בעלי חיים דאורייתא, מאי ראיא מיתוי מדעו? דלמא שאני התם דעל פי הדבור הזה, אבל הבא בקנס דרבנן אין

בה ביה ובמסא לעקוד דבר מן התורה! ויש לומר: דהאי שיש בה בידם לעקוד הכא נדראה טעם קצת לעקור. כדמוכח פרק 'ראשה רבה' (בבב. פט. ג.) גבי משיאין האשה על פי עד אחד.

אין מקדישין בזמן הזה – וטעמא, משום דלא ליחי ליה תקלה. ומחא טעמא בטלי מעשר בהמה בזמן הזה. כדאייתא פרק בתרא דברכות (נג. א.) הקשה רבינו עד מהא דאמרין פרק 'במה

(אשה) ובמה' (שבת נז. א.) תריסי חזקיה דהא מעשר רבי אלעזר מן עוריה מעדרו כל שטא. רבי אלעזר לארץ חורבן ורואי חתם הואי איזבנא כחולו לכרמי. ואם הקדש והעריד והעריד

דאמר סתם חורמין כחולמיה ליה לא למעול לתקלה. שכולו ליתנו כלכותה מיד. כדאמרין בעריכין (בט. א.) אמר עלא: אי חזאי חתם הואי איזבנא כחולו לכרמי. ואם הקדש והעריד והעריד

בהמה תעקר – מיתה: דאמרין בעריכין סוף פרק 'ומקדיש שוריה' (בט. א.) הואי גביא דאחרימינו לבסיה. אתא לקמיה דרב יודיה. אמר ליה: שקלא ארבעה זוזי ושני בהנאה ושלחתי. כל

אלמא אתי לתא קודש ופירש רבינו תם: דשאני התם. ומסקינא דהא קיימות לעולם ואין יכולין כלכותה. אי לא עבד רבנו בתר חזקתא אתי ליה תקלה לעולם. ויכול להיות שאף למטלטלין

על התקנה. לפי שהקדשו ביום עת הקדשתו.

עבודה זרה. לפני אידיהו – פרק ראשון דף יג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

ירקבו – פירושו: ויחידים במבוקם שלא ידא נבא ללך ליד תהלה, ושם ירקבו. **יוליבם** לים
המלח – משום שידר ללוד בעיניה, ובלב שחוקה צריך ים המלח. הוא ודין בשאר
נחרוז על ידי שחוקה, ברמשמע פרק "כל שעה" (פסודם כה, א) ובעובדא שבהאיני וגו' רב
זידהו. ואף על פי שלא האריך התלמוד להוכיח שחוקה, אפילו הכי ודאי צריך. **נועל** דלת

בפתח – אף על למנועו על בכור בזה חזק. אמאי לא
היה נועל דלת שלא יבא ליד תהלה, ולא
נעצקו למנועו עד שיפיל בו מום. דהאי
נעצקו למנועו – משום קנסא הוא. שחוקה של
זכום. ועוד, ואי נפל לך מומא מבא לאו שרי אלא
על ידי פרוץ, אבל בכור שהוא קדוש מאלו ולא
על ידי בזה הקדושה – אין לקנסו, אלא ניתן עד
שיפיל בו מום ויאלץ במנועו בלא שום פירה. ואף
על פי שהוא יכול למנועו בלא שום קדוש שיצא
לאידי העולם ויפקעו מקדושת בכור מלכות. רק
שענה לכוון, ולא תאריך בו עד תהלה, אם לא
תעשה – אין לקנסו בכך ולהצריכו בעלית דלת.

ונשחמיה מישח – פירש הקונטרס: ואי
מישח שחטו חוץ, אקדשי ברוך
הבית לא מייחדי, כדנאני פרק "ושני שעירים"
(יומא סג, ב) שומע אמר יב, משמע ודאי אידר
הבא אלא בקדשי ברוך הבית. וקשיא, דאם כן כי
משני רבא, מפני שחטא במטיל מום בקדשי ברוך
הבית – מאי מטיל מום איכא? דא כי בתובי ויקרא
(כב) "כל מום לא ידחה בך", בקדשי מומב כתיב
ועוד, קדמקטני: דא מילי במונ שביח המקדש
קיים רחוי להקדש – אלמא בקדשי מומב אידרין
לכך פירש רבנו יצחק: בקדשי מומב אידרין, ובמונ
הזה אין חייב שחט חוץ מאד שחטו ראו לביאת
פתח אהל מועד, מיד דודא אשלימם ששחטו
בחוץ קודם פתיחת דלתות הדיכל, דפטור ליה
דאמר פרק "ושני שעירים" (שם, א) מחוסר פתיחה
במחוסר מניעה דמי. ועוד יש לומר: דלעולם
בקדשי ברוך הבית מיידי, ורבא בא לפרש חשע
בקדשי מומב, וגוהיה קדשי ברוך הבית אטו ליה
מומב, כדאשכחן ביה גויה ועובדה בפרק "ראשית
הגור" (חולין קלה, א) גומרינן קדשי ברוך הבית אטו
קדשי מומב, והאי ביה פריך: ונשתתתוהו מישח –
אקדשי ברוך הבית פריך. וזהו מעני לומר:
משום קדשי מומב, והדא אסור משום שחטו חוץ,
אלא שפיר קא משני. **עבר** גוי – טעמא במכנסו
חית כנפי שכינה – ודא בכל המצות שחטתם
חייבות, גומרינן "לד" מאשה (גיטין מא, ב).
והורוין כדמה דקד – שולח, אבל של אחרים
לא, דאין קדו חטא ולא, לא כדאמר
בפרק קמא דבבבא בעינינו (ה, ב) גבי הורא וריא
הבא נמי משום מעשין – ואידרן דמפרש מפני
שנכנסו, סבר ולא שייך געבד מעשיתיה.
דאידרן: דדי מנעט שיראל, שאכל משהו, **רבי**
ירמיה וכן פותי – ואם תאמר: וזהו פת גוים
אסוריה ויש לומר: וידידי מבוקם שאין פלט
יש לומר: כדאמרין לקמן פרק שני (לה, ב). ועוד
על שחט: דאמרינן לא לצור עבדו גוי לא לצור
בדמיה. אבן בירושלמי גבי האי עובדא: שניא
היא משום חיי נפש – משמע ולצורו קטא. הכי
בטינו בירושלמי: ואתא לא לקח ולחטא
מידיק אמר ליה: שניא דא משום חיי נפש, ואם
תאמר: וזהו פת דבר שאין מתקיים הוא, ואמרינן
לעיל (ה, ב) דבר שאין מתקיים אין לוקחין ממנו ויש לומר: דפת דבר חשוב הוא וקפץ עליה וביתא, וזהו דבר המתקיים.

ירקבו מעות וכלי מתכות יוליבם לים המלח, ואיזהו
עיקור? **נועל דלת פניה** והיא מתה מאליה! **אמר**
אביי: שאני החם, משום ביוון קדשים. **ונשחמיה**
מישחמו – איתו בהו ליד תהלה. – **ולשירה גיסמרה!**
אמר אבוי, **אמר קרא**: **"ונתחתם את מזבחתם וגו' לא**
תעשון בן לה' אלהיכם". **רבא אמר**: מפני שפירא
במטיל מום בקדשים. – **נראה? מום מעליה הוא!** –
הני מילי בזמן שביח המקדש קיים, דהוי להקדשה,
הני מילי בזמן שחטא דלא חיו להקדשה, לית לן בה.
במטיל מום בבצל מום, דאף על גב דלא חיו להקדשה
אסור! – בעל מום, נהי דלא חיו לגופיה – **לדמי חיו**,
לאפוקי הכא, **דלא לדמי חיו ולא לגופיה חיו**. **אשכחיה**
רבי יונה לרבי עילאי דקאי אפיתחא דצור, **אמר**
ליה: **קתני "בהמה תיעקר"**, **עבר מאי? עבר**
ישיראל לא קא מיבעיא לי, כי קא מיבעיא לי
עבר גוי, מאי? אמר ליה: **מאי קא מיבעיא לך? תניא**:
הגוים והרועי בהמה דקה – לא מעלין ולא מורדין.
אמר ליה רבי ירמיה לרבי זורא, **קתני**: **לזקחין מהן**
בהמה עבדים ושפחות, **עבר ישיראל או דלמא אפילו**
עבר גוי? אמר ליה: **מסתברא עברא ישיראל, דאי**
עבר גוי, למאי מיבעיא ליה? כי אתא רבין אמר רבי
שמעון בן לקיש: **אפילו עבר גוי, מפני שמכנסו תחת**
כנפי השכינה. **אמר רב אשי**: **אטו בהמה מאי מכניסו**
תחת כנפי השכינה איכא? אלא משום מעוטייהו,
והכא נמי דמפגעטי שרי. **רבי יעקב וכן סידלא, רבי**
ירמיה וכן פיתא. **אמר ליה חד להבירה**: **יתמיא, עבר**
רבך הכי? אמר ליה אידיך: **יתמיא, עבר רבך הכי?**
והירוייהו מפעל חבית וכו', וכל חד וחד סבר: **חבראי**
מתגר וכן, דאמר רבי אבא בריה דרבי תיאי בר אבא:
לא שנו אלא בלוקח מן התגר, דשקלי מוכסא מוכיח,
אבל בלוקח מפעל חבית, דלא שקלי מוכיח מוכסא
מוחרי. **אמר רבי אבא בריה דרבי תיאי בר אבא**:
אילמלא היה רבי יוחנן דא זימנא בארתיא דקאי שקלי
מוכסא, אפילו מפעל חבית היה אסר. – **אמר איניהו**
הכי וכו'? – **מפעל חבית שאינו קבוע וכו', משנה**
אלו דברים אסורים למכור לגוי: **אצטרוכלין, וכנות**
שוה, ופסטרות, ולבונה, ותרנגול חלקן. **רבי יוחנה**
אמר: **מוחר למכור לו תרנגול לבן בין התרנגולין**; **את**
אצטרוכלין ומוכרו לו, לפי שאין מקריבים חסר לעבודה זרה. **וגשאר כל הדברים – סתמן מותר**,
ופירושן אסור; **רבי מאיר אומר**: **אף דקל טוב ותצב ונקבל – אסור למכור לגוים**. **גמרא**

נועל דלת – ואין לה מה תאכל, ותמונה. היום משום ביוון קדשים – דאי אמרת תיעקר
– אינה מתה מותר, נראה ביונה לזמן מרובה. ונשחמיה מישח – דאי משום שחטו חוץ
אבדק הבית לא מייחדי, וכדנאני פרק "ושני שעירים" (יומא סג, ב) שומע אמר יבא אפילו קדשי
ברוך הבית שנקרא קרבן וכו'. ליד תהלה – לאבליה. ויפירא – ויתבנה לשניה, וליא רבא
ביוון קדשים – דמתנת מוד, והקלה ליכא – דלא
אבלי ממה. חיי – חיי – דאי משום טמיל מום
נמור, ואסור משום "כל מום לא ידחה בך". בזמן
שביח המקדש קיים – דקרינן ביה: "תמים יהיה
לרצון" (ויקרא כב) להקדש, אבל השתא נראה
בעל מום הוא, ולא אסור מדאורייתא. ויחיו
במטיל מום בבצל מום – לרבא פריך, דאמר:
נראה במטיל מום, כלומר מדרבנן הוא דאסור.
אמאי לא עבר מדאורייתא משום חיו חיו
להקדשה דרי מטיל מום בבצל מום מוכיח (א),
לא חיו להקדשה, ופליגי ביה תנאי בבבבזה וכו',
(ג) גבי בכור שאחור דם, ואיכא למאן דאמר
אסור להקדש אפילו דא חיו מום משום "לא ידחה בו
מום", וזהו ליה למיתני: מפני ששטיל מום בבצל
מום, ואמאי תנא "עראה? לרבי חיי" – לחלול
אמאי לא עבר מדאורייתא משום חיו חיו
באור, ומקריב חלופי, וקרינן ביה: "תמים יהיה
לרצון" משום חלופי. לאפוקי – ושתא כשאין
בית המקדש קיים, דשום בהמה לא חזיא לא
לעופה ולא לרמי, ולכך נראה בעלמא דא חיו ולא
מתסר מדאורייתא אלא מדרבנן. **עבר מאי** –
לקח שם עבר מאי לרבי נתן מה יעשה, לא
יעקרו או לא? האי הכי ניסבין: תגום והדדסין
בהמה דקה – הן ישיראל וכו' מולטין – דרי דן
בעימ, ואין מעלין – אותן מן הברא אם נפלו
לחובה, אלא יניחם וימורו. ואין מורדין – אותן
לכור להנחית אותן בדיח. אלמא: עברא גוי אסור
לחיתוי בדדסין – קתני – לרבן בעל פיה דרבי
נתן לוקחין מהן עבדים ושפחות. **למאי מביע**
ליה – כלומר, מאי מצוה יש כאן דנשרי ליה?
משום מעוטייהו – משמעטס הרבא ומדולד, כי
שולוק בהתמם שמשחמטין בזה, וכן גמרא –
בידרי של עובדה זרה לקח מלך מן הגוי. **יתמיא**
בשוק של עובדה זרה, ודשקלי מניח מכסא
ומתנה. **אילמלא היה רבי יוחנן בארתיא** –
דשקלי מכסא במבעלי בתים, דהוא אסור ליקח
אפילו מפעל חבית. והשתא דרבי ירמיה קים לן
דשקלי במבעלי בתים, שאינו קבוע – ולא מסיק
מוכסא דערעיתו למינצי בעלמא, דלא תגר
במלך בעל חבית קבוע. **משנה**: **אצטרוכלין**
וכנות שוח – מפרש בגמרא. אסור למכור לגוי
– ולצורן עובדה זרה קבוע ליה. מוכר לו
תרנגול לבן בין התרנגולים – לקח גוי משראל
תרנגולת הרבה – מותר למכור ביהמי תרנגול
לבן. דכין דשקיל מניח אחרני, לא לעבדה
זרה קא בעי ליה. כספן, ופירושן – מפרש
בגמרא. דקל טוב תצב ונקבל – מפרש בגמרא

עבודה זרה. לפני אידיהן – פרק ראשון דף יד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י תוספות

1 **גמרא** תורתא – מין ארו, ודאי שטת כדאמר בראש השנה (כג, א.) חוסינן עליון –
2 לענן שביעת, כל שאין לו עיקר – להתקיים בארץ בימות הגשמים, כגון קשואין
3 ודלועין וכיצא בהן. אין לו שביעת – ומותר לעשות מהן סחורה, ואינו מצווה להפקירן.
4 פירי אדמא – גלגלי. בפסחיתותינו שנו – פטורות דמתניתין לאו מין הוא באפי נפשיה

אי "אצטערבליך"? תורניתא. ורבינוה, חסידיו עליה: למסין ואצטערבליך, מוכססין ובנות שוה; וא סלקא עתה אצטערבליך - תורניתא - תורניתא מי איתא שבעיות? ורתנן, זה הכלל: כל שיש לו עיקר וש שבעיות, וכל שאין לו עיקר אין לו שבעיות! לא אמר רב ספרא: פרי דאראו. וכן כי איתא רבין רבי אלעזר: פרי דאראו. "בנות שוה" אמר רב רב חנה אמר רבי יוחנן: תאני חוריותא, נפומרות". אמר רב רב בר רב חנה אמר רבי יוחנן: נפומרותיהן שגו. "בנות" אמר רבי יצחק אמר רבי זעבון: לא חורין ומקטרי? אמר אביי: א"לפני מפקדין, "לפני" ד"לפני" לא מפקדין. "ותרגול לבן" אמר רבי יונה אמר רבי יודא אמר רב וביד, ואיתא דרמתי מור רב יונה אמר רבי יודא: "תרגול לבן" - ויתר למפור לו תרגול לבן, "תרגול לבן למי" - סוד למפור לו תרגול לבן. תנן, רבי יהודה אומר: וכן הוא לו תרגול לבן בין התרגולין. חיבי דמי? ילימא דקאמר: "תרגול לבן למי, תרגול לבן למי", פילו בין התרגולין נמי לא אלא לאו דקא אמר: תרגול למי, תרגול למי". ואפילו חיבי לרבי יהודה בין התרגולין אין, בפני עצמו לא, ויתנא קמא אפילו בין התרגולין נמי לאו אמר רב נחמן בר אבין: הךא אמר עסקינן - גזול דאמר "זה וזה". יאמי מי הכי, אמר רבי יהודה: אימי? בזמן ששמו תרגול זה לבן, אבל אם אמר "זה וזה" - מותר. ואפילו אמר "תרגול זה", גוי שעשה משתה לבנו ושהיה לו חולה בתוך ביתו - מותר. והתניא: שעשה משתה לבנו, אינו אסור אלא אותו היום אותו האיש בלבד; אותו היום ואותו האיש מיהא סוד! אמר רב יצחק בר רב משרשיא: בטוויז. וישאר כל הדרים - סתמן מותר, פירושן סוד; מאי "סתמן" וכאי "פירושן" אילימא סתמא - קאמר חיש חוררתא, פירושן - דקאמר לעבודת זרה,

53 זה עם זה, וקורין קמפרייש"א, דלא חשיב כולי האי שיקריבו לעבודה זרה.
לא

ברו בשבועות ונגררים, כי מסתמא אדם הראשון קי הטובות אבל, ורבינו קם ויה מפרש גרס ובה גבי שביעית: מומסכן בנות שח שח ממש, ואותו פיר אד ירע, ומכאן ראה מפרק קנא דבברכות (א, ח) דאמרין להם: הארי והדוב והזמני והברדלס עימורן שלש רשע אל למני בעי, ויש אומרים מומסכן בנות שח, ופרש ש"ס שח שח מן מנא שח ולא בנות שח ממש. **פירי** אדאז – פירי כן מאיד ברש ש"ס פירש: פירות אילן שקורין ויש בו גרעיןן ואינו ראא לאכילא, ונחא, כי גם נמסכת ארבה השנה (ב) פירש רש

בנו דאמר זה וזה – פירש רש"י: שאמר "תרנגול לבן ושחור למי". ורבינו יצחק אומר דמייירי כגון שיש ביד הישראל הרבה תרנגולים דקא אמר: אימתי בזמן שאמר "תרנגול זה לבן", משמע דקמיה קאי. ורש"י פירש ד"ח

תורניתא - פירש הקנטערס מין ארץ, כדאמרינן בראש השנה (ב, א), כעשרה מיני ארורים
 שטח - תורניתא, ושקיא, בדמיון פריץ חודאי וזכל שאן לו עיקר, ופירש
 הקנטערס: שאן לו עיקר מתקיים בארץ בימות הגשמים, ואי תורניתא ארוה - הוא היש לו
 עיקר מתקיים ועד קשאל לפירוש, הרי בנזואה דארז'ה לו עיקר המתקיים, הגשמים, הרי של
 שביעתו ועד קשאל: אי תורניתא אילן הוא -
 ורומינהו, הוסיפו עליהן:
 ונבגות שוח; ואי סלקא
 א - תורניתא מי איתא
 כל שיש לו עיקר יש
 עיקר אין לו שביעתו
 איתא, וכן פי איתא רבין
 קא, "בגות שוח" אמר
 ויחנן: תאני חודאיא.
 בר חנה אמר רבי ויחנן:
 אמר רבי יצחק אמר רבי
 תנא: ומכילין מוכרין לון
 ש רבי יהודה בן ברתרא:
 מנין, ויחנן קאמא אול
 אפי: א"לפי" מפרקינן,
 בן, ותרנגול לבן, אמר
 רב יבד, ואיך דמתי
 ויחנן: "תרנגול למי" -
 "תרנגול לבן למי" -
 תנן, רבי יהודה אמר:
 מן התרנגולין, היכי דמי?
 למי, תרנגול לבן למי,
 ! אלא לאו דקא אמר:
 ואפילו הכי לרבי יהודה
 עצמו לא, ולתנא קמא
 לא אמר רב נחמן בר
 גנון דאמר "יה ויה".
 יה: אימי' בנמן שאמר
 אמר "יה ויה" - מותר.
 גוי עששה משה לבנו
 ביתו - מותר, והתניא:
 אמר אבהו אורח דיום
 יום ואורח האיש מיהא
 רב משרשיא: בגמיון.
 סתמן מותר, ופירושן
 ורשין? אילמא סתמא -
 דקאמר לעבדה ורה,

53 ויברעות מיירי הכא ובמסכת דמאי. ולכן קורא אותם בנות שוח – שתולה הקלקלה
54 במקמולקל, אף על פי שמהם לא אבל אדם כי אם מן הטובות, ודם אותם בנות שבע דמיירי

55 אבא גבי שביעית: מוכססין בנות שוה. ולא גרס 'ובנות שוה', דהוא מין בנות שוה ולא בנות
56 הרחוב והגמ' הירבילס עיקרון שלש שנים הנכון באילן בנות שוה. חש שבש שנים ולאנו
57 **פירי** דאראו – פירש הקנטרס: לגנון, דהוא מאכל חזירים. ורבינו שמואל
58 במסכתא רשא השנה (בג כג) פירש פרי ש' חורגותא. ויש מדרב בןקו הארו וכאן בפירת.
59 אלו אתרו ששמו ארן פירש פרי ש' חורגותא. ויש מדרב בןקו הארו וכאן בפירת.

⁶⁰ שיש ביד הישראל הרבה תרגילים לבנים ושחורים, וקאמר "זה חזק". והבי משמע בסמוך,
⁶¹ משמע דקמיה קאי. ורש"י פירש ד"זה" לאו דוקא.

עבודה זרה. לפני אידיהן - פרק ראשון דף די עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

1 ויהי ליה שחור ושקל - נראה דקך דאיה אפילו לרנן דאסרי בן התרגומים,
2 דאיכא למימר דעד כאן לא אסיר אלא בביש שם לבנים ושחורים ואמר "זה חור",
3 ואו שי לחש ודעתה אכלן, וקנה שחור פניו לכן בשמו, אבל הבא כי יחיב ליה שחור
4 ושקיל ליה ואולי - אינו יודע שיתנו לו לבן. **חצב** קטבא - פירש הקונטרס. והוא מן
5 התורים. ורבי נח שמעון בפרק קמא דמגילה (ו. ב.)
6 דקאמר התם: "מלי טסקא דקשבי", וטסקא הוא
7 כשמשטיין בו התורים. דאמרין בריש "חוריק" (גיטין עט. א.) טסקא דאכלה ביה תורים. ודממשע פרו
8 נמי משמע בפרק "בבבס" (בבא בתרא טז. ב.) שהוא
9 דקל, ובי הדואו דקין קטבא מתכריה. אמר ריש
10 מלאת: לדיד חי ולתלת תאלתא בקינא הוה
11 קימי, וחילי דהוה וקלסין בחורין, בדמשע פרו
12 "דמכור את בבית" (בבא בתרא טז. ב.) וקשיא:
13 אמאי נקט "דקל" שם? כיון דקלי כולו חור
14 נקט ר' אבהו ר' יוחנן דרבי יוחנן קטבא נאנה. אהוד
15 נושא תורים, מניח מייד בכל בתי ששבתאי,
16 אבל האי דהבא אומי מנן עשב בשו תריס דיושע
17 ישראל את הארץ. וכן משמע בפרק "חוריק",
18 הבתים" (שם ג. ה.) שמעדין אותו על חומות,
19 וקשיא: אין פירש לא מצינן ולא חצב מאי ומכרין
20 (עין חצב ה.) ויש לך חצבא דהבא ידעת
21 הדבש שם שגדל בו קשרא. ונבנאסא ידע
22 שמעתא כתב רבי ברוך רבי: כיון דשאר דברים
23 פירושן אסור הם אין סביר לעולם למכור לבדן
24 נמי, לטעמא. הוה נמי פירושן, דדבר הכותב
25 דלחקירות בני דהוה, ועובר משום "לפני עור", וגם
26 אסור למכור עשה לשים נוי ביום איד הדואו.
27 אבל דרבי בשאר ימים משור. וכן אומן לך.
28 עבודה זרה שריא קלעו לארץ עובדי הנתי
29 ובטלו, מכל מקום אסור למכור לגוי כמו שהוא
30 ער עדות ארץ כולו, ודבשכל גפרית ארץ אינו
31 מניח לחם בו מן כל לקלס לעבודה זרה. ורבי נח
32 ספרים פסולים דראים לתפילא בבית עבודה זרה
33 אסור למכור להם לבומרים. דעבר משום "לפני
34 עור". ורבי שאנו ביום אסור, דבודאי אסור
35 או ימכורו לבומרי. **מקום** שנהנו עליו למכור
36 אין מוכרין - פירוש: משום חשש רביעה, ועבר
37 דמלאס מפליג: ביה מין אית ליה
38 דבמהו עובדי ליה ביתא, אלמא משמע דאפילו
39 אית ליה לגוי בדמה אחרינא אסור. וקשה להרב
40 רבתי אלתן: מאי שם מדעיל? (ו. ב.) בני
41 ארץ ארץ, אית ליה ליהודי בדמה שם
42 ללישנא דרפני עור, ודבא קיימין לאותו לישנא
43 כדפירשיתו ותרין רבי יודידה דשאני רביעה,
44 שריא מתאוד לכל בדמה בדמה. ואם אתמר:
45 במקום שנהנו שלא למכור נמי נמינא לשחיטה
46 בדיקאמרין בגמרא גבי רב הונא דבין פרה
47 לגוי משמע דאסיר לשחיטה ובגמרא שם הלכה
48 דשם בדמה דקא, גרול איה עשהה, כגו טלמי.
49 ור' ליהודה. **שלשין** שחורין - פירוש: דגורין
50 שחורין טאי שלשין. ותמה: מאי שם מפרה
51 דחליטן באיור לשחיטה ובגמרא, ובשחורין דאי
52 לשחיטה אסור? ורבי יוחנן דשחורין, כי חור ליה
53 עלמא בבית הוה חביר דשלשין נמכרו בבית הגוי
54 ושחור, ורבי ורבי לאו לשחיטה ובין, אבל פרה -
55 אפילו רבי יוסף רביס בן חור לא מלמא בבית הגוי אמר לשחיטה ובגמרא, לפי שאינה אריה
56 למלאכה כל כך. אבל אין לפרש דאינה אריה למלאכה כלל, דהא אמרין בגמרא (עבודה
57 זרה כ. א.) שריא ששבר דמין מוכן, משמע דפרה בת מלאכה הוה. וכן כגו עמוד ב' (ד' ב.)
58 ור' ליה פרה דחורשת בשביעה, אלמא בת מלאכה הוה. אריה כעטא מן אריה. **ובן**

לא סתמן צירכא למימר דמוכנין, ולא פירושן צירכא
למימר דלא מוכנין, אלא סתמן - דקאמר חושי, פירושן
דקאמר וחוורא: מקבל דתרגול אפילו סתמן נמי לא!
אמר: לעולם סתמן - דקאמר חושי חוורא, פירושן
דקאמר לעבודה זרה; ופירושן אצטריכא ליה, סלקא
דעתך אמינא: האי גברא לאו לעבודה זרה כאי, אלא
מיבב הוא דאביב בעבודה זרה, וסבר: כי כן, ויהא
גברא אביב ביה כפלי עלמא נמי אביב, אימא הכי כי
היכי דליחבו לך, קא משמע לך, גבי ר' אשי: "תרגול
לכן קטעו למי", מהו למכור לו תרגול לכן שלם?
מי אמרין: מדקאמר "קטעו" לא לעבודה זרה קטעו,
או דקמא אעריבו קא מערים? אם תימצי, לומר האי
אעריבו הוא דקא מערים, "תרגול לכן למי, תרגול
לכן למי", ויהבו ליה שחור ושקל, ויהבו ליה אדום
ושקל, מהו למכור לו לכן? מי אמרין: כן ויהבו שחור
ושקל, אדום ושקל - לאו לעבודה זרה כאי, אע"א,
דקאמר אעריבו קא מערים? תיקו. **רבי מאיר** אומר:
אף דקל וכו', אמר ליה רב חסדא לאבימי: גמירי,
לעבודה זרה דאברהם אבינו ארבע מאה פרין תיין,
ואנן ממשע תנן, ולא ידעין מאי אמרין. - ומאי קשיא?
- דקתני, רבי מאיר אומר: אף דקל טוב, חצב ונקלם -
אסור למכור לגוים; דקל טוב הוא דלא מוכנין, הא דקל
ביש מוכנין, והתנן: אין מוכרין להם במחוזר לקרען!
אמר ליה: מאי "דקל טוב"? פירות דקל טוב. וכן אמר
רב הונא: פירות דקל טוב. "חצב" - קששא. **קורייס** -
כי אתא רבי דרבי אמר רבי חמא בר יוסף: קורייס.
אמר ליה אבי רבי יומי: תנן "נקלם" ולא ידעין מהו,
ואת אמרת "קורייס" ולא ידעין, מאי אהנית לך? אמר
ליה: אהנאי לכו, דכי אולת תהם אמרת, ליה "נקלם"
ולא ידע, אמרת ליה "קורייס" - וידע, וקא פתו לך.
משנה מקום שנהנו למכור בהמה דקה לגוים - מוכרין,
מקום שנהנו שלא למכור - אין מוכרין. ובכל מקום
אין מוכרין להם בהמה גסה, עגלים וסוויחם, שלשין
שחורין, רבי יוחנן דמור בשמורה, וכן מנאמר מתי
בסוים. **גמרא** למימרא, דאפירא ליפא, מתניא דהא
דיאפי, היכא דרביי אסור - נהו, היכא דרביי חיתר -
נהו, ורמינה: אין מעמידין בהמה בפנוקקאות של גוים,
מפני שחשודין על הרביעה! אמר רב: מקום שהתירו
למכור התירו ליהודי, מקום שאסור ליהודי אסור למכור.
ובי

לאו סתמא צירכא למימר דמוכנין - דלא תנין אלא תרגול לכן, אבל חושי חוורתי
מור. אפילו סתמן נמי לא - וקשיא לרבי ור' אדא: ותרנגול למי - מור למכור לו
תרנגול לכן. סלקא דעתך אמינא האי נבא לאו לעבודה זרה קטעו - דהא אין דרך דיוסן
להקריב לעבודה זרה. אלא מביב אביב ביה - קשור, ואילו קטעו ביה שום חפץ לעמוד
עבודה זרה ויהי חותם ביה חותם ביה שחור שחור אדום
לעבודה זרה, וסבור: כי היכי דאביקא בה
והיבא כל מדי דאית ליה בכול שחור עבודה
זרה - כולי עלמא נמי אדוקו ביה. סבר אמינא
לעבודה זרה קטעו ביה בכול. ומדוע אין
לעבודה זרה, ולשחיטה, קא משמע לך, קטעו
- רגל. **אעריבו** אקיים - ידעו שאין קטעו
מצי ומכור לו שלם, אלא לחצוי מלבם, שלא
יכניו שלעור עבודה זרה הוא חובע קטעו.
ויהבו ליה שחור ושקל - לומר, ששחורין לו
שחור - שחור. שקל ליה, כלמא ר' אבהו דרביה
מיבעיא ליה הכי ולא לרנן, דרבנן אפילו בין
התרגומים אסרי. דקל שב וקל שב? - שרי מני
דקלים הם. אין מוכרין קלסן מחזור לקרען,
כדמפרש לקמן (ו. ב.) משום דמתני "לא תחבד"
מלאס, לא תחת להם נתיב בקרקע. **קטבא** = קטן
תורים, כמו מגילה ו. ב., "מלאס דקשבי".
ואת דאמר: היינו חובע בשו תריס דיושע את
הארץ (בבא בתרא טז. א.) ועשב נאה הוא.
קורייס = מין פירות, ויש אומרים: פפירות
קדשי לבנה. ואמר ר' אבהו, דאם בן אבאני לא
ידיע דבי אולת לחם - לארץ ישראל.
משנה מקום שנהנו למכור בהמה דקה - כגון
מקום שנהנו לחשור על הרביעה, ודכי מפרש לא
בגמרא. "לא ישנה אדם משום דמחלוקת" -
גרס לה חבא, אלמא בפסוק (ו. ב.) גרס לה. ובכל
מקום אין מוכרין לחן בהמה גסה - מפני
שמתנות למלאכה, ועשהה בדמיון
בשבת. עגלים וסוויחם שלמים ושבוים - ואפילו
בשבתם שאין ארואן למלאכה גורו ביה רבנן,
דלמא אתי אלאפיוס ואיזי למכור לך גורלים
ושלמים דראין למלאכה, ואיתא למישל דל
לשאלה לביכוריה ולסניתי בדמפרש טעמא
בגמרא. מתי בשבוים - מפרש טעמא בגמרא.
מתי בסוים - שאין מלאכה אלא לבגמרא.
ורביה שבת דהא ולא מלאכה, משום דד
נשאת את עצמו, לא איכפת לן לאי חיי אשתי
ולחשודיה. **גמרא** מפני שחשודין על הרביעה
- ואיכא משום "לפני עור לא תתן מכשול",
דבני נח נצטוו על הרביעה. דבתיב (בראשית ג.)
נצטו לשער אחר, יצאו בהמה ודיושע שאין
היושע בשער אחר (שבתות ו. א.) אמר רב
במקום שחשודין למכור בו - כלומר, יודע נמי
במנהגם לילא מילתא, רמקוס עמוד למכור
דקתי מתניח - כגון במקום שאין שחיטין על
הרביעה, לפיכך התירו ליהודי. ומקום שאסור
ליידי - דקתניא אין מעמידין - מיירי במקום
שחשודין על הרביעה, שמהם גסו, ולפיכך
אסורין למכור, והכל דוקא ארץ אגמנה. ולא
קשיא את דלא קאמר נמי כי אתי לישנא: "מקום"
שחשודין למכור אסור ליהודי" כי היכי דאמרינן
"מקום שהתירו למכור התירו ליהודי", משום ד"התירו למכור" דקתני קא מורא דאמרינן
דקתני: מקום שנהנו מוכרין, דהא ידען לא איירי אלא במכירה. ורמקוס שאסור
ליידי" - דקמחור דהוא ד"אין מעמידין דמיירי באיסור יודע.

ובי

בתיא מתיב בסוים - פירש הקונטרס: משום דלרביה ביה ליה, כיון שאין מלאכה אלא לרביה ואין לרביה חוב חטאת אלא שבות. ולא דק, דהא במסוד לרביה אדם אמר בפרק
"דמינע" (שבת עז. א.) ואפילו רבנן מודו לרביא חוב חטאת משום דר' אשאי את עצמו, ולא מפני אלא סוס המיוחד לעופות. ואם אתמר: מנא לן תהם תעמידו דרבנן דאסרי אבהו היינו
משמע דאסור לה דאין חוב דעופות נשאת את עצמו? דלמא תעמידו רביי דגור משום תורת כליו ויש ליה לומר: דמריבילי ליה עם שאר בהמה גסה, דתעמידו מנהי שיש אסור בשעת
מזר משום שחשודא לרביה, וסניתי. אלא שנת מניח בסוים נמי היינו מעמידים **אמר** רב במקום דעמאר אסור ליידי אסור למכור - כי פירוש: דעמאר אסור ליידי אסור למכור משום
דלא חשודי על הרביעה. והוא חזין ליידי, אלמא תלי רב טעמא דמכר בחשד דרביעה. וקשה לרבי: מצינא אמאי לא פריי ליה מתעניתין דלקמן (טו. ב.) בשמעתין: מקום שנהנו למכור בהמה
דקה לרוביה מוכרין ובמקום שנהנו שלא למכור אסור, והתם ליכא חשד דרביעה דפוריך לקמן, דאין כותים חשודים על הרביעה: וצריך עיון, ולמא דהורו ביה רב נחמא.
ושמעה

עבודה זרה. לפני אידיות – פרק ראשון דף טו עמוד א – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רמג

התוספות

ושמעת לקליה ואולא מתחמתה – ואם תלמי לוי טעמא דתמורתא תיפוק ליה משום שבתת בהמתו לחורא ואומר רבינו יצחק: גמשת שבתת בהמתו לחורא לא חוי אסרין מבידה, דלית ביה איסור כי אם לפי גמשת משום נסיוני. ודוקא שאלה או שכירות אסרין משום שבתת בהמתו, משום דעשה כל חשבת, אבל משום נסיוני, דאין בו טעמא אלא לפי חשבת.

ואף רב הורב ביה, דאמר רב תחליפא אמר רב שילא בר אביו משמיה דרב: גוי חס על בהמתו שלא תעקר. "ובכל מקום אין מוכרין בהמה גסה" כו, מאי טעמא? הוי דלרביעה אל תישיגו, מעביר ביה מלאכה תישיגו. ונעביד, כיון דובנה קנייה! גזירה שאלה ומשום שכירות. – שאלה קנייה, ואנרא קנייה! אלא אמר רמי בריה דרב יבא: גזירה משום נסיוני, דמגני דובנה לא ניהליה סמוך לשקיעת החמה דמגלי שבתא, ואמר ליה: תא נסיה ניהליה, ושמעה ליה לקליה ואולא מהמתיה, וניחא ליה דתחיל, והנה ליה מחמר אחר בהמתו בשבת, והמחמר אחר בהמתו בשבת – חייב חטאת. מתקורא לה רב שילא בריה דרב אידי: ועשירות מי קניא? והתני: אף במקום שאמרו להשכיר – לא לבית דיה אמי, מפני שבמקום לתוכו עבודה זרה; ואי סלקא דעתך שכירות קניא, הא כי קא מעיל – לביתיה קא מעיל! – שאני עבודה זרה דהמריא, דתתיב: "לא תביא תועבה אל ביתך". מתקורא לה רב יצחק בריה דרב משילא: ועשירות מי קניא? והא תני: שילא שאלה פרה במכנה – ואיכילה ברשיני תרומה, וכוהן ששכר פרה מישאל, אף על פי שמונותיה עליו – לא איכילה ברשיני תרומה; ואי סלקא דעתך שכירות קניא, אמאי לא איכילה? פרה דידיה היא! אלא שמע מינה, שכירות לא קניא. והשאלה דאמרת שכירות לא קניא – גזירה משום שכירות, וגזירה משום שאלה, וגזירה משום נסיוני. רב אדא שרא לזבוגי חמרא אידיא דקפססר, אי משום נסיוני – הא לא דיעה לקליה דאולא מהמתיה, ואי משום שאלה ועשירות – כיון דלא דידיה היא לא מושייל ולא מוגה, ועוד, משום דלא נגלה ביה מוקמא. רב הונא זבין תהיא פרה לגוי, אמר ליה רב ספקא: מאי טעמא עבר מר הוי? אמר ליה: אמיור לשחיבה ונגבה.

ורבי אלעזר אומר: אף במקום שאמרו לייחד – מותר למכור. ודחור בלב מקום אסור משום ממשול דרביעה, ולא במנהגא תליא מילתא, אבל במנהגא ליכא למחש דרביעה, דגוי חס על בהמתו מלרביעה מאור שקאה ביד שלא תעקר, ושעשית עקרה דרביעה, הלכך במנהגא תליא מילתא, וזכא דאמורא עליוהי דלא מוזני תאמור, הנהיג אלא תאמור שר, ולגבי העמדת בהמה בפונקטאות של גרים, שהבהמה לא ישראל היא – אין הגוי חס עליה מלרביעה? ואמר עבר אלפניו אל תחת מכשול, ואמר אסור. ואף רב הורב ביה – וקסבר רבני באלעזר. נהי דרביעה לא תישיגו – דגוי חס על בהמתו שלא תעקר. כיון דובנה קניא – ואינה לא ישראל, ומשום לפניו שר על תחת מכשול? קסבר, דבני נח לא נצטוו על השביתה, אבל גבי רביעה ליכא למימר דבר, משום דהתם קעבר אלפניו עור אל תחת מכשול, (ויקרא י' לפי שבני נח נצטוו על השביתה, וקסבר דהתם לא נצטוו בני נח, ומה שאסור לישראל לומר לגוי עשה לי כן) ודו משום "ממנו חפץ" ודבר דבר" (בבבא בתרא סנהא ואל תישיגו לנאי – אי שרין לגוי בהמה סנהא ואל תישיגו לנאי דעברת מלאכה בשבת, אתי הוא לאשול בהמתו ליה, ועבד בה מלאכה בשבת, ודא עבר בלא תתיב (דברים י"ז) לא תעשה כל מלאכה וגו' וכל בהמתך, דהשאת בהמת ישראל היא ומנהגה הוא על שבתותה, שאלה קניא – ולימ שאלה, דכיון דחייב באונסין דלא היא שול, נסיוני – מנסה לו את אלא שפי כשרה שעתה ויחל חתמה – חשמת קילו שריא מנרת והלכת, מחמר – חשמת למכור אלא בבמה העושה תמורה, ונעמט, ונעמט שער עליה משא למסותה אם הולכת יפה, ודוה ליה מחמר בשבת, ואיכא למגן דאמר בפרק תרתי במסכת שבת (קד, א) דחייב חטאת, והתם פלוגתא, אף במקום – דחיב חטאת במתנתיה; אין משכירין לתן בתים בארץ ישראל, אבל בחוץ לארץ משכירין, ואף במקום שאמרו להשכיר – לא לבית דיה אמי, שידור בו הגוי, אלא לבית העצמא, וכו' הארצות, מפני שבשנים עובד עבודה זרה, ואי שכירות קניא – מאי איכא? ליה לישראל אם עיל לא עי עבודה זרה? בדידיה קא מעיל? איכילה ברשיני תרומה – אף על פי שמונותיה עליו אינו גולן אם האכילה תרומה כן, לפי שתרומה מנזן שנייה, והתובע היא, שדרי נותנה לכל כון שאלה, אם רצה היה יכול לתנה לכהן או להשכיר לו פרות, ואותו יכול מסתמא רתא ליה ומוחל אם האכילה הרבה

ברשיני תרומה, דמה לו להקפיד? ודחל אינה מוחלת לו. בלחמת מתוך ברישין דרבה קניא פיה פיה ומשילו דיו שול – גזירה ליה, דאמי נגול, אי נמי, שפנול לו מבית אמו כון, לא איכילה ברשיני תרומה – לפי שאינה שול, ואינו יכול להאכילה תרומה אלא בהמתו קרית כספא. אדא דקפססר – על ידי סוסיו ישראל והוכרח נמי ישראל. ועוד לא מגלי פוטא – כיון דהא למכור לקחה אין רצה שידוע על מום בשם, הלכך לא מושייל ולא מוגה. אמיור לשחיבה ונגבה – ותחיל לקולא, ומתנתיה בהמה נטמאה אפילו בסתמא, אי נמי בטוהרה ובמפרש ליה גוי דלקימיה אקא.

שואל כי שגא שי לאסור בו יותר משאר שוורים, דאדמשהו ליה לפטומ ממילי ועבד ביה מלאכה, ואם תלמי דעשה שוורן עובדא דראין מעמידין (עבודה זרה כב, ב) בגוי שלקח חזאמן מן השוק, רבעה תקה ואבלח! וימר: דמלתא דלא שכיח היא ולא מור ביה רבנן, והשוא חזין דלבוילי עלמא, בין לרביעי שמואל כן מאייר בין לרביא, אמר למכור לגרים נעלם וסיחיל וכו' בהמה נטמאה, ועל כן להחמיר בההי דא סומכין למכור לגרים וסיחיל לגמים; ודא מוססים נמי שי להחמיר, דבשל אנתן שאין מוחידים אלא לרביעי ביה, ואף פסוק רבי יוחנן (עבודה זרה טו, א) כבן בתרא מנחם בוסס לפי שעה בו מלאכה שאין בה איסור דאדמשהו, ומתעב עמיה לאסור, דהאוביכט בלגבי הארס דרוביב עליו, בלא מנתוס סוסים מדור מוחידים למשור בקרין, וכו' לפעמינא עשה מפרש שקדנו בשביל מלאכה חרישה ושיחית קרקע, קשיא ואף לומר: דלפי מוסקתא דתלמודא רבי יוחנן לא דאדמשהו, ומפרש טעמא משום דלא דיעה ליה לקליה – נחא, דגם בהמות שאין אינן מכירות בקולט, וליכא למיחש לנסיוני. גם אין גירלות להשאילם ולהשכירם, מידה, מאותם שגירלים לשכור לגויים קשיא ליה לומר: דהיא לא דאסור למכור בהמה נטמאה – דהיינו דקא מביחש שדור הדין דורידס ביחד, והא היה לו לאדם בהמה שאין שר' לא חסר מוכרה לרבידו ולא היה חספסיה, אבל עתה – מה יעשה שלא ימצא למכור, ויפסידה! וכן נהוג הגאונים שבגולה חזרו דברו, וכתבו: איכא אכא לקמן, דפרקי: אפילו חסדי שיער נמי לא נדחו ומשא; ואם רבא, אמר, אבל רבי אבא אפשר שרי, ופסק רבני דרבי, ר' זאח לא לחזור אלא שקנהו הסוס צורר מעומ נגול עליו למכור, דאם לא ימוכר ויפסיד, אבל לוקח סוסים למכור ביה לרדיוח – אסור, וליקח וליא יפסיד בהם.

אם תלמי דעשה שוורן עובדא דראין מעמידין (עבודה זרה כב, ב) בגוי שלקח חזאמן מן השוק, רבעה תקה ואבלח! וימר: דמלתא דלא שכיח היא ולא מור ביה רבנן, והשוא חזין דלבוילי עלמא, בין לרביעי שמואל כן מאייר בין לרביא, אמר למכור לגרים נעלם וסיחיל וכו' בהמה נטמאה, ועל כן להחמיר בההי דא סומכין למכור לגרים וסיחיל לגמים; ודא מוססים נמי שי להחמיר, דבשל אנתן שאין מוחידים אלא לרביעי ביה, ואף פסוק רבי יוחנן (עבודה זרה טו, א) כבן בתרא מנחם בוסס לפי שעה בו מלאכה שאין בה איסור דאדמשהו, ומתעב עמיה לאסור, דהאוביכט בלגבי הארס דרוביב עליו, בלא מנתוס סוסים מדור מוחידים למשור בקרין, וכו' לפעמינא עשה מפרש שקדנו בשביל מלאכה חרישה ושיחית קרקע, קשיא ואף לומר: דלפי מוסקתא דתלמודא רבי יוחנן לא דאדמשהו, ומפרש טעמא משום דלא דיעה ליה לקליה – נחא, דגם בהמות שאין אינן מכירות בקולט, וליכא למיחש לנסיוני. גם אין גירלות להשאילם ולהשכירם, מידה, מאותם שגירלים לשכור לגויים קשיא ליה לומר: דהיא לא דאסור למכור בהמה נטמאה – דהיינו דקא מביחש שדור הדין דורידס ביחד, והא היה לו לאדם בהמה שאין שר' לא חסר מוכרה לרבידו ולא היה חספסיה, אבל עתה – מה יעשה שלא ימצא למכור, ויפסידה! וכן נהוג הגאונים שבגולה חזרו דברו, וכתבו: איכא אכא לקמן, דפרקי: אפילו חסדי שיער נמי לא נדחו ומשא; ואם רבא, אמר, אבל רבי אבא אפשר שרי, ופסק רבני דרבי, ר' זאח לא לחזור אלא שקנהו הסוס צורר מעומ נגול עליו למכור, דאם לא ימוכר ויפסיד, אבל לוקח סוסים למכור ביה לרדיוח – אסור, וליקח וליא יפסיד בהם.

אם תלמי דעשה שוורן עובדא דראין מעמידין (עבודה זרה כב, ב) בגוי שלקח חזאמן מן השוק, רבעה תקה ואבלח! וימר: דמלתא דלא שכיח היא ולא מור ביה רבנן, והשוא חזין דלבוילי עלמא, בין לרביעי שמואל כן מאייר בין לרביא, אמר למכור לגרים נעלם וסיחיל וכו' בהמה נטמאה, ועל כן להחמיר בההי דא סומכין למכור לגרים וסיחיל לגמים; ודא מוססים נמי שי להחמיר, דבשל אנתן שאין מוחידים אלא לרביעי ביה, ואף פסוק רבי יוחנן (עבודה זרה טו, א) כבן בתרא מנחם בוסס לפי שעה בו מלאכה שאין בה איסור דאדמשהו, ומתעב עמיה לאסור, דהאוביכט בלגבי הארס דרוביב עליו, בלא מנתוס סוסים מדור מוחידים למשור בקרין, וכו' לפעמינא עשה מפרש שקדנו בשביל מלאכה חרישה ושיחית קרקע, קשיא ואף לומר: דלפי מוסקתא דתלמודא רבי יוחנן לא דאדמשהו, ומפרש טעמא משום דלא דיעה ליה לקליה – נחא, דגם בהמות שאין אינן מכירות בקולט, וליכא למיחש לנסיוני. גם אין גירלות להשאילם ולהשכירם, מידה, מאותם שגירלים לשכור לגויים קשיא ליה לומר: דהיא לא דאסור למכור בהמה נטמאה – דהיינו דקא מביחש שדור הדין דורידס ביחד, והא היה לו לאדם בהמה שאין שר' לא חסר מוכרה לרבידו ולא היה חספסיה, אבל עתה – מה יעשה שלא ימצא למכור, ויפסידה! וכן נהוג הגאונים שבגולה חזרו דברו, וכתבו: איכא אכא לקמן, דפרקי: אפילו חסדי שיער נמי לא נדחו ומשא; ואם רבא, אמר, אבל רבי אבא אפשר שרי, ופסק רבני דרבי, ר' זאח לא לחזור אלא שקנהו הסוס צורר מעומ נגול עליו למכור, דאם לא ימוכר ויפסיד, אבל לוקח סוסים למכור ביה לרדיוח – אסור, וליקח וליא יפסיד בהם.

מי דמי אדם מצוה על שבידת בהמות בשביעית – פירש הקונטרס: הלכך ליכא למיגור משום שבידת והשאלה נסיוני, ואי משום 'לפני עור לא תתן מכשול' – תלינן בשחיטה. אבל גבי דני לענין שבת – אדם מצוה על שבידת בהמות בשבת, ואיכא למיגור משום 'עור לא תתן מכשול' וקשיא. דאם כן מאי קפריך. ודרי שדה: הוא לא שייך בה

שאלה ונסיוני דמי. דהא לא אסרין מבירת שדה לגי מציא טעמא די חייבא דאסרין במהה שדה לכך נראה לפישי: הוה אן אדם מצוה על שבידת בהמות בשביעית; פירוש: לפי שאין האיסור תלוי בגוף בהמה אלא בגוף הדקיקה ואפילו השאיל פירוט לגי לחרש בה בשביעית אין שום איסור שביעית על בהמה. דאין כאן גנאי, ויש להחייב למכור לישראל חשוד מטעם הלכיה. דאדם לשחיטה נזהר. אבל גבי שבת, שהאיסור תלוי בגוף בהמה ואיכא איסור לבטלים אם יחדשו בו הגוי – לפיכך אין להחיד למכרה מטעם תלידת השחיטה. ופרקי: ודרי שדה. דאדם מצוה על שבידת שדה, ובשחוד ביד ישראל ארעו שו בו איסור דאורייתא אם רעו בו הישראל, ותלינן להחריא: ודרי כלים כ"ו. ויחזיק: ודקאר לה מאי קאר לה: וכל דאין ידע דשאני כלים משום שלא היה בזה תלות, וכל מה שדחרינו אינו אלא מטעם תלידת השחיטה והבחינה ושכח שי' לומר דהוה ארעו דמקשה דהבא נמי שי' עד לתלות שלצורך שנה אחרת הוא נקנה. ואפילו יכיר אסור.

והמורה – פירש הקונטרס שהוא רחוק שהופנה אל התובאה. וקריין אותה פליא. וקשיא, דהא כתיב (ישעיה) ל': 'ברחת ובמדרה, אלמנא חרי מילי נערה וכלך פריש ריבנו יצחק דהוא כלי אדור של מדרשה. **והדבר** – פירש הקונטרס: דהוא מרא שקורין פשוטיו. וקשיא לדיבני יצחק. דהא אמרין (ביצה) ו' ב' דהוא שיש לו דק נעור, ואין דקד (ומרא) להנחו נעור בקדשע כלך נראה לו שהוא כלי המחרישה שקורין קולטרא. ודרכו לחזות נעור בקדש.

רבה בן חמאי לישראל החשוד למכור לגוי – ומפרש שמהר"ם דאביא למחילי ל'ישראל מוכן ליה. וקשיא. דאם רבה גופה דדי לעיל טעמא דרב דהוא דחילית שחיטה. ופרקי: מי דמי? ויש לומר: דלמחר דשעת מניח בקהל איהו. דאם יש לומר, דלא דמי, דלעיל ליכא למחילי כל כך בשחיטה. דרובא דרביא זבני. ולספחים דגרסי לעיל 'רבה' דרביא 'רבה' נחא.

לגוי מבין כל ישראל לא מבין ב' – ובמסכתא מסקין דאסור למכור לישראל חשוד. ואם אמר: מאי שניא מפרש' דלפני דלפני דהוה (א) שי' לומר: דהוא מבין ב' שניא מדרה על 'לפני עור' – לפיכך אין אנו דחשיק אה הגוי ימכור לחבירו. אבל הבא דמריי בישראל חשוד – אנו מדרחין שלא יבין אותם ידוי תתקע על דינו. דרב רבנא ארעו שוה. דהוה 'לפני עור' – שלא ידעא ישראל בשאלה ושבידת ונסיוני. **דריש** בריה – אף על פי דלעיל תלינן אימור דלשחיטה נזהר – הוה לא תלינן לישראל מוכן לה. שכי ימכור להו כמא לו.

דאמרי' פרסא בבחלא, ולא אדרביה. אמר רב דימי בר אבא: כדרך שאסור למכור לגוי, אסור למכור לקטנים בישראל. הכי דמי? א' דחשוד דקטיל – פשטא, היינו גוי! וא' דלא קטיל, אמאי לא? – לעולם דלא קטיל, והבא במאי עסקין? – במשומא, דומינן דעבדי לאצולי נפשיהון לתן תריסין, ויש אומרים: מוכרין לתן תריסין, ומאי טעמא? אימורא משום דמננו עליהו, א' הכי אפילו חישי ופעורי לא? אמר רב:

ומאי תימרא דאמרין כי האי גוונא? דתנן, בית שמאי אומרים: לא ימכור אדם פרה החורשת בשביעית, ובית הלל מותרין. מפני שכולל לשחיטה. אמר רבה: מי דמי? הוה אן אדם מצוה על שבידת בהמות בשביעית, הוה אדם מצוה על שבידת בהמות בשבת! אמר ליה אביי: וכל היכא דאדם מצוה אסור? ודרי שדה, דאדם מצוה על שבידת שדה בשביעית, והנן, בית שמאי אומרים: לא ימכור אדם שדה ניר בשביעית, ובית הלל מותרין. מפני שכולל לשחיטה! במקוריה הוה רב אשי: וכל היכא דאין אדם מצוה שרי? ודרי פלים, דאין אדם מצוה על שבידת פלים בשביעית, והנן, אלו הן פלים שאין אדם רשאי למכורן בשביעית: המחרישה וכל פליה, העול והמורה והדקור! אלא אמר רב אשי: כל היכא דאיכא למחילי – תלינן ואף על גב דבשחיטה, וכל היכא דליכא למחילי – לא תלינן, אף על גב דאין מצוה. רבה וזין הוהו חמרא ל'ישראל החשוד למכור לגוי. אמר ליה אביי: מאי טעמא עבר מר הכי? אמר ליה: אנא ל'ישראל זבני. אמר ליה: והא אויל מוכרין ליה לגוי? לגוי קא מוכרין, ל'ישראל דאין מוכרין? איתביה: מקום שנהנו למכור בהמה דקה לכותים – מוכרין, שלא למכור – אין מוכרין: מאי טעמא? אימורא משום דחשודי ארביעה, ומי חשודי? והתנא: אין מעמידין בהמה בפונדקאות של גוים, וזרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות, ואין צריך לומר נקבות אצל זכרים וזכרים אצל נקבות, ואין מוכרין בהמה לרועה שלהן, ואין מייחדין עמהם, ואין מוכרין להם תינוק ללמוד ספר וללמוד אומנות; אבל מעמידין בהמה בפונדקאות של כותים, וזרים אצל נקבות ונקבות אצל זכרים, ואין צריך לומר זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות, ומוסרין בהמה לרועה אצל זכרים ומייחדין עמהם, ומוסרין להם תינוק ללמוד ספר וללמוד אומנות; אבל לא ימכור אדם חשודי. ועוד תנא: אין מוכרין להם לא יין ולא כלי יין, ואין מייחדין לתן את חזיון, ואין מוכרין לתן לא סוף ולא קולרין, ולא כפלים ולא שלשלאות של פרזל, אחד גוי ואחד כותי, מאי טעמא? אי נמיא דחשודי אשפיכות דמים, ומי חשודי? האמרין: ומייחדין עמהם, ואלא אלא חשודי. ועוד תנא: אין מוכרין להם לא יין ולא כלי יין, ואין מייחדין לתן את חזיון, ואין מוכרין לתן לא סוף ולא קולרין, ולא כפלים ולא שלשלאות של פרזל, אחד גוי ואחד כותי, מאי טעמא? אי נמיא דחשודי אשפיכות דמים, ומי חשודי? האמרין: ומייחדין עמהם, ואלא משום דאחי לבונה חשודי, וכו' תימא: כותי לא עבדי תשובה, וישראל עבדי תשובה; והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה: כדרך שאסור אסור למכור לגוי, כך אסור למכור לישראל החשוד למכור לגוי! הוהו בתריה תלתא פרסי, ואיכא

ומאי תימרא – דהייבא דאיכא למחילי במכירה ד'לפני עור' תלינן לקולא: דתנן כ"ו. לא ימכור לו פרה החורשת בשביעית – ישראל החשוד על שביעית, לא ימכור לו תבירי פרה המולמדת לחרש, משום 'לפני עור' וגו'. אין אדם מצוה על שבידת בהמות בשביעית – הלכך ליכא למיגור משום שאלה ושבידת ונסיוני, ואי משום 'לפני עור' לא תתן מכשול' תלינן בשחיטה. אבל גבי ניר, גלין שבת – אדם מצוה על שבידת בהמות בשבת, ואיכא למיגור משום כל דני. אדם מצוה על שבידת שדה – 'שנת שבתון ויהא לארץ'. לא ימכור – לא לישראל החשוד על השביעית. שדה ניר – חרשה, דסתמא לוריעה קיימא, ועבר אל'לפי עור'. לחוביה – לעשושה שדה בור, שלא יורענה המחרישה וכל בליה – דסתמיהו עקרק. וחשאת לאו משום שאת דלקמיה הבא אן ובין להו, שדרי כל שעה דן מניין. מורה – פליא, ש' שוה ניר את הנורן לחד להעביר קש, ושכאן נור עורר בהו את הקרקע. ודוקדק – מרא, פשוטא. דאיכא לפיכא – כגון בהמה ושדה ניר, דשדה אדם פופץ לקטוה משום דאין מצוי לו כל שעה לקטוה, ומשום שאת דלקמן אן ובין ליה. דליכא לפיכא – כגון כלים הללו. חמרא – ליכא למחילי בשחיטה. לישראל לא מוכן ליה – בתמיה. הלכך תלינן בשאלה בהמות – אצל גוים וזרים, דרביעי להו. נקבות – אצל נזירות נקבות, כדמפרש בפרק שני (עבודה זרה כ"ב), דגוים מצוין אצל שני חבריהן, וימנן כמא משבח להו רבעה לבמהה הישראל. ואין צריך לומר וזרים אצל נקבות – לפי שנהי ברבעת לזכר. ואין מוסרין בהמה לרועה נוי – משום ברבעה. ואין מייחדין עמהם – שחשוד על שפיכות דמים. ואין מוסרין להם תינוק – דמכיר ליה למיטות. ועוד, משום משבח זכור, דחן מחרחין עליו דמכיר (בראשית ב') 'זרעך כאשר' – ולא כותר. אלא אמר ר' חשידי – כותים ארביעה, ואפילו הכי קתיי בביתא קמייא דבמהה דקה תליא מנהגא – הא בהמה נסה אסור לבנותי להו. אלאטא משום דהדר מבין ליה לגוי וישקין אין מוכרין לתן – לגוים. לא יין – סוף ורומח. כלי יין – בי דת לרומח ונן לסיק. סרן – לשון בו רגלי אש. ויחש אשכנו שריק, בלעו ציפי. כבלים – כוונתו בלעו. שלשלאות – פרוישיש. וכל חשן מקום דלא לזיזי: הוה ישראל, מאי טעמא? אבדוהי קאי. אי נמיא משום – דכותים אשפיכות דמים חשודי. והא אבתי – לעיל: מייחדין עמהם, אלמנא, לאו לא חשודי. לא עבדי תשובה – לחזור בו, ולחשוד דלורי תשובה, שאסורוה למכור לגוי. עבדי תשובה – חמא, לא מבין ליה לגוי. דרש – רבה. בתייה – דהוהו ישראל, למיחדין ולמליקין חמרא מניה. בחלא – בין תחולתו, מקום שעה לחילוק. ולא ארבייה – לא חשוד. ודומה לו פבלעו בגבעה (שופטים ב') 'כתור את בנימין חרדיפהו, מנחה דחריב'וה', בעריהם מקום מנחתם השנינו השנים לבני בנימין. הכי נרמין: חשודי דלא קטיל ובפספוטא דקבד לאצולי נפש' – לטסיס השטות ממון מדי בעלז ונמלט הולך, וכשרופא חמורו נלחם ומציל עצמו, ומאבד זה את ממונו.

עבודה זרה. לפני אידיון - פרק ראשון דף טז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רמז

רש"י

א **אפשר** - בלא איבה. דבי שלים ויניחו - כשכלים כלי זינן במלחמה קטלי בתריסין.
 ב עשיות = חתוכות עבות שקורין מש"ש. חדשי מיניו - מחלישין אותן בקורס עד
 ג שעשו דקות ועושין מון כלי זין. **אפילו פרי** - פושיר. וחצני - דולוריא, לא נובן
 ד להו. חדלשי מיניו כלי זין. **בפרלא הינדוא** - של אחר הוץ. שאן עושין אותה אלא
 ז לכדי זין. דמני קיליון - נלחמיו לשבנו הער
 ח ואת יושביה. **שאנה יבולה** להתרפאות -
 ט ומסתמא לשדושה ונבנה. ולא משדה ליה. ולא
 י חזי ליה ישראל בן גוי דתפוק חורבה מינה
 יא לובניו שלימה. וחלל **מריבין** עליה - ומשח
 יב לה. ומאן דחזי לה בן גוי יליף מינה לובני
 יג הלכה כהשתל - ואסרוהו. דלא חזל
 יד לשלמה. דקטלי **בפיוסיה** - מלמדו ללרודו בן
 טו את תנפלים במלחמה. סידושה - מבח ד
 טז בהמה ודחא קרי סידושה. שנבה כלפי משה. כמו
 טז "סחופי כסא" (שבת סג, ב) אדנעיר בלעו. תורת
 טז בהמה נסה מאי היא - כלומר. איסור טעם
 טז מכירת בהמה נסה מאי היא? הא לא עבדי
 טז מלאכה דחביב חטאה. דגורו מושם נסניו
 טז משחתי ברחיים - ואב מלאכה היא. שור ל
 טז **שם** - פישטמו ושדן מאד ואני ראו
 טז למלאכה. מהו - למכורו לגוי. אבל **האי**
 טז לכלל מלאכה אסור - דמשעה ויהי חזו ליה
 טז לאחר שכן בידיה. ואף עב דהשתא ליכא
 טז למחש לסניו. מידו נפקא מינה חורבה למכור
 טז שאר שוריים לגוי. לא לשחייה קריא -
 טז בדחושה. ומשח לה לגרול וזולות. מריבין -
 טז מס דורון למלך. שור של **שם** - ועבודת ביון
 טז הדתה. חיסי **ארבע ריבון** - הוציא ארבע
 טז רבואות ממך לבטל שלא קריבוהו ביום אים.
 טז **אלא למחר** - ולמערק פורא מביחן. וכי משח
 טז ליה בריא ועבדי מלאכה - אתקפתא היא.
 טז כלומר. ואי משח ליה בריא חזי למעבד מלאכה
 טז דקא בעית למסיריה בריא - מתחוק. וכדא -
 טז פטח דיה. בן תורה - שור שפנטוה. משח ליה
 טז עד דכדש. ועבדי על חד תרין - בשוריים
 טז ארעים. **משנה** בסילין = לשון טירא ונודה
 טז היא. דכאמו אסור כדא (כא, א) לשחית ליכא
 טז כמין בסילין גדולה הדתה. ושם נתן בני אדם
 טז ומפליין אותו ומת. נדיום = בנן אחד הוא לרין
 טז נפשות. כמו "שנים שעלו לגרודם" בראש השנה
 טז (ח, א) **איצטריא** = מקום ששעשן שם
 טז איצטנדי שור. כמו "שור האיצטנדי" (בבא
 טז קטא טז, א) מנגח דורגן אנשים. ושחוק הוא
 טז להם. ביסם = כיון כעס מגדל קלף הוא ונבה
 טז כדאמו במכת כסין (מא, א) ביסם של עץ
 טז ששיש לו בעורה. ואנו קרין אותו אלמבריא.
 טז ודח עושין אותו לרדוף משח איש לחמיתו.
 טז ובכל אלה של נוק לרבים. וכדי שלא יושפ
 טז ישראל שם אסור לגנות עמהם. ביסוסיא -
 טז גרסין. בנן שאני לרדוף עבודה זרה. ומפרש
 טז לקמן בפרק רבי ישענאל (ג, ב) וקורין לו
 טז אלסיר. דקתני ביסוסיאט של גוים מותרין.
 טז ונאזי "ביסום" = ביסם של אבן אחת ומקריב ובוזים. דחיי תשמיש דתשמיש לעבודה זרה. וריצאות - בקרעו עד עשין עמוקין מאד. ודמיס נפלין מתחת ואנשים רוחצים מלמעלה
 טז על גבי תנאים. ביסם = אירולרי. דרין גוים להעמיד דמות אפדוסיא בבית המדחן שלהן. **נמרא** כבהמה דקה לפירוס - כדאמו נמי ביה בהמה מסוכנת בשחיטת חילין (לו, א).
 טז בהמה דקה שפשתה אחר שחיטתה ולא החייה - אסורה. דבהמה מסוכנת היא ואיה מותרת עד שתפריס. ואם לא פריכה הויא במתה דקא שחיטה. ופישושי ד לוקה אינה
 טז אלא הוצאת נפש. אבל גסה. בן פשט ולא כפה בין כפה ולא פשטה - פירסוהי היא וכשרה. דבי מפרש התם. ודחא גסה נמי דרבה לפשוט ידי דהוצאת נפש. הלכך שחט ודחא גסה
 טז מסוכנת ולא פריכה. אלא ששה ידי ולא החייה - אסורה. אבל לא למכירה - למיתלי במנתא. אלא כבהמה גסה היא. ובכל מקום אין מוכרין. אח - איר לית ביה ניוקא. כן
 טז אירי תרבות - אלא דחא גסה מוכרין לקו. וקשיא לרב וסיעתא לרב תנן. בארי שבור - הא דקתני מתניתין דאירי תרבות שרי - בארי שבור.

אוליבא

1 ואליבא דרבי יוחנן – דשרי דכותיה בבמה גסה, אבל לרבנן אסור. ולרבי יוחנן נמי
2 ארי שלם אסור, וזיה גסה בבמה גסה, כרב. רב אשי אמר – אפילו תימא בארי שלם,
3 ומתניתין רבי יוחנן היא דשרי בשבורה, וכל אריות שבורין הן אצל מלאכה, דארי לאו
4 בר מלאכה הוא. אבל רבנן דאסרי בשבורה אסרי נמי בארי. ורבי יוחנן נמי, בשאר חיה

⁵ גסה כגון ערוד דטחני בהו ריחיא כדלקמן, מודה

וְאִלְפִיָּא דְּרַבִּי יְהוֹדָה. הוּא אֶעֱלֵ מִלֵּאכָה. מִיִּתְחַבֵּה בְּהֵמָה נֶסֶח קֵד אִין מוֹסֵי בְּמִקְוֶם שׁוֹמְכֵרִין לְחֵן בְּהֵמָה לָהֶן; תִּיבֻכְתָּא דְּרַב חֲנַן בִּרְיָא; תִּיבֻכְתָּא אֶפְרִיִיתָא וְמִשְׁנֵי וְאִירִיתָא וְלֹא כִּי דְּבִרְ שִׁשִּׁי בִּית גֻּזַּה, וְהָא לִית בִּיהּ נֶחֱ שְׂאִין מוֹכְרִין בְּהֵמָה גִּסְתָּה וְאִפִּילוּ בְּמִקְוֶם שׁוֹמְכֵרִין מוֹכְרִין! וְמִשְׁנֵי: בְּאִרִּי שְׁבוּיָא אִשִּׁי אִמֹר: סָתַם אִרִּי שְׁבוּיָא לֵה רַב תַּחֲנִן: מֵאֵן לִיקֵיָא דִּלְמָא חֲתָה דִּקְהָה הִיא! וְרַב תִּיבֻכְתָּא; תַּחֲנָן: אִין מוֹכְרִין דְּבִרְ שִׁשִּׁי בִּית גֻּזַּה לְרַבִּים; לִית בִּיהּ נֶחֱ מוֹכְרִין. הוּא אֶעֱלֵ מִלֵּאכָה, אֶכֶּל הָא. תִּיבֻכְתָּא דְּרַב חֲנַן בִּרְיָא מִיִּתְחַבֵּה מֵאִי מִלֵּאכָה בְּעָדָה יְהוֹדָה: דְּבִי מִר יוֹחֲנָן מִרְיָא: כִּי יוֹחֲנָן בִּר בִּרְיָא הָא מוֹלֵתָ, דִּמְבַרְבָּר רַבִּי מִרְבֵּי אִי מִשְׁמֹאֵל: חֲתָה לְפִרְכּוֹס. כִּי אֲחָאי קוֹרֵי: בִּר אִשִּׁי, וְחֲתִיב וְקָאֵר כִּי חֲרִי הוּא בְּכַהֲנָה דִּקְהָ לִּי מִשְׁמֵיהּ דִּשְׁמֹאֵל אִיתִמֹר. לְבָרֵב בִּר רִימְהָ וְרִימֵי בִּיהּ נֶסֶח חֲרִי הוּא בְּכַהֲנָה דִּי מִיָּה אִיתִמֹר מוֹשְׁמֵיהּ דִּרְנָה כִּי סִלְקָה לְהֶתֶם, אֲשַׁכְּחִי אִמֹר רַב הָמָא בִּר גּוֹרֵיָא הוּא בְּכַהֲנָה דִּקְהָ לְפִרְכּוֹס. מִר דִּמְאֵן מִרָא דִּשְׁמִנְתָּהּ פְּתָיָא אִופְכָא, מִיָּנֵא וְיִמְיָא נִמָּה, אִמֹר רַבִּי יוֹדָה אִמֹר רַב הָמָא בִּר גּוֹרֵיָא אִמֹר רַב: חֲתָה גִּסְתָּה חֲרִי הוּא בִּירְיָא, וְאִשְׁלֵ אֲצִירֹת. אִמֹר רַבָּא: שְׂתֵּם לְחִירָה וְאִתְרָה לְחִירָה: אִין בְּקוֹסִים, וְאִשְׁלֵ דְּאִמְרִי, אִמֹר רַבָּא: שְׂתֵּם לְחִירָה. חֲתָהֲנָן: אִין אֲצִמְרִיָּא וְצִימָה! - אִימָא: שֵׁל גִּרְדוֹם וְשֵׁל אֲצִמְרִיָּא וְשֵׁל בִּימִיָּא

אֵלֶיָּעוֹר לְמוֹנֵט, הֶעֱלֵהוּ לְגִדְרוֹם לִדְרוֹן. אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַנְּמוֹן: זֶה בְּטוֹלִים חֲלָלוֹ? אָמַר לוֹ: נֶאֱמָן עָלַי הַדִּין. בְּסִבּוֹר אוֹתוֹ הַנְּמוֹן אָמַר לוֹ: הוּאִיל וְהֶאֱמַנְתִּי עֲלֶיךָ, דִּימוּם, פְּטוּר אַתָּה. בְּשֵׁבֶא אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: רַבִּי, תִּרְשִׁנִי לִמּוֹר דְּבַר אֲחֵר מִמֶּנּוּ שֶׁשֶּׁ

עבודה זרה. לפני אידיה - פרק ראשון דף יז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רנא

תוספות

ויעקב איש כפר סכניא שמו - עירך לומר דאין זה יעקב מינה דפרק "אין מעמיד" (עבודה זרה ב, א) דמאט סמא לרבי אבוח, ודאי אתא רש"י לא האריך טימל כל כך. אלא נראה ודחוא שבה לרש"א את בן דמא (שם ב, א) אבל עיקב מינא דרבי אבוח יכול לזהות שהוא אותו דפרק "כיסוי הדם" (חולין פ, א) גבי אבא **מהו** לעשות ביה דבסא לכתן נדול - נראה דלא מדאריזא קא בעי, דא אפילו רוקיעים דביה קרשי הקדשים וזה שרי א לאו רביא דקרא פריק **כל** "העלמים" (עבודה זרה מו, ב), אבל מיד דרד הבית פשיטא דשרי, ודא אפילו רדא פשיטא פריק **כל** העלמים מקרא ד"בית ה", פרט לשהא שאניה באה לבית. **הרחק** מעליה דרכך - שט מוט - ודא דאמרין קרא **כל** כתיב (שבת טז, א) קט, ודא דבמה אמרינן וזה אולי לא פליג דרבי וזה להחיותה עמם לפסול תורחם, ולא היה מקום מינות ממש אלא מקום יכוד, ומתקבצים עם הכזים ביום ונשאית תורחם בתיים, ואמא דלא היה אויל היינו מיראה שלא יחרגום. וכן משמע דאמר דא נחמן. באי עינייהו מסתפינן מינייהו. ודא כפריה קונטרס פירשם שפירשם שהוא מקרא עבודה זרה. **ופליגא** דרבי פרת - ודא האמרינן ומאי פליגא? דמאט אמר רב חסדא דרבי פרת שמן תורה איני אסור אלא קריבה של גלוי עריות. אבל מנחות תבנינן עירך לרביהא ארבעא אמות ודבי נמי קשיא פרק קמא דשבת (ג, א) על הדיא דאמר: "זאת אשת הערל לא נאמא ואל אשה נדה לא קרי", מה אשת ערל הוא בבגדו ודאי בבגדו אסור, אף אדן כה, ועלך קאמר: ופליגא דרבי פרת, דאמר רבי פרת לא אסרה תורה אלא קריבה של גלוי עריות בלבד. ומאי קאמר רבי פרת לומר דאשתי נדה הוא בבגדו ודאי בבגדו שרי? וזהו שחזי במשעה (שם יא, א) לא יאכל זהב עם זהב מפני הרגל בעירוהו לכך נראה לרבינו יצחק דרבי קאמר הוא דמאט וזהו שאנו דורשינן מלשון קריבה אלא ארבע אמות תחתם הוא בבגדו כר פליגא דרבי פרת, דלרבי פרת אין לשון קריבה בין ברברי תורה בין ברברי קבלה אלא גלוי עריות ממש. ואפילו אסמכתא לשתל דחוקא ארבע אמות אין ללמוד ממנה. **ופליגא** דרביה אידריה - ומה שהיה מקיל לעצמו - היינו משום דרמיין עליה כי כשאר. כדאמרין בריש פרק שני דרבותנו (ו, א).

לעלוקה - לפי הפשט היינו גידום, וכן יסד ברכביי עלק. ורובני חזק הקשה, דברשי דעריבין (ט, א) דרשינן שמואל גידום לא קרשיב האי. לכך נראה לו דשם דבסא הוא, ממו (משל ל) "לתיאליא" (שם א) לומר. אבל אין אומר דשמואל משמות שלמו, ממו אומר ורש"י דברשיב של שלשה דברים קרשיב איתאלי בשמות שלמה ואל קרשיב האי בדרייתו. **עך** שמואל מבקשים עליון דרשינן - לא השיב לו לא היה אומר בלבד שכן וכללי לשון, לא נמי, שר של דרשינן דהיי משיב כן.

נחיל

הואק - ישר (והדר) בענין. לבתן נדול - שפירש מביטוי לפני יום הכפורים ללשכת פרחדורין, ושם היו מתקבים כל כל צרכי. וירשות = שולטנות. שנותנין עיתון בבעלי ממון להרגן וליטול ממנו. ורובני - דלית לזה האי דבר מינות דיעקב. לבסוף - היא נבוכד בעיני כל שותרכו. ודכי משמע: "ומאתן וזהו קבדו" - קבדא מתאמן הוזה, ובאתן וזה ישוב להיתן. **ופליגא דרבי פרת** - דתי ארבע אמות

דבר חסדא. **אבי דייחיו** = בורזשהית. **אבי דייחיו** = חזה. דרך בני אדם שבערין מביט הבסות, מיד הוא נושק לאביו ולאמו ולגדולו ממנו בארבעה א א ספס דיו ומשום כבודו שצווקות מניגום - על רוב יסודי גידום. מינות - צעקתה. **הבא** ממנו ודורגות אררטא ומס נמלק. לא ישובו - כל המשתמשים אחר משמיהם במינות אינם שכיב, ואם שכיב ממנהו למוח מתוך צרה ובפיית יבשת, וזו גורלת מן עליהם למות. **לעלוקה** - בעירה קלה שבידה. זה היא שעשעה בנה קטן מבנה (גדול, בנה) הגדול בא עליה והולידה ממנו בנה הקטן. ובאה לקבל דין ולשוב בתשובה. **והוראת** = חבריין. "צידה" לרד"ך (בראשית מב) חרשנין: וזוהי לאורחא והבכירין הן צידה לרדך פתים. הכי נרשינן: מרשאמיה קלה שבקלות - ולא מותר. אפיקאפא דהא ואיכא מודבחי כתיב אפיקאפא - אן מעבידה לאז הוא דהוא דאיתא כר מותרא ומשנינן: מרשאמיה קלה שבקלות מכלל דמינות בני הזה בה, ומשום דהא ביה. הרצל דבר = שתישם. הרצל = התחלה, ממו (אבות פרק א משנה יב) "מרגילין את האדם לערוד" - ממשכין, והיינו התחלה. **הפחה** - רוח. **פצי אפיתא** ועבודה זרה - פתוח לתחת עבודה זרה, כמא (תלמיס כב) "פצי עלי דהימס".

תבסס

בגלמא אסור, מושום "לך לך, אגורין נזירא, סחור סחור, לכרמא לא תקרב". "לעלוקה" שמי בנות הב הב" - מאי "הב הב"? אומר מר עוקבא: [קול] שמי בנות שצווקות מניגום, ואומרות בעולם הזה "הבא הבא", ומאן ניהו? מינות והרשות. איכא דאמרי: אומר רב חסדא אומר מר עוקבא, קול ניהו? צווקות ואומרות: תביאו לי שמי בנות שצווקות ואומרות בעולם הזה: "הבנו" "הבא", "כל באיה לא ישובו ולא ישנינו ארחות חיים" - וכי מאחר שלא שבו היכן ישנינו? - הכי קאמר: ואם ישובו - לא ישנינו ארחות חיים - למיקרא, דכל הפורש ממינות מייח? והא תהיא דאמאי לקמיה דרב חסדא ואמרה ליה: קלה שבקלות עשיתה בנה הקטן מבנה הגדול, ואמר לה רב חסדא: מרחו לה בוודתא, ולא מותר; מרשאמיה "קלה שבקלות עשיתה", מכלל דמינות [בני] הויה בה! - תהא דלא הדרא בה שפיר, ומשום דהא לא מותר. איכא דאמרי: ממינות אן, מעבידה אן, ומתא? מרשאמיה "קלה שבקלות", מכלל דמינות נמי הויה בה. חסדא: וזוהי לה וזוהי לה! ומתא? מרשאמיה "קלה שבקלות", מכלל דמינות נמי הויה בה. ומעבידה לא? והתניא: אמרו עליו על רבי אלעזר בן דורדיא שלא הניח וזהו אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש וזהו אחת בכרפי הים והיתה נוסלת פיס דירין בשכרה, נמל פיס דירין והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת הרגל דבר הפיחה, אמרה: כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בהשוכה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר: הרים וגבעות, בקשו עלי רחמים! אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך, נבקש על עצמנו, שנאמר: "כי הרים ימושו וגבעות תמוטו". אמר: שמים וארץ, בקשו עלי רחמים! אמרו: עד שאנו מבקשים עליך, נבקש על עצמנו, שנאמר: "כי שמים כעשן נמלחו והארץ כפנה תכלה". אמר: תפוח ולבנה, בקשו עלי רחמים! אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך, נבקש על עצמנו, שנאמר: "והפרה תכלה ובושה תחמה". אמר: פוכבים ומגולות, בקשו עלי רחמים! אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך, נבקש על עצמנו, שנאמר: "ונקמו כל צבא השמים". אמר: אין תהדר תליי אלא פי. הניח ראשו בין ברפיו וגדעו בכדיה עד ששיחתה נשמתו. יתה פת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מופין לחי העולם הבא. [והא הכא מעבידה איתא ומינות] - התיב נמי, פיון דאדיק בה מוכאב ממינות דמאי. כבה רבי ואמר: יש קונה עולמא בכמה שנים, יש קונה עולמא בשעה אחת. ואמר רבי: לא דייך כלכלי שחבש שחבש שחבש איתן, אלא ששורין איתן. "רבי". רבי פליגא ורבי ויתן רבי קאזלי באורחא, ממו להנהו תרי שכיב, חד פצי אפיתא דעבודה זרה, וחד פצי אפיתא דכי וזוהי. אמר ליה חד להכריה: גיזיל אפיתא דעבודה זרה, תבסס

עבודה זרה. לפני אידיה – פרק ראשון דף יז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

ניזיל אפיתאח רבי זוות – במאן שי ללמוד שדרך להדריך מפתח עבודה זרה כל מה שיוכל, משום דרביה: "אל תקרב אל פתח ביתה" ותוקמי ועל בעבודה זרה. שהרי היה רוצה ללכת יותר אפיתאח רבי זוות. כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה – מנחה מותרת: "אלא חילוק" ודור כתיב "ללא תורה", משמע בדרישא קאמר: אף על פי שיש בו תורה ולא מנחה שיש שאין לו אלוהם.

ובגמילות חסדים לא נסק – תימה: מאי פריך מדרגה? הלא שני דברים הם: כדאמרין בסוכה (מט, ב): צדקה לעניים, גמילות חסדים בין בעלשיתין ויש להוזהר דמכל מקום משמע ליה דמי שרגיל בואת עסק הוא גם בואת. **אלא** אם כן מנוחה עליה כו' – ומסתמא גם משלו היה דבור. **מעות** של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה – פירש ש"י שכל אחר: מעות של סעודת פורים. וקשיא, כי לא מציעו בכל תהלימוד שמזכיר מעות של סעודת פורים. וגם חסידים רשיעו מעות של פורים – שהפריש הוא לסעודת פורים שלו וחלקם ולא חור לפרע מאנאקין של צדקה. והוכיחו לטובה על כך, קשה, כי זה חסר מן הספר, ושם המנחה שהוא ממש שלא חור לגבות מאנאקין של צדקה חור לזמור וגם ללשון ראשון שפירש: מגבת פורים, והחלקים לעניים. **הצדקה** ואני פירשתי משלי של פורים. ודיקדק מצא חסר מן הספר: כלך נראה לרבינו יצחק לפרש: הארנקי הזה מנחת של פורים והיה סבור שהוא של צדקה. ונזכר שהם של מגבת פורים, ואפילו הכי לא חור בעצמו. והלוקם לעניים אף על פי שידע של צדקה באנאקין של צדקה כלום, מפני שלא היה רוצה לבייש מאד שיקבעו ויחננו להם. ולפי זה נזכר הצעה היה בשעת הדיקא, אף על פי שנוכח לא רצה לבייש. ודאי מסביר חור ורפעה משלו לכיס של פורים. ולשון "תחלפו" נכח (בבא ברא ז, א), איוב באיוב ונחלף לו, פירוש: שסבר לקחת איוב ולקח איוב, וכן היה סבור שהם של צדקה ונזכר שהם של מעות פורים.

רבן של תרסיס אני – פריש הקוטרס: רדיים, וכן מוכח כל הסוגיא. אבל בסוכה פריך "החלי" (נא, א) מנהג תרסיס פני עצמן ורדיים כפי עצמן. ועריך לומר ששלישה מני תרסיס הם: ורדיים וקראין תרסיס כדמוכח הכא. וגם צורף נושט תרסיס. תרסיס, כדמוכח בפר"ק "אל תסור" (תולין ג, ב) הדעלה עליה מטיל של תרסיס. והוא עור שמעמימן לפניהם של וקללקל גבירי דאם עור מאד. והוא ארס דפרק "החלי" (סוכה גא, ב) שנהנה כל האנושית בפני עצמן, כגון בגמילה פיר' בני העיר" (בבא, א), מעשה בבית הכנסת של תרסיס, כי צורף נושט אף על ארס יכול לנכס בדמשתע פריך "תדמירי" (בבא עו, א) דא חשיב ליה כדורי ותי דכופין אותו להציא. ועוד שי אומה אתה שכולם נקראו תרסיס, כדאמרין בגמילה (יג, ב) גנות ותרש ויש טרסיס. וזו ומספיקו בלשון מרסיס. **ותאי** דבורא – פירש בקוטרס: יבורא – זכר, ויבורא – נקבה. לא רצאה. שאין ניכר כל כך במין קטן כזה בין זכר לנקבה. ויש מפרשים שזו שם מין כמו (תולין ס, ב) תרגול ותרגולא דאגמא. והנה

דבקים יצריה, אמר ליה אידך: ניזיל אפיתאח רבי זוות, ונכפיה ליערין ונקבל אנרא. פי כמו התם חזיהו [לזנות], איתכנעו מקפיהו. אמר ליה: מאן לך הא? אמר ליה: רבנן לרבא: מאי "מוקפה"? אלימא תורה, דכתיב בה "זופה", ומתרגמין: עצת חמאין, וכתיב: "הפלא עצת הגדיל תהיה", או הכי "זופה" מקעי ליה! – הכי קאמר: מודבר זופה תשמוע עלך תורה תעצרה. תנו רבנן: כשנתפסו רבי אלעזר בן פרטא ורבי חנינא בן תרדיון, אמר לו רבי אלעזר בן פרטא לרבי חנינא בן תרדיון: אשרך שנתפסתי על דבר אחר, או לי שנתפסתי על המשה דברים. אמר לו רבי חנינא: אשרך שנתפסתי על המשה דברים ואחר. ניזיל, או לי שנתפסתי על דבר אחר ואני ניזיל, שאף שאת עסקת בתורה ובגמילות חסדים, ואני לא עסקתי אלא בתורה [בלבד], וכדבר חנינא, דאמר רב חנינא: כל העוסק בתורה בלבד – דומה כמו שאין לו אלוה, שנאמר: "ימים רבים לישראל לא אלהי אמת" וגו', מאי "ללא אלהי אמת"? שכל העוסק בתורה בלבד – דומה כמו שאין לו אלוה. ובגמילות חסדים לא עסק, והתניא, רבי אלעזר בן עקיבא אומר: לא ימן אדם מעותיו לארנקין של צדקה – אלא אם כן ממונה עליו תלמיד חכם כרבי חנינא בן תרדיון! – הימנוה הוא דהוה מהימן, מיעבד לא עבד. – והתניא, אמר לו: מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה והלוקמים לעניים מיעבד עבד, דכביעי ליה לא עבד. אחיהוה לרבי אלעזר בן פרטא, אמרו: מאי טעמא תנית, ומאי טעמא נקבת? אמר להו: או סיפא לא ספרא, ואי ספרא לא סיפא, ומדאא ליתא הא נמי ליתא. – ומאי טעמא קרי לך "רבי"? – רבן של תרסיס אני, איתיה ליה תרי חבורי, אמרו ליה: הי דשתיא ותי דערבא? איתרחיש ליה ניסא, אתאי ויבורא: איתחיל על דשתיא ואתאי ואתאי ויבורא ויחיל על דערבא, אמר להו: האי דשתיא ותי דערבא. אמרו ליה: ומאי טעמא לא איתיה לבי אידך? אמר להו: זמן חייתי ומתייתי אני שמא תרסמוני ברגליכם. [אמרו]: ועד האידיא פמה סבי איתרמוס? איתרחיש ניסא, והוא יומא אימסם חד סבא. ומאי טעמא קא שבתך עבדך לחירות? אמר להו: לא היו דברים מעולם. קם חד [מיניהו] לאסחורי ביה, אתא אליהו אידמי ליה פחד מחשבו דמלכותא, אמר ליה: מאתרחיש ליה ניסא בביתא דרביה, ויהוא גברא ביטויה הוא דקא אחוי. ולא אשגח ביה, קם למימר להו, הוה כתיבא אינא דרביה פתיב לשרוי לבי קסר, ושדוריה על ידיה וההוא גברא, אתא אליהו פתקא ארעב מאה פרים, אול ליה אתא. אחיהוה לרבי חנינא בן תרדיון, אמרו ליה: אפאי קא עסקת באווייתא? אמר להו: "באשר צנינו ה' אלהינו". מיד גזרו לשריפה, ועל אשתו לתרינה, ועל בתו לישב בקובה של זוזה. עליו לשריפה – שתייה

תרסיס יצריה – נשחט יצרא, אנשי כנסת גדולה בקשו רחמים ונסחר בידם ודגרוהו, כדאמרין ב"ארכע מיתות" במתהרין (נא, ב). כלומר, ניזיל בדחוא שביאל ולא ניזיל אפיתאח רבי זוות, שלא שילטו בנו יצר הרע. **איכנעו** וזוות מקטיהו – ונכנסו מפניהם לקבת. **מאן לך הא** – דסמכת אנפך למיתי זכא, ולא מוסתפיה מימר דרעי. **ימה** ומתרגמין: עצת חמאין – עצת"ה הוא תרגום של "ימה" הוא רחמאקין הוא חספה, והתרגם מפרש שצעה זו רעה היא של חמא. אלמא "דיומה" היינו לשון עצת, ותורה נקראת "עצה", דכתיב (שעזרו חזק) "הפליא עצת הגדיל תהיה", ומשמע: תורה תשמוע עליך. **פויסה** – מן הנותן. תשמוע עליך תורה – דסיפיה דקרא: "תבונה תצרכה" – וזמנה תשמוע עמך מכל דבר רע ותדורו חמא, ואני וחלוקן חלוק דובר בדברי תורה. על המשה דברים – מוש עלילות וכן שואלני עלי. **כפי** שאין לי אלוה – להגן עלי. **לוי** כרסוקי מאי לרבי, כרסוקי בני תרדיון נבאי של צדקה הוה. **מעות** של פורים – שובתיו מנני העיר חלק לעניים לסעודת פורים, וכן נבא מציעה עת, בא אין העיר רשאי ליקח מן הרעוע לסעודת. **נתחלפו** לי במעות של צדקה – וסבר דהיה שזון של צדקה והלוקמים לעניים שלא לעשות פורים, ואני פירשתי משלי [את] של פורים. **לשון אחר** משה של לסעודת פורים נתחלפו לי במעות של צדקה, וסבר דהיה שזון של צדקה והלוקמים לעניים, ולא חזרתי לפרע מאנאקין של צדקה. **נבט** – נבט ולטסיס איתל. **פירא** ליתא – כשם שאין השנה בי, דא אין שתיקא אחר – כך אין ביהמה בי, והאומר לבס על שקן נמצא בדבריו. **כאי** טעמא קרי לך רבי – הרי עלילה שלשית: **תרסיס** = גרדים. **קבורי** = פקיעות, למישל"ש. **חי דרשתי** חי דרעבא = איזה של שתי ואחר של שריב. **אתאי ויבורא** – זכר, איתחיל על דערבא. **אתאי ויבורא** – נקבה, איתחיל על דשתיא. והבין שהוא ס' העשית, שהשתי מקבל ערב כנקבה ושותק ללבד כשרה **באבין** – בית שאוכלין ושותק ללבד כשרה זרה, ובמלכס יבדיל לעבודה זרה, ומפקחין על עסקיה לידע מה היא צריכה ומתנהגין. **עבדך** (לחוד) – וכן גזרו על כך, לפי שהוא דת יהודית. **אידמי** ליה – להחזא גברא. **כישותיה** הוא דקא אחוי – רשעך תראה ותדעך שרשע אתה, וינצל על ידי נס. **הוא תביא** ההוא (ומאי) יצריא – דבש חושב חובי שליח ללקס על עסקיה. שדרה ההוא שעתא ביהה ההוא גברא. **פתקא** – אילתו חזקא ארבע מאה פריס למען לא ישבו ועד לבלות, כמו (ראש השנה ה, א) "שקל קלא פתק ביה". עליו לשריפה – למע נעש כן – לפי שהיה חונה את השם באותיותיו, ודרשו בארבעים וששים אותיות ונעשה בו מה שהוא חפץ.

לחללמו

42 – בהא נמי אתרחיש ליה ניסא, ויהוא גברא ביטויה הוא דקא אחוי. ושדוריה על ידיה וההוא גברא, אתא אליהו פתקא ארעב אינא דרביה פתיב לשרוי לבי קסר, ושדוריה על ידיה וההוא גברא, אתא אליהו פתקא ארעב מאה פרים, אול ליה אתא. אחיהוה לרבי חנינא בן תרדיון, אמרו ליה: אפאי קא עסקת באווייתא? אמר להו: "באשר צנינו ה' אלהינו". מיד גזרו לשריפה, ועל אשתו לתרינה, ועל בתו לישב בקובה של זוזה. עליו לשריפה – שתייה חונה

נישאת בתולה מן הנישואין אימתי היא נישאת מוכת עין ברבי מאיר אימתי היא נישאת נישמעינה מן הדא אם יש עדים שיצאת בהינומא ולא אידבר רביעי הדא אמרה דלית רביעי כלום ואלמנה ביום החמישי שאם אומר את לו באחד מכל ימות השבת אף הוא משכים ויציא למלאכתו מתוך שאת אומר לו בחמישי בשבת אף הוא שמה עמה חמישי ושיי ושיי משה התקין שבעת ימי המשתה ושבעת ימי האכל ולא התקין לאלמנה כלום אף על גב דתימר לא התקין לאלמנה כלום מעונה ברכה מבועז דכתיב (רות ד) ויקה בעז עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו אמר רבי אלכסנדר מפינ שאין קמן רשאי לישב עד שיאמר לו הגדול שב אמר רבי פינחס מיפן לבית דין שאין ממנין זקנים בבתי משתיות שלהן אומר רבי לעזר בי רבי יוסי מיפן לברכת חתנים שהיא בעשרה אומר ר' יודה בר פזי ולא סוף דבר בחור לבתולה אלא אפילו אלמון לאלמנה מבועז שהיה אלמון ורות היתה אלמנה וכתיב (שם א) ותהם כל העיר עליהם ואיפשר בן כל קרתא מתבטלה בגין נעמי על עליבתא אלא אשתו של בעז מתה באותו היום עד כל עמא גמל חסדא נכנסה רות עם נעמי ונמצא זו ויצאת וזו נכנסת תני אומרים ברפת חתנים כל שבועה אומר ליה רבי יוסי והא תני רבי חייא אומרים ברפת אכלים כל שבועה אית לך מימר מפקין מתא כל שבועה מאי כדון מה כאן מנחם עמו אף כאן משמח עמו מה כאן מזכירין אף כאן מזכירין תני אומר רבי יודה ביהודה בראשונה היו מעמידין אותן שני שושבינין אחד משל פלה ואחד משל חתן אף על פי כן לא היו מעמידין אותן אלא בשעת נישואין ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו מייחדין חתן אצל הפלה שעה כדי שיהא לבו גם בה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו השושבינין מפשפשוין במקום החתן ובמקום הפלה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו השושבינין ושינין במקום חתן ובמקום פלה ובגליל לא היו עושין כן

[דף ג' ע"א]

כל שלא נהג כמנהג זה אינו יכול למען מענת בתולים תמן תנינן כל גפן יש בה זין ושאין בה זין טרוקטי ר' ירמיה בעי מענתה אין מענת בתולים בר' יודה אומר רבי יוסה כל גרמא אמרה שיש מענת בתולים ברבי יודה דתני אומר רבי יודה ביהודה בראשונה היו מעמידין שני שושבינין א' משל חתן ואחד משל פלה אף על פי כן לא היו מעמידין אלא לנישואין ובגליל לא היו עושין כן וכו' עד ושינין במקום חתן ובמקום פלה ובגליל לא היו עושין כן מאי כדון עליה להביא ראיה שהיא ממשפחת טרוקטי רבי ירמיה סבר מימר מנהג יהודה בגליל אומר ליה רבי יוסי וכי מנהג יהודה בגליל עדות תורה היא אלא מנהג יהודה ביהודה ומנהג גליל בגליל מפינ דתימר אינה עדות תורה לא נעמוד אלא שלא יפרצו בנות ישראל בזימה אם בשכיל שלא יפרצו בנות ישראל בזימה אפילו מעמיד לא

יהא נאמן רבי יוסי בשם רבי אילא אין אדם עשוי להוציא וציאותיו ולהוציא שם רע על אשתו אם משום שאין אדם עשוי להוציא וציאותיו ולהוציא שם רע על אשתו אפילו אינו מעמיד יהא נאמן אמר בי הילא מפני חשד אחד מפני פרוץ אחר מה אנן קיימין אם בשפי שפוש ומצא חרי מצא אם בשלא מצא חרי פישפש לא פישפש אלא הכין אנן קיימין בשלא פישפש ומצא היא אומרת דם בתולים היא והוא אומר לא כי אלא דם צפור היא הורע פחו שלא נהג במנהג זה הוה דתימר שלא להפסידה מכתובתה אבל לקיימה אינו רשאי משום ספק מוטה ותייא ביי דתנינן תמן בתולה ואלמנה וכו' וכולהו מן ההין דאמר רבי הילא בשם רבי לעזר מצא פתח פתוח אסור לקיימה משום ספק מוטה תני טענת בתולים כל שהן מעשה באשה אחת שלא נמצא לה בתולים אלא בעין החרדל ובאת לפני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר לה במותך ירבו בישראל רבי זכריה חתניה דרבי לוי מקללה באינשי ראוייה לסמייה סגי נהורא חבריה אמר מקנתר לה כל אשה שדמייה מעיטין וולדיה מעיטין רבי יוסי אמר

[דף ג' ע"ב]

מקלם לה כל אשה שדמייה מעיטין אינה מצויה לטמא מטהרות.

הלכה ב מתני' בתולה כתבתה מאתים ואלמנה מנה בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים הגיוורת והשבויה והשפחה שנפדו שנשפתרו ונשתגירו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולים:

גמ' חונה בשם שמואל בשקל הקודש רבי בא בר בינא אמר מטבע יוצא מתניתא מסייעה לר' בא בר בינא והמש סלעים של בן במנה צורי שלשים של עבד חמשים של אוגם ושל מפתה מאה של מוציא שם רע כולן בשקל הקודש במנה צורי ולא תנא כתובת אשה עמהן אמר ר' אבין כלום למדו מכתובת אשה לא מכונס וממפתה מכיון דתנינן האוגם והמפתה כמאן דתנא כתובת אשה עמהן עד כדון בתולה אלמנה מאי אמר רבי חיינא דיהה לאלמנה שתוטל מחצית בתולה אמר רבי חייא בר אבא אפילו ניתני כתובת אשה עמהן לית כל אילין רבנין פליגי רבי חנניה ורבי יונתן תריהון אמרין מטבע יוצא רבי יהושע בן לוי אמר מטבע יוצא ר' יעקב בר אחא רבי אימי רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודן נשייא: מטבע יוצא. אמר רבי יוחנן: סלעים סבירינן מנהיגות ירושלמיות, אילין אמרין אבן ואילין אמרין אבן, אלא אף הוא חזר וסבר דכוותהון ולית כל מיליין אבן אילין אמרין אבן ואילין אמרין אבן הא אף הוא חזר ואמר דכוותהון, אתא עובדא קומי דרבי חנינה באשה שהיתה כתובתה פחותה מאתים זוז, ואמר תמול מה שכתב לה אמר לרבי מנא שב וחתום אמר לה אשוי

שיטתו וכו' חתום לא רבי חייא דאמר בשם שמואל בשקל הקודש רבי אבדומא דציפורי בשם רבי חונה משם

[דף ד' ע"א]

ויתור. מעונה אשה שהיתה כתובה פחותה ממאתים תטמין כתובתה כדי שיתטול בשקל הקודש אמר בשם ר' חונה במקום שאין כותבין כתובה אבל במקום שכותבין כתובה מה דו מפקא היא גובה אמר ר' יוחנן ותני בן חרש שנשא פיקחת אין לה עליו מזונות ולא כתובה ואם מתה היא יורשה שהיא רצתה לזוג לו נכסיה והוא לא רוצה לזוג לה בנכסיו פיקח שנשא חרשת יש לה עליו מזונות וכתובה ואם מתה אינו יורשה שהוא רוצה לזוג לה נכסיו והיא לא רצתה לזוג לו נכסיה וחרשת יש לה קניין ויש לה כתובה רבי ירמיה בשם רבי לעזר תיפתר בשכנסה פיקחת נכסה רבי יעקב בר אבהו בשם רבי לעזר שכנסה פיקחת ונתהרשה מפל מקום לא פיקחת נכסה רבי יעקב בר אבהו בשם רבי לעזר תיפתר שהיתה חרשת ונתפקחה נכסה פיקחת ונתהרשה שלא תאמר הזאיל והיתה חרשת תחילה אין לה כתובה לפום בן צריך למימר יש לה רבי יוסי לא אמר בן אלא אילו מי שבא על החרשת שמה אין לה קנס וכל שאין לה קנס אין לה כתובה אמר רבי יודן וכי בקנס הדבר תלוי הרי בוגרת אין לה קנס וכתובתה מאתים הרי כתולה מן הנישואין יש לה קנס וכתובתה מתנה חרש או שוטה שכנסו פיקחת אף על פי שחזר החרש ונתפקח שוטה ונשתפה אין לה כתובה רצה לקיימה כתובתה מנה. רבי לעזר בשם ר' חנינה והוא שבא עליה משנשתפה ופשתפה אבל אם לא בא עליה משנשתפה ומשנשתפה אפילו כתובת מנה אין לה פחותות מננות שלש שנים ויום אחד. רבי יוסי בשם ר' חייא בר אשי רבי יונה רב חייא בר אשי בשם רב למה זו דומה לעושה גומא בבשר וחזר ומתמלא תני רבי חייא לעובר את העין וחוזרת וצוללת. אמר רבי יוסי מתניתא אברה בן פחותות מייבן בנותן אצבע בעין אמר רבי אבין (תהלים נו) אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי בת שלש שנים ויום אחד ונמלכין בית דין לעוברו תבטילין חזרין ואם לאו אין תבטילין חזרין:

הלכה ג מתני' הגדול שבא על הקטנה והקטן שבא על הגדולה ומופת עין

[דף ד' ע"ב]

כתובתן מאתים דברי רבי מאיר וחכמים אומרים מופת עין כתובתה מנה: גמ' אי זהו קטן ואי זו היא קטנה משום רבי יהודה בן חגרא אמרו קטן פחות מכן תשע שנים ויום אחד וקטנה פחותה מבת שלשה שנים ויום אחד ניהא גדול שבא על הקטנה תבטילין חזרין קטן שבא על הגדולה אין תבטילין

חזרין אמר רבי אבין תיפתר שבא עליה שלא בדרךה אמר רבי יוסי ברבי אבין ואפילו תימא בדרךה קטן ביאתו ביאה אבל אין בו כח ליגע בסימניו ותני כן מעשה שעירבה ובתוליה קיימין מתיבין לרבי מאיר בתולין אין כאן ותימר בתובתה מאתים אמר לון וכי בתולין הדבר תלוי הרי בוגרת אין לה בתולים ובתובתה מאתים הרי בתולה מן הנשואין יש לה בתולים ובתובתה מנה מאי כדון בוגרת לא בטל חינה בתולה מן הנשואין בטל חינה מה פליגין במובת עין דרבי מאיר אמר לא בטל חינה ורבנן אמרין בטל חינה בתולה הנבעלת מן הקטן וממי שאינו איש פשיעה לכהונה תני ר' חלפתא בר שאול פשיעה אפלו לכהן גדול ר' ירמיה ור' אמי מקשי מה בינה לבין הנבעלת באצבע אילו הנבעלת באצבע שמה אינה פסולה לכהונה אמר ר' חגי תיפתר שבא עליה שלא בדרךה בעא רבי חגי מיהדר ביה אמר ליה רבי אבא לא תהדר בך ולמה בעא רבי חגי מיהדר ביה מן הדין דכתיב (ויקרא כא) והוא אשה בכתוליה יקח עד שתהא בתולה משני צדדיה ודכוותה (בראשית כד) בתולה ואיש לא ידעה בתולה מדרךה ואיש לא ידעה שלא בדרךה אמר רבי יצחק בן אלעזר אפילו בידה לא תבע בה שנאמר (תהלים קכב) כי לא יגנה שכט הרשע על גורל הצדיקים מה עבד לה רבי חגי עד שלא יחזור בו פתר לה בהערייה ולמה לית רב יוסף

[דף ה' ע"א]

פתר ליה בהערייה. אמר רבי מנא: דהיא צריכה ליה. רבי יוסי בעא: הערייה בזכור מהו? הערייה בבהמה מהו? כד שמע רבי ירמיה דדא דרבי חגי, אמר: לא על הדא הוה רבי אמי מקשי. הלכה דמתני' בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנשואין בתובתן מנה ואין להן טענת בתולים, הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו או שנתגירו או שנשתחררו ותריות על שלש שנים ויום אחד – בתובתן מנה, ואין להן טענת בתולים: גמ' איזו היא בתולה מן הנשואין? אמר רבי יוחנן: כל שנכנסה לחופה ועידיה מעידין אותה שלא נבעלה. אמר רבי יוסי: דדא אמרה נשא אשה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה – אין זה מקח טעות להפסידה מבתובת מנה. נשא אשה בחזקת שלא זינתה ונמצאת שזינתה – אין זה מקח טעות להפסידה מבתובת מנה. רבי לעזר שאל: הבא על שפחה משהיית בה? גישמעיה מן הדא – יכול הבא על שפחה ארמית יהא חייב? תלמוד לומר (שמות כב): "מהר ימהרנה לו לאשה", את שיש לו הויה בה, יצא שפחה או מי שאין לו הויה בה. מפני שאין לו בה הויה, הא אם יש לו הויה בה יש לה קנס, וכל שיש לה קנס יש לה בתובה. אמר רבי יודן: וכי בקנס הדבר תלוי? הרי בוגרת אין לה קנס ובתובתה מאתים, הרי בתולה מן הנשואין יש לה קנס ובתובתה מנה? אמר רבי זעירא קומי רבי מנא: תיפתר בשנתגירו או שנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד. אמר ליה: אם בשנתגירו או שנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד בישארא הן, סימיה

ואיילוני' יש להן טענת בתולין, סומכוס אומר משם רבי מאיר: סומכא אין לה טענת בתולין. ומה טעמא דרבי מאיר? אני אומר מצא ואיבד. מה טעמא דרבנן? יכולה היא לתפשו. מה עבד לה רבי מאיר? יכול הוא לדחותו ברוס. תני, טענת בתולין עד שלשים יום; דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים: מיד. מה אנו קיימין?

[דף ה' ע"ב]

אם בשבעל מיד, אם בשלא בעל, אפילו לאחר מיכן, עד כמה? אלא בן אנו קיימין, בסתם. רבי מאיר אומר: חזקה אדם מעמיד עצמו שלשים יום. ורבנן אמרי: אפילו יום אחד אין אדם מעמיד את עצמו. רבי ירמיה בעא: מהו שיהא נאמן לומר על דר' מאיר העמדתי עצמי שלשים יום כדי לעשות את הולד שתוקי? נישמעניה מן הדא: היכמה שאמרה בתוך שלשים יום 'לא נבעלתי' כופין אותו שיהלוצ' לה לאחר שלשים יום – מבקשין ממנו שיהלוצ' לה. ואמר רבי לעזר: דרבי מאיר היא. ואמר רבי לעזר: לא שנו אלא אצלה, הא אצל צרתה – לא, כמה דתימר תמן לא חבל ממנה לחוב לצרתה, וכא לא חבל ממנו לחוב לבנו. הלכה ה מתני' האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים – אינו יכול למעון טענת בתולין מפני שהוא מתייחד עמה. אחד אלמנת ישראל ואחד אלמנת כהנים בתופתן מנה. בית דין של כהנים היו גובין לבתולה ארבע מאות זוז, ולא מיהו בידם חכמים. גמ' בראשונה גזרו שמד ביהודה, שכן מסורת להם מאבותם שיהודה הרג את עשו, דכתיב (בראשית מט): "ידך בערף אויבך", והיו חולכין ומשעבדין בהן ואונסין את בנותיהן, וגזרו שיהא איסטריטיום בועל בתולה, התקינו שיהא בעלה בא עליה עודה בבית אביה, שמתוך שהיא יודעת שאימת בעלה עליה עוד היא נגדרת, מפל מקום אין סופה להיבעל מאיסטריטיום? – אנוסה היא, ואנוסה מותרת לביתה. כהנות מה היו עושות? מטמינות היו, ויטמינו אף בנות ישראל! קול יוצא ומלכותא שמעה, ואילין ואילין מתערבבין, מה סימן היה להן? קול מגרום בעיר – משתה שם משתה שם. אור הנר בכרור חיל – שבוע בן, שבוע בן. אף על פי שבטל השמד – המנהג לא בטל. פלתו של רבי הושעיה נכנסה מעוברת. תני, ולא למנה מאתים. תני, אחד אלמנת ישראל ואחד אלמנת כהנים

[דף ו' ע"א]

בסדר הזה אומר רבי יוסי מסתברא בת כהן לישראל תנבה ששכטה גובה בת ישראל לפה לא תנבה לא מסתיה דסליקא לכהונתא אלא דתימר תנבה אומר רבי מנא לא מסתברא דלא חליפין בת ישראל לפה תנבה דסליקא לכהונתא ובת כהן לא תנבה דנחיתא מן כהונתא אומר ר' יוסי בי ר' בון אחת זו ואחת זו קנס קנסו בהן כדי שיהא אדם מידבק בשכמו ובמשפחתו: תלכה ו מתניתין הנושא

את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת משאירסתני נאנסתי ונסתתפה שדהו והוא אומר לא כי אלא עד שלא אירסתיה והיה מקחי מקחי טעות רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיינן אלא הרי היא בהזקת בעולה עד שלא תתאסר והטעתו עד שתביא ראיה לדבריה: גמ' רבי ירמיה בעי מעתה אין טענת בתולים לא ברבן גמליאל וברבי אליעזר אלא ברבי יהושע וזוהר ואמר יש טענת בתולים ברבן גמליאל וברבי אליעזר בשותקת ואפילו תימא במדברת באומרת מצא ואבד ותהא נאמנת לית ויכל דאמר ר' אילא בשם ר' לעזר מצא פתח פתוח אסור לקיימה משום ספק סוטה הבא איתמר נאמנת והבא איתמר אינה נאמנת תמן שניהן מודין בשתפתח פתוח תמן תנינן היו בה מומין ועודה בבית אביה האב צריך להביא ראיה רבי לעזר שאל לר' יוחנן מותניתא דרבן גמליאל ור' אליעזר דלא ברבי יהושע אמר ליה דברי הכל היא שנייה היא מומין שדרבן להוליד אמר רבי יוסי מקמא דגן חמיי רבנן מדמו מומין לבתולין אילין ילפין מן אילין ואילין ילפין מן אילין בתולים ממומין שאם בא עליה עודה בבית אביה צריך האב להביא ראיה מומין מבתולים שאם נולדו לה מומין ספק משנכנסה לרשותו ספק עד שלא תיפגם לרשותו

[דף ו' ע"ב]

הבעל צריך להביא ראיה מן אילין ובתולין ובתולין וכי בפולו לא בבית אביה בפולו ואת אמר הבעל צריך להביא ראיה וכא הבעל צריך להביא ראיה: הלכה זו מתני' היא אומרת מופת עין אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיינן אלא הרי זו בהזקת דרוסת איש עד שתביא ראיה לדבריה: גמ' אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר מופת עין בתובתה מאתים אמר רבי יוסי והוינן סברין מימר מה פליגין ר' מאיר ואילין רבנן בשכנסה בהזקת מופת עין אבל אם כנסה בהזקת בתולה ונמצאת מופת עין אף רבי מאיר מודי מן מה דתנינן היא אומרת מופת עין אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את הדא אמרה אפילו כנסה בהזקת בתולה ונמצאת מופת עין היא המחלוקת רבי ירמיה בשם רבי זעירא לא אמר בן אלא היא אומרת מופת עין אני וכתובתה מאתים והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את רבי מאיר מודי מן מה אנו קיימין אם בשכנסה בהזקת בתולה ונמצאת מופת עין אף רבי מאיר מודה אם בשכנסה בהזקת מופת עין ונמצאת מופת עין ניכר הוא בפתח פתוח בין בעין בין באדם רבי הונא בשם רבי זעירא לא אמר בן אלא היא אומרת מופת עין אני בן אתנתי עמך והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש את לא אתנתי עמך כלום: הלכה זו מתני' ראיה מדברת עם אחד מה מיבו של זה איש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ור' אליעזר אומרים נאמנת רבי יהושע אומר לא מפיה אנו חיינן אלא הרי זו בהזקת בעולה לנתין ולמזור עד שתביא ראיה לדבריה:

[דף ז' ע"א]

גמ' מהו מדברת נבעלת ולמה תנינן מדברת לשון נקי רבי אומר נקי רבי יעקב בר אבא בשם ר' יאשיה הלכה ברבן גמליאל וברבי אליעזר משום שנים שרבו על אחד רבי יוסי בעי אם הלכה למה שנים ואם שנים למה הלכה מעתה אין וסבור רבי יוחנן ברבי יהושע אין הלכה ברבן גמליאל וברבי אליעזר אלא ברבי יהושע מאי בדון משום גדות שהאשה כשירה לה הוון בעיי מימר מה פליגין רבי יהושע ואילין רבנין במקום שרוב פסולין אבל במקום שרוב כשירין אף רבי יהושע מויד אתא רבי יעקב בר אבא בשם רבי יוחנן ור' אילא בשם רבי לעזר אפילו במקום שרוב כשירין היא המחלוקת סבר רבי יהושע הזנות רצה אחר הפסולים אמר רבי זעירא מתניתא אמרה אפילו כשירין מונין דתני אפילו חסיד שבחסידי אין ממנין אותו אפטרופוס על עריות: הלכה ט מתני' היתה מעוברת אמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ורבי אליעזר אומרים נאמנת ור' יהושע אומר לא מפיה אנו חיינן אלא הרי זו בחזקת מעוברת מנתין וממזר עד שתביא ראיה לדבריה: גמ' אמר רבי לעזר הכל מודין בוולד שהוא שתוקי ותני בן בפה דברים אמורים בעידות אשה גופה אבל בוולד הכל מודין שהוא שתוקי אמר ליה ר' יוחנן שתוקי סתם מצינו שתוקי כהן גדול היך עבידא סיעה של כהנים עוברת ופירש אחד מהן ובעל - הרי מצינו שתוקי כהן גדול. אמר ליה רבי לעזר: הרי אלמנת עיסה היא כשירה ובתה פסולה אמר ליה דבריה שהוא מכשיר בה מכשיר בבתה אמר רבי יעקב בר אבא לא אמר אלא דבריה מי שהוא מכשיר הא מקלל דאית חורן פוסל מני מכשיר רבי מאיר מני פוסל רבנן דתני אי זו היא עיסה כשירה כל שאין בה לא ממזר ולא גתין ולא עבדי מלכים רבי מאיר אומר כל שאין בה אחת מכל אילו בתה כשירה לכהונה אבל

[דף ז' ע"ב]

משפחה שנשתקע בה פסול רבי מאיר אומר בודק עד ארבע אמהות ומשיא וחקמים אומרים בודק לעולם רבי ירמיה בשם רבי זעירא לא אמר בן אלא רבי לעזר שאל לרבי יוחנן אלמנת עיסה מה היא אמר ליה כשירה בתה מה היא אמר ליה כדבריה מי שהוא מכשיר בה מכשיר בבתה הוון בעיי מימר על דעתיה דרבי לעזר שתוקי פסול על דעתיה דרבי יוחנן שתוקי פשוט אף רבי יוחנן אית ליה שתוקי פסול בשיטתו השכיב בשיטתך שאת אומר אף שתוקי סתם מצינו שתוקי כהן גדול היך עבידא סיעה של כהנים עוברת ופירש אחד מהן ובעל הרי מצינו שתוקי כהן גדול מילתא דרבי זירא אמר שתוקי פשוט ר' זעירא בעא קומי רבי יוסי אף לעניין משפחה בן אמר ליה בן אמר רבי שמעון בן לקיש תמן תנינן לעניין משפחה ברם חכא לענין קדשי הגבול מילתא דרבי שמואל בר יצחק שתוקי פסול

רבי שמואל בר רב יצחק בעא מעתה אין שתוקי ברבן נמליאל וברבי אליעזר אלא ברבי יהושע חזר ואמר יש שתוקי ברבן נמליאל וברבי אליעזר בשותקת ואפילו תימר במדברת באמרת איני יודעת: הלכה י מתני' אמר ר' יוסי מעשה בתינוקת שזרדה למלאות מים מן העין ונאנסה אמר רבי יוחנן בן נורי אם רוב העיר משיאין לכהונה הרי זו תינשא לכהונה: גמ' רב יהודה בשם רב פהן קרונה של ציפורין הנה עובדה ר' ירמיה ר' חמא בר עוקבא תריהון אמרי בשם רבי חנינה בשם רבי ינאי

[דף ח' ע"א]

מודה רבי יהושע באנוסה ר' חזקיה רבי אבהו בשם ר' יוחנן מודה רבי יהושע באנוסה רב חיייה בר אשי אמר בשם רב הלכה ברבי יוסי שאמר משם רבי יוחנן בן נורי רבי ועירא בעא קומי רבי יסא היר עבדין עובדא אמר ליה ברבי יוסי שאמר בשם רבי יוחנן בן נורי אמר רבי אילא בשם רבי ינאי תוכה שבציפורין בעל רבא בשם רבי ינאי ראו אותו פורש מציפורין ובעל חזקה שפוסל ששם בעל פלטיא מהו רבי ירמיה בר זוא אמר: ברוב. רבי יוסי אמר אינו ברוב. חיליה דרבי ירמיה מן הדא דמר רבי חיייה בשם רבי יוחנן מבוי שפולח גוים וישאל אחד דר בתוכו ונפל בתוכו מפולת מפקחין עליו בשביל ישראל ששם ופלטיא חולכין אחר הרוב ומהו דאמר רבי בא בשם רבי ינאי ראו אותו פורש מציפורין ובעל חזקה שפוסל ששם בעל על דעתיה דרבי ירמיה והו שראוהו פורש מן הבתים ועל דעתיה דרבי יוסי אפילו בפלטיא היתה ציפורין געולה רבי יוסי אמר עד שיוכיח וכו' רבי יוסי אמר ברוב חייליה דר' יוסי מן הדא דמר רבי ועירא רבי יוסי בשם ר' יוחנן נתחלפה קופתו אצל הפוחין אם הוחזק עם הארץ להיות מוחן שם אותו היום חושש ואם לאו אינו חושש מה בינה ולסירקי לא כן תני סירקית שהיא מסתפקת יום אחד מן האיסור נעשה אותו היום הוכיח לכל הנמים סירקית אפשר לה שלא להסתפק וכו' אני אמר

[דף ח' ע"ב]

לא הוחזק עם הארץ להיות מוחן שם באותו היום וחושש וכו' אני אמר לא ירד הפסול אלא למלאות שם באותו היום וחושש והא רבי אילא רבי ינאי אמר תוכה שבציפורין בעל והא ר' בא בשם ר' ינאי אמר ראו אותו פורש מציפורין ובעל חזקה פסול ששם בעל ובנמצא חולכין אחר הרוב מן קושיי מדמו לה רבנין לשרצים דתני תשע צפרדעים שרץ אחד ברשות היחיד ונגע באחד מהן ואין ידוע באיזו נגע ספיקו טמא פירש לרשות הרבים ונגע ספיקו טהור חזר לרשות היחיד ונגע ספיקו טמא ולנמצא חלף אחר הרוב אמר רב חסדא ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם אמר רבי אימי ברוך שבחר בהם ובדבריהם! עד דאת מדמי לה לרשות היחיד דמיתה לרשות הרבים דתני תשעה שרצים

וצפרדע אחד ביניהן ברשות הרבים ונגע באחד מהן ואין ידוע באי זה מהן נגע ספיקו טהור פירש לרשות היחיד ונגע בו ספיקו טמא חור לרשות הרבים ונגע בו ספיקו טהור ולנמצא הלך אחר הרוב אמר רב חסדא ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם אמר רבי אימי ברוך שבחר בהן ובדבריהן קרונה של ציפורין לאו רשות הרבים הוא אמר ר' יוסי מכיון ששניהן יכולין להתניחוד כמאן דהוא רשות היחיד מעשה בתינוקת שראו אותה משלכת לאשפה אתה עובדא קומי ר' ישמעאל בי ר' יוסי ואמר תיטפל לעיסה רבי ירמיה סבר מימר לעיסה כשירה רבי ישמעאל בי רבי יוסי חלוק על אביו אמר רבי יוסי ואפלו תימא לעיסה פסולה לית רבי ישמעאל בי רבי יוסי חלוק על אביו למה כשירים מונין ופסולין משליכין: הלכה א מתני' האשה שנתארמלה או שנתגרשה היא אומרת בתולה נישאתי והוא אומר לא בי אלא אלמנה שאתך אם יש עדים שיצאת בהינומא

[דף ט' ע"א]

וראשה פרוע כתובתה מאתים רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף חלוק קלוית ראייה: גמ' ניהא שנתגרשה נתאלמנה מי עורר היושרים והלך אחר הרוב ורוב הנשאות בתולות נישאות אמור מעתה בתולה נישאת ואת אומרת שלא הילכו למידת הדין ולממון אחר הרוב תמן תנינן שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה וכי רוב הפרות מפילות אמור מחמת נגיחה הפילה אמר רבי אבהו ואת אומרת שלא הילכו למידת הדין ולממון אחר הרוב אמר רבי אבון ובדבר אחד הלכו למידת הדין ולממון אחר הרוב כהדא דתני רבי אחא גמל שהיה אחר בין הגמלים ונמצא שם אחד מהן מת חייב אני אומר אותו שהיה אחר נשכו טענו מנה וכפר בו והביא עדים שהיב לו חמישים רבי הייה רבא אמר נשבע על השאר רבי יוחנן אומר אינו נשבע על השאר משנים אוחזין בפלית למד רבי הייה רבא דתנינן תמן שנים אוחזין בפלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה שתופס בהציה כמביא עדים שחציה שלו והלה אומר פולה שלי וזה שהוא תופס בהציה כמביא עדים שחציה שלו והלכה אומר פולה שלי נשבע שאין פולה שלי ולא שמיע דמר רבי אילא בשם רבי יוחנן תקנת שבועה היא שלא יהא אדם רואה את חברו בשוק ואומר לו טלית שעליך שלי הוא בוא וחלק עמי טליתך רבי אבין בשם רב מודה חביבי בשטר חיד עבדה טענו מנה וכפר בו והוציא שטר שהוא חייב לו חמשין אין לו

[דף ט' ע"ב]

אלא חמשין ואמר רבי יוסי בי ר' בון נשמעיה מן הדא כסף סילעין די אינון ונמחקו אין פחות משנים מיכן ואילך הפלוגה אומר חמש והלכה אומר שלש בן עזאי אומר הואיל והודה מן הפענה ישבע

וחכמים אומרים אין הודאה מן הפענה מפני שאין הודאה מן הפענה והא אם הודייה מן הפענה חייב וכל לא כמי שהודייה מן הפענה היא כל עמא מודיי שהוא חייב לה מנה והיא כתובעת בידו מנה אחר והוא אינו מודה לה המוציא מחבירו עליו הראייה. בהינמיה. תמן מנומיה רבני דהכא אמרין פיריומא. יוצאה וראשה פרוע. רבי חיה בשם רבי יוחנן בגין אילו שציצא ביום הכיפורים וראשה פרוע ועידיה מעידין אותה שלא נבעלה וחש לומר שמה בתולה מן הנישואין היא זאת אומרת בתולה מן הנישואין אינה יוצאת וראשה פרוע וחש לומר שמה מוכת עין היא אלא פר' מאיר דר' מאיר אומר מוכת עין כתובתה מאתים ואמר רבי יוחנן לא חשו על דבר שאינו מצוי. ר' יוחנן בן ברוקה אומר אף חילוק קלויות ראייה וחש לומר שמה בתולה מן הנישואין היא זאת אומרת בתולה מן הנישואין אין לה חילוק קלויות תני אבא שאול אומר אף מי שהולכו לפניה חבית של בסורות וחש לומר שמה מן הנישואין היא זאת אומרת בתולה מן הנישואין אין לה חבית של בסורות:

[דף י"ע"א]

הלכה ב מתני' מודה ר' יהושע באומר לחבירו שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו נאמן שהפה שאמר הוא הפה שהתיר אם יש עדים שהיה של אביו והוא אומר לקחתיה ממנו אינו נאמן:

גמ' מודי רבי יהושע ואין פליג בקדמיותא אינו נאמן בשלא אכלה שני חזקה אבל אם אכלה שני חזקה נאמן בשלא מת אביו מתוכה אבל אם מת אביו מתוכה אפילו לא אכלה שני חזקה נאמן בהדא ראובן אוכל שדה בחזקת שהיה שלו והביא שמעון עדים שמת אביו מתוכה מפנין לה מראובן ומחזירין ליה לשמעון חזר ראובן והביא עדים שלא מת אביו מתוכה אומר רבי נחמן בר יעקב אנא אפיקתיה מראובן אנא מחזיר ליה לראובן רבני דהכא סברין בן רבני דתמן אמרין משעה שציצאת עדות ברורה יצאת אומר רבי יוסי מודו רבני דתמן שאילו משעה ראשונה שנים אומרים מת אביו מתוכה ושנים אומרים לא מת מתוכה שהשדה בחזקת ראובן אומר רבי יוחנן ותני בן שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת

[דף י"ע"ב]

לא תינשא ואם נישאת לא תצא שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה לא תינשא ואם נישאת תצא תמן אמרין לא שנייה היא מיתה היא גרושין לא תינשא ואם נישאת לא תצא על דעתיהון דרבני דתמן ניהא היא מיתה היא גרושין על דעתיהון דרבני דהכא מה בין מיתה מה בין גרושין ר' זעירא אומר לה סתם ר' חיה בשם ר' יוחנן הדעת מכרעת לעידי מיתה שאילו ובוא

מסכת בבא בתרא פ"ק ע"שירי

י, א האומר: "נתתי שדה פלונית לפלוני". והוא אומר: "לא נתן לי כלום" - לא אומר כלום, שמא זכה לו על ידי אחר. ואם אומר: "כתבתי שטר ונטלתי מעות ונתתי לו". והוא אומר: "לא נטלתי" - הודאת בעל דין כמאה עדים. האומר: "עשיתי פלוני עבדי בן חורין". והוא אומר: "לא עשאני" - לא אומר כלום, שמא זכה לו על ידי אחר. ואם אומר: "כתבתי שטר ונתתי לו". והוא אומר: "לא נטלתי" - הודאת בעל דין כמאה עדים.

יב, האשה שהיתה יורשת, ועמדה והשביחה את הנכסים והבאתם לידי הרבוי - לא תאמר: "תנו לי מה שהשבחתי את הנכסים". ולא עוד, אלא אם יש שם נכסים שיש להן אחריות - גובה כתבתה. ואם לאו - אין גובה כתבתה אלא לפי חשבון. האחין שהניח להן אביהן נכסים, ולאחד מהן יש לו בנים, ועמדו בניה של זה והשביחו את הנכסים והביאום לבית הרבוי - לא יאמר לו: "תנו לי מה שהשביחו בני את הנכסים". וכן הן לא יאמרו לו: "תן לנו מה שאכלו בידך" אלא מה שאכלו - אכלו מן האמצע, ומה שהשביחו - השביחו לאמצע. האחים שהניח להן אביהן נכסים, ועמדו והשביחו - השביחו לאמצע. ולא עוד, אלא אפילו הניח להן אביהן ספל או קרדס והשביחו, מה שהשביחו - לאמצע. האחין שנטל אחד מהן מאתים זוז, והלך ללמד תורה או ללמד אמונת - לא יאמר: "אלו הייתי כאן, הייתי נזון מן האמצע". אלא אומרים לו: "אלו הייתי כאן, הייתי נזון מן האמצע, עכשו שזונות נזונות משל עצמך". האחין שניעשה אחד מהן גבאי או אפולמוטוס, אם מחמת נכסים נפל - נפל לאמצע. ואם מחמת עצמו נפל - נפל לעצמו. חלה ונתרפא - נתרפא משל עצמו. אומר רבן שמעון בן גמליאל: במה דברים אמורים?

ברפואה שיש לה קצבה, אבל רפואה שאין לה קצבה - נתרפא מן האמצע. נשאו נשים והכניסו להם שדות - זה נוטל את שהוא שלו, וזה נוטל את שהוא שלו. ואם היתה הוצאה מן האמצע - מביאין לאמצע וחולקין. הכניסו להן כלים - זה נוטל את שהוא מכיר, וזה נוטל את שהוא מכיר, והשאר מביאין לאמצע וחולקין. עשו כלים לנשיהם ולבניהם - הרי הן של עצמן. עשו כלים לעצמן - מביאין לאמצע וחולקין.

יג, שלח האב שושבינות, כשהיא חוזרת - חוזרת בעיניה. נשתלחה לאב שושבינות, כשהיא נגבית - נגבית מן האמצע. השושבינות - אין בה משום רבית. חמשה דברים נאמרו בשושבינות: אין בה משום רבית, וחוזרת בעיניה, ונגבית מן האמצע, ואין השביעית משמטתה, ואין הבכור נוטל בה פי שנים. עשה עמו שושבינות בפמבי, ומבקש שיעשה עמו בצנעא - יכול לומר לו: "כדרך שעשית עמי בפמבי, אף אני אעשה עמך בפמבי". עשה עמו בבתולה, ומבקש שיעשה עמו באלמנה - יכול לומר לו: "כדרך שעשית עמי בבתולה, כך אני עושה עמך בבתולה". עשה עמו שושבינות באשה אחת, ומבקש שיעשה עמו בשתי נשים - יכול לומר לו: לכשתשא אשה אחרת, אביא לך בשניה.

יד, השולח סבלונות לבית חמיו, ואכל שם שבעי בנים או דברים אחרים, מה שאכלו - אכלו, והסבלונות - קימות במקומן. השולח סבלונות לבית חמיו, דברים שדרךן להשתמש בהן בבית חמיה - אין צריכה להחזיר בידה. ושאר דרךן להשתמש בהן בבית חמיה - צריכה להחזיר בידה. מתה, דברים שדרךן להשתמש בהן בחייה - אין האב צריך להחזיר. ושאר דרךן להשתמש בהן בחייה - האב צריך להחזיר.

אם פשוט הוא, ואם אינו פשוט. אי זה הוא מקשר? כתב שם המלוה ושם הלוה, מקום הלוקח, מקום המוכר, מקום השדה, מקום המעזות, מקום הזמן, קושרו מלמעלה, והעדים מלמטה - כשר.

יא,ב גופו של שטר: ביום פלוני, בשבת פלוני, בחדש פלוני, בשנה פלונית, ובמלכות פלונית. לא כתב בו שם היום - ידו על התחתונה כל אותה שבת. לא כתב בו שם שבת - ידו על התחתונה כל אותו חודש. לא כתב בו שם חדש - ידו על התחתונה כל אותה שנה. לא היה כתוב בו שם שנה - ידו על התחתונה כל אותה מלכות. היה כתוב בו: "דהב" - נותן לו דינר של זהב. "דהב דינרין" - נותן לו שני דינרין של זהב. "בדינרין דהב" - נותן לו כשני דינרין דהב. "בדינרין ודהב" - נותן לו שני דינרין של כסף כדינר של זהב. היה כתוב: "כסף" - נותן לו דינר של כסף. "כסף דינרין" - נותן לו שני דינרין של כסף. "בדינרים כסף" - נותן לו כשני דינרין של זהב כסף. "דינרין וכסף" - נותן לו שני דינרין של זהב ודינר כסף. "דהב דאת חיב לי" - אין פחות מדינר של זהב. "כסף דאת חיב לי" - אין פחות מדינר של כסף. "דהב דינרין דאינון דיהמי", והשאר מחוק - אין פחות מדינר זהב. "דריאבון" - נותן לו כל מה שדריאבון שהוא שוה. כיוצא בו: הנושא ונותן עם חברו בשוק, ואמר לו: "זהב דאת חיב לי" - אין פחות מדינר של זהב. "דריאבון" - נותן לו כל מה שדריאבון שוה.

יא,ג המוציא שטר בכבל - גובה עליו כסף בכל שטר בארץ ישראל - גובה עליו כסף ארץ ישראל. היה כתוב בו כסף סתם, והוציאו בכבל - גובה עליו כסף בכל. בארץ ישראל - גובה עליו כסף ארץ ישראל. היה כתוב כסף סתם - הרי זה גובה כל (מקום) שיצאה, מה שאין כן בכחבת אשה. בין שכתוב בו: "לזה פלוני מן פלוני", ובין שכתוב בו: "אני פלוני לויתי

י,ה בריא שכתב נכסיו מתנה, אף על פי שלא שיר קרקע כל שהוא - מתנתו קימת. שכיב מרע - מוציא מיד. מיד מי הוא מוציא? מידן. והן - אין מוציאין מידו; דברי רבי יעקב. רבי נתן אומר: אם היה שכיב מרע - הן צריכין להביא ראיה שהיה בריא. ואם היה בריא - צריך הוא להביא ראיה שהיה שכיב מרע.

י,ו המסכן שחלק נכסיו על פיו, בין בחול בין בשבת - דברי המת יעשו. אבל בריא - עד שיקנה בכסף ובשטר ובחזקה. רבי אליעזר אומר: נכסים שיש להן אחריות - נקנין בכסף בשטר ובחזקה. ושאין להן אחריות - אין נקנין אלא במשיכה. אמר רבי אליעזר: מעשה במדוני אחד שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה, והיה מבקש לתנם במתנה, אמרו: אי אתה יכול מפני שאין לך קרקע! עמד וקנה סלע אחת סמוך לירושלים, אמר: "צפוניו של זה ועמו מאה חביות של יין נתונות לפלוני". "דרומו של זה ועמו מאה חביות של יין נתונות לפלוני" וקנימו את דבריו. במה דברים אמורים? בחול, אבל בשבת - לא יעשה, ואם עשה - עשוי. רבי יהושע אומר: בחול אמרו, קל וחמר בשבת; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי אלעזר אומר: במה דברים אמורים? בחול, אבל בשבת - לא יעשה, ואם עשה - עשוי. רבי יהושע אומר: בשבת אמרו, קל וחמר בחול.

יז נפל הבית עליו ועל אמו, הואיל אלו ואלו באין מכת ירושה - אלו ואלו מודים שיחלוקו. אמר רבי עקיבה: מודה אני בזה כדברי בית הלל שהנכסים בחזקתן.

מסכת בבא בתרא פרק אחד עשר

יא,א פשוט שכתב עדיו מאחוריו, מקשר שכתב עדיו מתוכו - שניהן פסולין. רבי חנניא בן גמליאל אומר: מקשר שכתב עדיו מתוכו - כשר, מפני שיכול לעשותו פשוט. השיב רבי על רבי חנניא בן גמליאל: והלא זמנו של שטר מוכיח עליו,

מן פלוני" והעדים למטה - כשר. לעולם התחתון? למד מן העליון במקשר. באות אחת ולא בשתי אותיות. בין חנן לחנני ובין ענן לענני, על אות אחת - מקמין אותו. על שתי אותיות - אין מקמין אותו. ואיזהו קיומו? אני פלוני לוית מן פלוני. ופלוני ופלוני לזה הימנו. קושרו למעלה והעדים למטה - כשר.

יא, ד כותבין גט לאיש שלא מדעת אשה, אבל אין כותבין אלא מדעת האיש. כותבין שובר לאשה שלא מדעת האיש, אבל אין כותבין אלא מדעת האשה. כותבין שחרור לרב שלא מדעת העבד, אבל אין כותבין שלא מדעת הרב. אונקלסאי - שלא מדעת המלוה, אבל אין כותבין אלא מדעת הלוה. דייתקאות אפותיקאות ומתנות - שלא מדעת הנותן, אבל אין כותבין אלא מדעת המקבל. שטרי מקח וממכר, שטרי ארסיות וקבלת בהמה שלא מדעת נותן, אבל אין כותבין אלא מדעת המקבל. גזירדין ופרוסבולין - שלא מדעת שניהן. רבי אומר, אומר אני: שאין כותבין פרוסבול אלא מדעת הלוה. משנין את השטר מעברית ליונית, ומיונית לעברית, ועושין לו קיום בית דין. נמחק או שהרקיב, נמוק או שנטשטש - מביאו לבית דין ועושין לו קיום בית דין. נקרע או שאבד - מביא עדיו לבית דין, ועושין לו קיום בית דין. איזהו קיום בית דין? במוטב פלוני בן פלוני הוציא פלוני לפנינו שטרו קרוע, ובדקנו עדותן של עדים ונמצאת מתכונת - גובה ואין צריך להביא ראיה. ואם לאו - צריך להביא ראיה.

יא, ה שטר שיש בו מחק או תלוי, מגופו - פסול. שלא מגופו - כשר. ואם החזירו למטה, אפלו מגופו - כשר. שטר שחתמו עדיו לאחר שאלת שלום - פסול, שלא חתמו אלא על שאלת שלום. החזיר בו דבר אחד או שני דברים מענינו של שטר - כשר. כתבו בדרך זה וחתמו עדיו בדרך השני - פסול.

יא, ו הרחיק את העדים מן הכתב מלא שני שיטין - פסול. פחות מכאן - כשר. וכמה יהיו עדיו רחוקין מן הכתב ויהא כשר? כדי שיהו נקריין עמו; דברי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מלא שיטה אחת. רבי דוסתאי בר ינאי אמר: מלא חתימת שני עדים. שטר שחתמו עליו חמשה עדים, ונמצאו שלשה הראשונים קרובין או פסולין - תתקיים עדות בשאר עדים. כתבו בחמשה לשונות, וחתמו עליו חמשה עדים בחמשה לשונות - כשר. נקרע - כשר. נחקרע - פסול. נקרע בו קרע של בית דין - פסול. מחוק או שהרקיב, או שנעשה ככברה - כשר. נמוק או שנטשטש ובבואה שלו קימת, אם יכול לקרות - כשר. אם לאו - פסול. האחין שהניח להן אביהן מרחץ, אחד עני ואחד עשיר - לא יאמר עני לעשיר: "הריני לוקח כנגדן מן השוק" ומרחץ, אלא אומר לו: "אם יש לך בוא והרחץ". והוצאה לאמצע. עשאם אביהן לשכר - השכר לאמצע. אחד מרחץ ואחד הגת ואחד בית הכדר.

יא, ז האומר: "עשו טבי עבדי בן חורין". והיו שם שני טבין - אין דורשין לשון הדיוט לומר, לזה היה אוהב ולזה לא היה אוהב, אלא, שניהן יוצאין בני חורין, ונוטלין משניהן דמי אחד מהן. האומר: "תנו מאתים דינר ליוסף בן שמעון". והיו שם שני יוסף בן שמעון - אין דורשין לשון הדיוט לומר לזה היה אוהב ולזה לא היה אוהב, אלא שניהם חולקין בשוה. יצאת עליהן כתבת אשה ובעל חוב - שניהן נותנין בשוה. הוציא אחד מהן שטר על חברו שחייב לו - לא יאמר לו: "שלי הוא שאבד ממני", אלא כל שהשטר בידו גובה. נמצא לאחד בין שטרותיו: "שטרו של יוסף בן שמעון פרוע" - שטרות שניהן פרועין. וכשהוא גובה - אינו גובה אלא מדעת הלוה. האומר לבנו: "שטר בין שטרותי פרוע" ואין ידוע איזה

הוא - השטרות כלן פרועין. וכשהוא גובה - אינו גובה אלא מדעת הלנה.

יא, ח המלוה את חברו על ידי ערב - לא יפרע מן הערב. ואם אמר: "על מנת שאפרע ממי שארצה" - יפרע מן הערב. המלוה את חברו על ידי שני ערבין - לא יפרע מאחד מהן. ואם אמר: "על מנת שאפרע מאחד מהן" - יפרע מאחד מהן. שטר היוצא מיד ערב - הרי זה אינו גובה. ואם כתב בו בעל חוב כפר התקבלתי הימנו - הרי זה גובה.

מסכת סנהדרין פרק ראשון

א, דיני ממונות - בשלשה. רבי אומר: בחמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: ביחיד. סמיכה - בשלשה, וסמיכת זקנים - בשלשה. רבי יהודה אומר: בחמשה. מטלטלין של הקדש, נטע רבעי, ומעשר שני שאין דמיו ידועין - נפדין על פי שלשה לקוחות, ולא על פי שלשה שאינן לקוחות. מום שבגלוי - הרי זה ישחט על פי בני הכנסת; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אפלו רגלו קטועה ועינו סומא - לא ישחט אלא על פי ממהה.

אב, וחכמים אומרים: המוציא שם רע, בזמן שטוענו טענת נפשות - בעשרים ושלשה. טענת ממון - בשלשה.

אג, וכשם שהדין בשלשה, כך פשרה בשלשה. נגמר הדין - אין רשאי לבצע. רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: כל המבצע - הרי זה חוטא. המברך את המבצע - הרי זה מנאץ לפני המקום. על זה נאמר (תהלים י) ובוצע ברך נאץ ה'. אלא יקב הדין את ההר, שכן משה אמר יקב הדין את ההר. אבל אהרן היה עושה שלום בין אדם לחברו, שנאמר (מלאכי א) בשלום ובמישור הלך אתי וגו'. רבי אליעזר בן יעקב אומר: מה תלמוד לומר ובוצע ברך נאץ ה'? משלו משל למה הדבר דומה,

לאחד שגנב סאה של חטים, טחנן אפאן והפריש מהן חלה והאכיל לבניו, היאך זה מברך? אינו מברך אלא מנאץ. ועל זה נאמר: ובוצע ברך נאץ ה'. רבי מאיר אומר: ובוצע ברך - אלו אחי יוסף שהיו אומרים (בראשית לו) מה בצע וגו'.

רבי יהושע בן קרחה אומר: מצוה לבצע, שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. והלא כל מקום שיש משפט אמת - אין שלום, וכל מקום שיש שלום - אין משפט אמת. אלא איזהו משפט שיש שלום? הרי אומר: זה בצוע. וכן הוא אומר (שמואל ב ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו. והלא כל מקום שיש משפט אין צדקה, וכל מקום שיש צדקה אין משפט, אלא איזהו משפט שיש בו צדקה? הרי אומר: זה בצוע. דן את הדין, וזה את הזכאי, וחיב את החיב, אם חיב את העני - מוציא ונותן לו משלו, נמצא עושה צדקה עם זה ודן את זה. רבי אומר: דן את הדין וזכה את הזכאי וחיב את החיב - נמצא עושה צדקה עם החיב שמוציא גזלה מתחת ידו, ודין עם הזכאי שמחזיר לו את שלו.

רבי שמעון בן מנסיא אומר: פעמים יבצע אדם, פעמים אל יבצע. כיצד? שנים שבאו אצל אחד לדין, עד שלא שמע דבריהן, או מששמע דבריהן ואין יודע להיכן הדין הוא נוטה - אתה רשאי שיאמר להן צאו ובצעו. אבל מששמע דבריהם ויודע להיכן הדין הוא נוטה - אין רשאי שיאמר להן צאו ובצעו, כגון שהוא אומר (משלי יז) פוטר מים ראשית מדון וגו'. עד שלא נתגלה - אתה רשאי לנטשו. משנתגלה הדין - אי אתה רשאי לנטשו. רבי יהושע בן לקיש אומר: שנים שבאו אצל אחד לדין, אחד חזק ואחד רך, עד שלא שמע דבריהן. ואם מששמע דבריהן ואין יודע להיכן הדין הוא נוטה - רשאי שיאמר להן איני נזקק לכם שמא נתחייב החזק ונמצא חזק אויבו. מששמע דבריהן ויודע להיכן הדין הוא

וכנו אומר שלא לעבר - שניהן נמנין שנים. האב וכו' אומרים לעבר, האב וכו' אומרים שלא לעבר - שניהן נמנין אחד. אמר רבי יוסי: פעם אחת הלכתי אני ואלעזר לעבר שנה, נמתי לו לאלעזר בני: "אני ואתה נמנין אחד".

בב על שלשה סימנין מעברין את השנה: על האביב, ועל פירות האילן, ועל התקופה. על שנים מעברין, ועל אחד אין מעברין. ואם עברה - הרי זו מעברת. אם היה אביב אחד משני סימנין - היו שמחין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף על התקופה.

על שלש ארצות מעברין את השנה, על יהודה, ועל עבר הירדן, ועל הגליל. על שנים - מעברין, ועל אחת - אין מעברין. ואם עברו - הרי זו מעברת. ואם היתה ארץ יהודה אחת משתי ארצות - היו שמחין מפני אביב שבאה הימנה. אין מעברין את השנה לא מפני הגדיים, ולא מפני הטלאים, לא מפני הגזלות שלא הגיעו, וכולן סעד לשנה. ואם עברה - הרי זו מעברת. רבי ינאי אומר משם רבן שמעון בן גמליאל, שהיה אומר: בגזלתי רכיבין, הן ובאמרני דעדין, ושפר באנפאי, ואוסיפית על שתא דא תלתין יומין.

מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו עומדין על גב מעלות בהר הבית, ויוחנן סופר הלך לפניהם. ואמרו: כתוב לאחנא בני גלילא עילאה ובני גלילא תתאי: שלמכון יסגא! מהודעין אנחנא לכון, דמטא זמן בעורא לאפוקיא מעשריא ממעטניא זיתאי. ולאחנא בני דרומא עילאה ובני דרומא תתאי: שלמכון יסגא! מהודעין אנחנא לכון, דימטן זמן לאפוקי מעשריא מעומרי שובילא. ולאחנא בני גלותא דבבל ובני גלותא דמדי ושאר כל בני גלותא דישראל: שלמכון יסגא! מהודעין אנחנא לכון, דגזלתיא רכיבין ואמרני דעדין, וזימניה

נוטה - אין רשאי שיאמר להם איני נזקק לכם. וכן הוא אומר (דברים א): לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלהים הוא.

אד אמר רבי יהושע בן קרחה: מנין שאם היה יושב לפני דין, ויודע אתה זכות לעני וחובה לעשיר - אין אתה רשאי לשתק? תלמוד לומר: לא תגורו מפני איש - אל תכניס דבריך מפני איש. הדינים יהיו יודעין את מי דנין, ולפני מי הן דנין, ועם מי הן דנין, ומי הוא דן עמהן. ויהיו עדים יודעין את מי הם מעידין, ולפני מי הן מעידין, ועם מי הן מעידין, ומי הוא מעיד עמהם, שנאמר (דברים ט): ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'. ואומר (תהלים פב): אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט. וכן יהושפט אומר (דברי הימים ב ט): ויאמר אל השופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי (אם) לה'. ושמואל יאמר הדין: "מה לי בצער הזה!" והלא כבר נאמר (שם) ועמכם דבר המשפט - אין לך אלא מה שעניןך ראות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כשם שהדין דן בשלשה - כך פשרה בשלשה. יפה כח פשרה מכח הדין, כיצד? שנים שדנו - יכולין לחזור בהן. ושנים שפשרו - אין יכולין לחזור בהן.

מסכת סנהדרין פרק שני

בא קידוש עבור שנה - בשלשה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: עבור שנה - בשלשה מתחילין, בחמשה נושאים ונותנים, וגומרים בשבעה. כיצד? אחד אומר לישב עמם, ושנים אומרים שלא לישב - בטל היחיד במיעוטו. שנים אומרים לישב, ואחד אומר שלא לישב - מוסיפין שנים, ונושאים ונותנים בחמשה. שנים אומרים צריכה, ושלשה אומרים אינה צריכה - בטלו שנים במיעוטם. שלשה אומרים צריכה, ושנים אומרים אינה צריכה - מוסיפין שנים, וגומרים בשבעה, שאין מנין פחות משבעה. האב אומר לעבר,

דאביבא לא מטא, ושפר באנפאי ובאנפי חבראי, ואוספנא על שתא דא תלתין יומין.

בג, אין מעברין את השנה אלא עד רובו של חדש. וכמה רובו? ששה עשר יום. רבי יוסי אומר: שתי ידות בחדש, עשרים יום. רבי יהודה אומר: מחשבין את השנה כמה היתה צריכה, אם היתה חסרה ששה עשר יום לפני הפסח - מעברין אותה. לפני החג - אין מעברין אותה. רבי שמעון אומר: אפילו חסרה ששה עשר יום לפני החג - מעברין אותה.

אין מעברין את השנה לפני ראש השנה, ואם עברה - אינה מעברת. אבל מפני הדוחק - מעברין אותה אחר ראש השנה מיד. ומכאן ואילך אין מעברין אלא אדר.

בד, אין מעברין את השנה, לא פחות חדש, ולא יותר חדש. ואם עברה - אינה מעברת. אין מעברין את השנה משנה לחברתה, ואם עברה - אינה מעברת. אין מעברין שנה אחר שנה. רבי שמעון אומר: מעברין שנה אחר שנה. אמר רבי שמעון: מעשה ברבי עקיבה שהיה חבוש בבית האסורים, ועבר שלש שנים זו אחר זו. אמרו לו: משם ראיה? מפני שבית דין יושבין ומחשבין אחת אחת בזמנה.

בה, אין מעברין את השנה לא שביעית, ולא מוצאי שביעית. אימתי רגילין לעבר? בערב שביעית. אין מעברין את השנה מפני רעבון. רבי מאיר אומר: הרי הוא אומר (מלכים ב, ד, מב): "ואיש בא מבעל שלישה וגו' בצקלונו". והלא אין לך מקום שמתבכר בארץ ישראל קודם לבעל שלישה, ואף על פי כן לא בפר אלא מאותו המין שהביא לאיש האלהים! יכול שהביאו קודם לעומר? תלמוד לומר (שם): "ויאמר תנו אל העם ויאכלו" - מלמד שלא הביאו אלא לאחר העומר. והלא אותה שנה ראויה לעבר, מפני מה לא עברה אלישע? מפני שהיתה שנת רעבון, וכל העם רצין לגרנות.

בו, אין מעברין את השנה מפני הטמאה. רבי יהודה אומר: מעברין את השנה מפני הטמאה. אמר רבי יהודה: מעשה בחזקיה המלך שעבר את השנה מפני הטמאה, שנאמר (דברי הימים ב, ל, יח): "כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבולון לא הטהרו" וגו'. רבי שמעון אומר: אם לעבר אותה מפני הטמאה - כבר מעברת היא. אלא עבר ניסן בניסן, ואין מעברין אלא אדר. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אף מפני שהעשו את הצבור לעשות פסח שני.

אין מעברין את השנה, אלא אם כן היתה צריכה. מעברין אותו מפני הצרכים, ומפני הדרכים, מפני התנוונים, ומפני הגלילות שלא יצאו מקומם. אבל אין מעברין אותה לא מפני הצנה, ולא מפני השלגים, ולא מפני הגלילות שעלו ועדיין לא הגיעו. וכולן סעד לשנה. ואם עברה - הרי זו מעברת.

אין מעברין את השנה אלא ביהודה, ואם עברה בגליל - הרי זו מעברת. העיד חנינא איש אונו לפני רבן גמליאל: שאין מעברין את השנה אלא ביהודה, ואם עברה בגליל - שהיא מעברת. ומעברין את השנה כל אדר. שבראשונה היו אומרים: אין מעברין אלא עד הפורים, עד שבאו רבי יהושע ורבי פפייס והעידו: שכל אדר ואדר - כשר לעבר. רבן שמעון בן גמליאל ורבי אלעזר בן רבי צדוק אומרים: אין מעברין את השנה, ואין עושין כל צרכי צבור - אלא על תנאי כדי שיקבלו רוב הצבור עליהם.

בז, אין מעברים את השנה בלילה, ואם עברה - אינה מעברת. אין מקדשין את החדש בלילה, ואם קדשהו - אינו מקדש.

בח, אין מלך יושב בסנהדרין, ולא מלך ולא כהן גדול יושבין בעבור.

מסכת סנהדרין פרק שלישי

ג, א שור שהמית. אחד שור שהמית, ושאר בהמה וחייה ועופות שהמיתו - מיתתן בעשרים ושלשה. רבי אליעזר אומר: שור שהמית - מיתתו בעשרים ושלשה, ושאר בהמה חיה ועוף שהמיתו - כל הקדם להרגן זכה לשמים, שנאמר (ויקרא כ): "והרגת את האשה ואת הבהמה", ואומר (שם): "ואת הבהמה תהרגו". שור הנסקל - בעשרים ושלשה, שנאמר (שמות כא): "השור יסקל וגם בעליו יומת"; כמיתת הבעלים כך מיתת השור, מה מיתת הבעלים - בסקילה ובדחיה ובעשרים ושלשה, אף מיתתו - בסקילה ובדחיה ועשרים ושלשה. מה בין שור לאדם? שהשור - פותחין את דינו ביום, וגומרין אף בלילה. פותחין וגומרין בו ביום, בין לזכות בין לחובה, מטין על פי עד אחד בין לזכות בין לחובה, הכל מלמד דין זכות וחובה, המלמד זכות - יכול לחזור וללמד חובה. מה שאין כן באדם.

ג, ב אין שורפין את הפרה, ואין עורפין את העגלה, ואין עושין זקן ממרא על פי בית דין. ואין מביאין פר העלם דבר של צבור. אין מעמידין, לא מלך ולא כהן גדול אלא בבית דין של שבעים ואחד. כיצד הן עושין? בית דין מהלכין, ושתי תורות אחריהן. הפנימית נאכלת החיצונה נשרפת. וכל שלא בכל אלו - הנכנס שם אין חייבין עליה. שתי תורות שאמרו - בלחמן אבל לא בבשרן. אבא שאול אומר: שתי בצעין היו בירושלים, התחתונה והעליונה, התחתונה נתקדשה בכל אלו, והעליונה לא קדשו. כשעלו מן הגולה שלא במלך ושלא באורים ובכתומים, התחתונה שהיתה קדושה גמורה - עמי הארץ אוכלין בה קדשים קלים ומעשר שני, וחברים - קדשים קלים אבל לא מעשר שני. העליונה שלא היתה קדושה גמורה, עמי הארץ אוכלין בה קדשים קלים אבל לא מעשר שני. וחברים - לא קדשים

קלים ולא מעשר שני. ומפני מה לא קדשה? מפני שתתפרה של ירושלים משם, ונזחה לכבש משם.

ג, ג רבי יוסי אומר שלשה דברים משם שלשה זקנים - רבי עקיבה אומר: יכול יהא אדם מעלה בכורות מחוץ לארץ לארץ? תלמוד לומר (דברים יד): "ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות" - ממקום שאתה מביא מעשר דגן, אתה מביא בכורות, מחוצה לארץ שאי אתה מביא מעשר דגנך אי אתה מביא בכורות. שמעון בן זומא אומר: יכול כשם שנתנה תורה מחיצה בין קדשי קדשים לקדשים קלים, כך נתנה תורה מחיצה בין הבכור למעשר שני, ודין הוא, הבכור טעון הבאת מקום ומעשר שני טעון הבאת מקום, מה בכור אין נאכל אלא לפניו מן החומה אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא לפניו מן החומה, מה לבכור שמעט מקום אכילתו שפן מעט זמן אכילתו, תאמר במעשר שני שרפה זמן אכילתו, הואיל ורבה זמן אכילתו נרבה מקום אכילתו? תלמוד לומר: "ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות" - מה בכורות אין נאכלין אלא לפניו מן החומה, אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא לפניו מן החומה. רבי שמעאל אומר: יכול יהא אדם מעלה מעשר שני לירושלים בזמן הזה ואוכלו, ודין הוא, הבכור טעון הבאת מקום, אף מעשר שני טעון הבאת מקום, מה בכור אין נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא בפני הבית, ולא, אם אמרת בבכור שיש הימנו דמים ואמורין לגבי מזבח, תאמר במעשר שני שאין הימנו דמים ואמורין לגבי מזבח? בכורים יוכיחו! שאין מהן דמים ואמורים לגבי מזבח, ואין נאכלין אלא בפני הבית, ולא, אם אמרת בבכורים שהן טעונין הנחה לפני המזבח, תאמר במעשר שני שאין טעונין הנחה לפני המזבח? תלמוד לומר: "ואכלת לפני

אחר: "לא תענה על ריב" הוסיף עליהן הכתוב עוד אחד. דבר אחר: "לנטות, אחרי רבים להטות", שלא תאמר בשעת הדין 'דיו לעבד שיהא כרבו'; אמור מה שבדעתך.

ג,ה רבי יהודה אומר: סנהדרין של שבעים ומשה עמה מן המנין. אמרו לו אין בית דין שקול. וכן היה רבי יהודה: אומר כל עיר שיש בה כדי שלש שורות של עשרים עשרים ושלשה, ושטרין הדינין, והנדון, והעדים, והזוממין, וזוממי זוממיהן - ראויין לעשות סנהדרין. רבי נחמיה אומר: מאתים ושלשים, והלכה כדבריו. רבי מאיר אומר: מאתים ושבעה סנהדרין נוהגת בארץ ובחוץ לארץ, שנאמר (במדבר לה): "והיו לכם לחקת משפט לדורותיכם" - בארץ ובחוץ לארץ. אם כן למה נאמר (דברים טז): "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך"? אלא בארץ ישראל עושין אותן בכל עיר ועיר, בחוץ לארץ עושין אותן פלכים פלכים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: "לשבטיה ושפטו" (דברים טז) - מצוה על השבט שיהא דן את שבטו. רבי דוסתאי בן רבי יהודה אומר: חייבי מיתות שברחו מן הארץ לחוץ לארץ - ממיתין אותן מיד. ושברחו מחוץ לארץ לארץ - אין ממיתין אותן מיד, אלא נדונין בתחלה.

מסכת סנהדרין פרק רביעי

ד,א כהן גדול שהרג את הנפש, מזיד נהרג ושוגג גולה. עבר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה ושאר כל המצות - הרי הוא כהדיוט לכל דבר, ולא חולץ ולא חולצין לאשתו, ולא מיבם אכל מיבמין לאשתו, עומד בשורה להתנחם, הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו, וכל העם אומרים לו: 'אנו כפירתך!' והוא אומר להן: 'תתברכו מן השמים!' עומד בשורה לנחם את אחרים, הסגן וכהן שעבר מגדלתו מימינו, ואכל משמאלו, ואין רואין אותו ערום, ולא כשהוא מסתפר, ולא בבית המרחץ,

ה' אלהיה מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכורות" - מה בכור אין נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא בפני הבית. אחרים אומרים: יכול בכור שעבר זמנה משנה לחברתה יהא פסול כפסולי מקדשים? תלמוד לומר (דברים טו): "ואכלת לפני ה' אלהיך [וגו'] מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכורות בקרך", אם ללמד על הבכור שיהא נאכל לפני מן החומה - אינו צריך! והלא כבר נאמר (דברים טו): "לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה", ואם ללמד על מעשר שני שיהא נאכל לפני מן החומה - אינו צריך! והלא כבר נאמר (דברים יב): "לא תוכל לאכל בשעריך מעשר", אם כן למה נאמר "מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכורות"? מקיש בכור למעשר שני, מה מעשר נאכל משנה לחברתה, אף הבכור נאכל משנה לחברתה.

ג,ד מנין לקטנה שיהא של עשרים ושלשה? תלמוד לומר (במדבר לה): "ושפטו העדה והציילו העדה", עשרה מזכין ועשרה מחיבין. שלשה מנין? "לא תהיה אחרי רבים לרעות" (שמות כג). מכלל שאי אתה הוה עמה לרעה - אתה הוה עמה לטובה. יכול לא תהיה עמה לרעה כל עקר? תלמוד לומר (שם): "אחרי רבים להטות" - אף לרעה, אמור מעתה, הואיל ואמרה תורה 'הרג על פי עדים הרג על פי מטין', מה עדים שנים אף מטין שנים, אין בית דין שקול - מוסיפים עליהן עוד אחד, הרי עשרים ושלשה. רבי אומר: ממשמע שנאמר "לא תהיה אחרי רבים לרעות", שומע אני שאומר: 'הוי עמה לטובה'! אם כן למה נאמר "אחרי רבים להטות"? לא כהטיתך לטובה הטיתך לרעה, הטיתך לטובה על פי עד אחד, ולרעה על פי שנים, אין בית דין שקול - מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי זה עשרים ושלשה. רבי יוסי הגלילי אומר: "לא תענה על ריב לנטות" (שמות כג) - עשה לך בית דין נטוי. דבר

שנאמר (ויקרא כא): "והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו" - שיהיו אחיו הכהנים נוהגין בו גדלה. ואם רצה שירחצו אחרים עמו - הרשות בידו. רבי יהודה אומר: אם רצה לנהג בזיון בעצמו - אין שומעין לו, שנאמר (ויקרא כא): "וקדשתו" - על כרחו! אמרו לו לרבי יהודה: אינו אומר (ויקרא כא): "ומן המקדש לא יצא" אלא בשעת עבודה בלבד, והולך להברות את אחרים, ואחרים באין להברותו.

דב מלך ישראל - אין עומד בשורה להתנחם, ואין עומד בשורה לנחם את אבלים, ואינו הולך להברות את אחרים, אבל אחרים באין אצלו להברותו, שנאמר (שמואל א ג): "ויבא כל העם להברות את דוד לחם בעוד היום"; ועובר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה, ושאר כל המצות, והרי הוא כהדיט לכל דבר, לא חולץ ולא חולצין לאשתו, ולא מיבם ולא מיבמין לאשתו. רבי יהודה אומר: רצה לחלץ - הרשות בידו. אמרו לו: נמצאת פוגם כבודו של מלך, ואין נושאין אלמנותו, שנאמר (שמואל ב כ): "ותהיינה צרורות עד יום מותן אלמנות חיות"; ובורר לו נשים מכל מקום שירצה כהנות לויות וישראליות. ואין רוכבין על סוס, ואין יושבין על כסא, ואין משתמשין בכתרו ובשרביטו, ולא באחד מכל משמשיו. מת - כלן נשרפין עליו. שנאמר (ירמיהו לד): "בשלוש תמות ובמשרפות אבותיך" וגו'. וכשם ששורפים על המלכים - כך שורפים על הנשיאים, אבל לא על ההדיוטות. מה הן שורפין עליהן? משתו וכל כלי תשמישו. כל העם עומדין והוא יושב, ולא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. וכל העם שותקין והוא מדבר, הוא קורא אותן 'אחי ועמי', שנאמר (דברי הימים א כח): "שמעוני אחי ועמי", והן קורין אותו 'אדונינו ורבנו', שנאמר (מלכים א כ): "אבל אדונינו המלך דוד המליך את שלמה".

דג לא ירבה לו נשים כאיזבל, אבל כאביגיל - מתר; דברי רבי יהודה. "לא ירבה לו סוסים" (מלכים א כ) - סוסים בטלים, אפלו אחד, שנאמר (מלכים א כ): "למען הרבות סוס". רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (מלכים א ה): "ויהי לשלמה ארבעים אלף ארוות סוסים למרכבתו", ויפה עשה שנאמר (מלכים א ד): "והיה וישראל רבים כחול אשר על הים הרב"; כשהוא אומר (מלכים א ח): "ושנים עשר אלף פרשים", שהשאר בטלנין היו, והדיוט - מתר בכלן. רבי יוסי אומר: כל האמור בפרשת המלך - המלך מתר בה. רבי יהודה אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא בשביל לאים עליהם, שנאמר (דברים יז): "שום תשים עליך מלך", וכן היה רבי יהודה אומר: שלש מצות נצטוו ישראל בכיאתן לארץ - למנות עליהן מלך, ולבנות בית הבחירה, ולהכרית זרע עמלק. אם כן למה נענשו בימי שמואל? אלא לפי שהקדימו על ידן! רבי יהודה אומר: לא נאמרה פרשה [זו] אלא מפני תרעמת, שנאמר (דברים יז): "ואמרת אשימה עלי מלך". רבי אליעזר בן רבי יוסי אומר: זקנים שאילו כהלקה, שנאמר (שמואל א ח): "תנה לנו מלך לשפוטנו", [אבל] עמי הארץ חזרו וקלקלו, שנאמר (שמואל א ח): "והיינו גם אנחנו" וגו'. הרוגי בית דין נכסיהן ליורשיהן, הרוגי המלך נכסיהן למלך; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: הרוגי המלך נכסיהן ליורשיהן. אמר להם רבי יהודה: הרי הוא אומר (מלכים א כא): "הנה הוא בכם נבות אשר ירד שם לרשתו"! אמרו לו: מפני שבן אחי אביו היה וראוי לו ליורשו. אמר להם: וכי לא היה לו בנים? אמרו לו: והלא אותו ואת בניו הרג, שנאמר (מלכים ב ט): "אם לא [את] דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאם ה' ושלמתי לך בחלקה וזאת נאם ה'".

דד וכותב לו ספר תורה ללמד לשמו, שלא יהא נאות בשל אבותיו, אלא בשלו,

שנאמר (דברים יז): "וכתב לו" - שתהא כתובה לשמו, ואין רשות להדיט לקרות בה, שנאמר (דברים יז): "וקרא בו" - הוא ולא הדיט. ומניחין אותו בבית דין של כהנים, ובבית דין של לויים, ובבית דין של ישראל המשיאין לכהונה, יוצא למלחמה - היא עמו. נכנס - היא עמו. יושב בבית דין - היא אצלו. נכנס לבית המים - ממתנת לו על הפתח. וכן דוד אומר (תהלים טז): "שיתי הי' לנגדי תמיד" וגו'. רבי יהודה אומר: ספר תורה מימינו ותפלין משמאלו.

ד, רבי יוסי אומר: ראוי היה עזרא שתנתן תורה על ידו, אלמלא קדמו משה, נאמרה במשה עליה נאמרה בעזרא עליה, נאמרה במשה עליה (שמות ט): "ומשה עלה אל האלהים". נאמרה בעזרא עליה (עזרא ז): "הוא עזרא עלה מבבל", מה עליה האמורה במשה - למד תורה לישראל, שנאמר (דברים ז): "ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם", אף העליה האמורה בעזרא - למד תורה לישראל, שנאמר (עזרא ז): "כי עזרא הכין לבבו לדרש את תורת ה', ולעשות וללמד בישראל חק ומשפט", ואף הוא נתון על ידו כתב ולשון, שנאמר (עזרא ז): "וכתב הנשטתן כתוב ארמית ומתרגם ארמית", מה תרגומו ארמית אף כתוב ארמית. ואומר (דניאל ה): "ולא כהלין כתבא למקרא וגו', מלמד שבאותו היום נתן ואומר (דברים יז): "וכתב לו את משנה התורה הזאת", תורה העתידה לשתנות. למה נקרא שמו אשורי? על שום שעלה עמהן מאשור. רבי אומר: בכתב אשורי נתנה תורה לישראל, וכשחטאו - נהפכה להן לשון. וכששבו בימי עזרא - חזרה להן אשורית, שנאמר (זכריה ט): "שובו לבצרון" וגו'. רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי אלעזר בן פרטא, שאמר משם רבי אליעזר המודעי: בכתב זה נתנה תורה לישראל, שנאמר (שמות כז): "ווי העמודים" - ווין שהן דומים לעמודים, ואומר (אסתר ח): "ואל היהודים ככתבם וכלשונם", מה

לשונם בלשון הזה - אף ככתבם בלשון הזה. למה נקרא שמו אשורי? על שם שהוא מאשר בכתבו! אם כן למה נאמר (דברים יז): "וכתב לו את משנה התורה הזאת"? מלמד ששתי תורות כותב לו, אחת שנכנסת ויוצאה עמו, ואחת שמנחת לו בתוך הבית, זו שנכנסת ויוצאה עמו - לא תכנס עמו, לא למרחץ, ולא לבית המים, שנאמר (דברים יז): "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו" וגו' - במקום הראוי לקרות בו. והלא דברים קל וחמר, ומה אם מלך ישראל שלא עסק אלא בצרכי צבור, נאמר בו "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו", שאר בני אדם על אחת כמה וכמה! וכיוצא בו (דברים לד): "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו" וגו'. וכן הוא אומר (שמות לג): "ויהושע בן נון נער", וכן הוא אומר (יהושע א): "לא ימוש ספר התורה הזה מפיו והגית בו יומם ולילה", והרי דברים קל וחמר, ומה יהושע בן נון שעסק בכבוש הארץ, ועומד לחלקה לישראל, נאמר בו "לא ימוש" וגו' שאר בני אדם על אחת כמה וכמה.

ד, אין מעמידין מלך ישראל בחוץ לארץ, אין מעמידין מלך בארץ ישראל אלא אם כן היה נשוי לכהנה, ואין מושחין מלכים אלא על גבי מעין, שנאמר (מלכים א א): "ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם" וגו', ואין מושחין מלכים אלא מפני המחלקת, מפני מה משחו את שלמה? מפני אדוניה. ואת יהוא? מפני יהורם. ואת יואש? מפני עתליה. ואת יהואחז? מפני יהויקים אחיו שהיה גדול הימנו שתי שנים. מלך - טעון משיחה. בן מלך - אין טעון משיחה. כהן גדול בן כהן גדול, אפלו עד עשרה דורות - טעון משיחה. אין מושחין מלכים אלא מן הקרן. שאול ויהוא נמשחו מן הפך, מפני שמלכותן עתידה להשבר, דוד ושלמה נמשחו מן הקרן, מפני שמלכותן מלכות עולמים.

מסכת סנהדרין פרק חמישי

הא, זה פוסל דינו של זה וזה פוסל דינו של זה - דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא כל הימנו לפסל את הדין הממחה לרבים. אמר לו 'נאמן עלי אבא, נאמן עלי אביך, נאמן עלי שלשה רועי בקר' - יכול לחזור בו עד שישמע מפי הדין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין יכול לחזור בו. היה חייב לחברו שבועה, ואמר 'דור לי בחיי ראשך', בקיטא, במקטיור דנקיט¹ - יכול לחזור בו עד שיקבל עליו שבועה בפני הדין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין יכול לחזור בו. רבי יהודה אומר: אמר 'אין יחיד דן', אמרו לו 'אין לנו אלא דעתך' וקבלו עליהן - אין יכול לחזור בו. וכן היה רבי יהודה אומר: מי שנתחייב שבועה לחברו בבית דין, ואמר לו 'דור בחיי ראשך' וקבל עליו - אין יכול לחזור בו. ומעשה באחד שנתחייב שבועה לחברו בבית דין, ונדר לו בחיי הקצין וקבל עליו.

הב, משחק בקביא - זו משחק בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין, ואחד המשחק בקליפי אגוזים, ובקליפי רמונים - לעולם אין יכול לחזור בו עד שישבר את פסיפסין, ויחזור בו חזרה גמורה. הפלוגה ברבית - אין יכול לחזור בו, עד שיקרע שטרותיו, ויחזור בו חזרה גמורה. מפריחי יונים - זה הממרה את היונין. אחד ממרה את היונין ואחד ממרה שאר בהמה חיה ועוף, לעולם אין יכול לחזור בו, עד שישבר את פיגמיו ויחזור בו חזרה גמורה. סוחרי שביעית - זה היושב ובטל בשאר שני שבוע, כיון שהגיע שנת השמטה התחיל מפשיט ידיו ורגליו, ונושא ונותן בפרות עברה, לעולם אין יכול לחזור בו עד שתגיע שמטה אחרת, וידבק ויחזור בו חזרה גמורה. רבי נחמיה אומר: חזרת ממון ולא חזרת דברים. כיצד? אמר מאתים דינר אלו כנסתי מפרות עברה - חלקו אותן לעניים. רבי מאיר היה קורא

אותן 'אוספי שביעית'. רבי יהודה היה קורא אותן 'סוחרי שביעית'. אמר רבי שמעון: מקים אני דבר שניהן. הא כיצד? עד שלא רבו האונסין היו קורין 'אוספי שביעית' ומשברו האונסין היו קורין אותן 'סוחרי שביעית'. ובכללן, היה רבי יהודה אומר: בזמן שיש להן אומנות אחרות - הרי אלו פסולין. חזרו בהן - הרי כשרים. וחכמים אומרים: אף בזמן שיש להן אומנות - הרי אלו פסולין. במה דברים אמורים? בקדוש החדש וכעבור שנה, בדיני ממונות ובדיני נפשות, אבל עדות שהאשה כשרה לה - הן כשרין לה.

הג, גיסו לבדו. רבי יהודה אומר: חורגו לבדו, אין דנין לא זה את זה, ולא זה עם זה, ולא זה על זה, ולא זה בפני זה, ואין מעידים לא זה את זה, ולא זה עם זה, ולא זה על זה, ולא זה בפני זה. היה יודע עליו עדות עד שלא נעשה חתנו, מתה בתו עד שלא נעשה סוחר שביעית, ומשנעשה סוחר שביעית חזר בו, חרש ונתפקח, סומא ונתפתח, שוטה ונשתפה, נכרי ונתגיר - פסול. עד שלא נעשה חתנו ונעשה חתנו, ומשנעשה חתנו מתה בתו עד שלא נעשה סוחר שביעית, נעשה סוחר שביעית ומשנעשה סוחר שביעית חזר בו, פקח ונתחרש, חזר ונתפקח, פקח ונסתמא, וחזר ונתפתח, שפוי ונשתטה, וחזר ונשתפה - כשר. זה הכלל, כל שתחלתו וסופו כשר - כשר. תחלתו פסול וסופו כשר - פסול. היה יודע לו עדות בשטר ונעשה חתנו, הוא אין יכול לקים כתב ידו, אבל אחרים מקימין לו כתב ידו.

הד, לקח הימנו בית או שדה במאה מנה, והיה יודע לו עדות בהן - הרי זה אינו מעיד, שאין מעיד על ידי עצמו.

הה, הוסיפו עליהן הרועין, והגזלין, החמסנין, וכל החשודין על הממון - עדותן פסולה לעולם.

¹ היינו שתופס איזה בגד ונשבע בו.

הוּא אֵין עֲדוּתָן שֶׁל הָעֵדִים מִתְקַיֶּמֶת, אֲלָא
אִם כֵּן רָאוּ זֶה אֶת זֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה
אוֹמֵר: אֲפִלּוּ זֶה שְׁלֹא כִנְגַד זֶה, לְעוֹלָם אֵין
עֲדוּתָן מִתְקַיֶּמֶת שֶׁל יְעִדִים, אֲלָא אִם כֵּן הָיוּ
שְׁנֵיהֶן כְּאַחֵד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שׁוֹמְעִין
דְּבִרְיוֹ שֶׁל זֶה הַיּוֹם, וְכַשִּׁיבּוּא שְׁנֵי לְמַחֲרָ -
שׁוֹמְעִין דְּבִרְיוֹ.

29 Jun	ראשון Sunday	ג 3	בבלי: עבודה זרה יא ירושלמי: כתובות ג תוספתא: בבא בתרא י כ"ך: עמוס ד-ה רמב"ם: מכירה יג	נץ החמה..... 5:28 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:13 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:37 סו"ז תפלה - מג"א. 10:04 שקיעה..... 8:30
30 Jun	שני Monday	ד 4	בבלי: עבודה זרה יב ירושלמי: כתובות ד תוספתא: בבא בתרא יא כ"ך: עמוס ח-י רמב"ם: מכירה יד	נץ החמה..... 5:29 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:38 סו"ז תפלה - מג"א. 10:05 שקיעה..... 8:30
1 Jul	שלישי Tuesday	ה 5	בבלי: עבודה זרה יג ירושלמי: כתובות ה תוספתא: סנהדרין א כ"ך: עמוס ח-ט רמב"ם: מכירה טו	נץ החמה..... 5:29 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:38 סו"ז תפלה - מג"א. 10:05 שקיעה..... 8:30
2 Jul	רביעי Wednesday	ו 6	בבלי: עבודה זרה יד ירושלמי: כתובות ו תוספתא: סנהדרין ב כ"ך: עובדיה א - יונה א רמב"ם: מכירה טז	נץ החמה..... 5:30 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:14 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:17 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:38 סו"ז תפלה - מג"א. 10:05 שקיעה..... 8:30
3 Jul	המישי Thursday	ז 7	בבלי: עבודה זרה טו ירושלמי: כתובות ז תוספתא: סנהדרין ג כ"ך: יונה ב-ג רמב"ם: מכירה יז	נץ החמה..... 5:31 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:30 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:18 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:39 סו"ז תפלה - מג"א. 10:06 שקיעה..... 8:30
4 Jul	ששי Friday	ח 8	בבלי: עבודה זרה טז ירושלמי: כתובות ח תוספתא: סנהדרין ד כ"ך: יונה ד - מיכה א רמב"ם: מכירה יח	נץ החמה..... 5:31 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:30 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:43	עלות השחר..... 4:18 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:39 סו"ז תפלה - מג"א. 10:06 שקיעה..... 8:30
5 Jul	שב"ק Shabbos	ט 9	הפטורה: ויפתח הגלעדי בבלי: עבודה זרה יז ירושלמי: כתובות ח תוספתא: סנהדרין ה כ"ך: מיכה ב-ג רמב"ם: מכירה יט	נץ החמה..... 5:32 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:15 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:30 צה"כ לשיטת ר"ת..... 9:42	חוקת, פרק ה עלות השחר..... 4:19 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:39 סו"ז תפלה - מג"א. 10:06 שקיעה..... 8:29

ווען א מענטש האט אַמונה, איז אים דער אייבערשטער מוחל זיין אויף אַלע זיינע עבירות.

ווען א מענטש האט אַמונה, איז אים דער אייבערשטער מוחל זיין אויף אַלע זיינע עבירות.